

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารในการศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายใน โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมใน โรงเรียนประถมศึกษา หรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมเอกสารในการศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาเอกสารพบว่า กรุงเทพมหานครในฐานะเป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ที่ผู้บริหาร คือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ในท้องถิ่นนั้น¹

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร ปี 2534 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานการศึกษา งานผลิตสื่อ- การเรียนการสอน, 2535), หน้า 1.

เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดนโยบายการบริหารงานของกรุงเทพมหานคร² ซึ่งจากการได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2533 พลตรีจำลอง ศรีเมือง ได้แถลงนโยบายในการบริหาร กรุงเทพมหานครต่อสภากรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะในส่วนของนโยบายด้านการศึกษา กำหนดให้นักเรียนมีความรู้คู่ความดี³ ซึ่งจากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารของกรุงเทพมหานครพบว่า มีแนวความคิดมาจากการที่ในปัจจุบันนี้ประเทศไทยต้องการคนที่มีทั้งความรู้ และความดีมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป สำหรับในเรื่องของความดีนั้นเป็นสิ่งที่กระทำแล้วให้ประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวม และเมื่อนึกถึงความดีมักอิงหลักของศาสนา เพราะศาสนาเป็นสิ่งที่เผยแพร่และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจให้คนน้อมนำทำความดีเพื่อตนเอง และผู้อื่นอย่างไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน ความดีที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งได้แก่ ความสะอาด ชยัน อุตุน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู รับผิดชอบ และปฏิบัติตามกติกานั้นเป็นจริยธรรมที่สามารถส่งเสริมให้เกิดขึ้นได้ โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในแนวทางที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนของกรุงเทพมหานครอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และสำหรับในเรื่องรายละเอียดหรือความหมายของจริยธรรมแต่ละด้านนั้น จากการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครพบว่า โรงเรียนจะเป็นผู้กำหนดความหมายของจริยธรรมแต่ละด้าน ทั้งนี้เพื่อให้ได้คุณลักษณะของจริยธรรมตามที่นโยบายกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามจริยธรรม โดยเฉพาะความสะอาด ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ เป็นจริยธรรมในการดำเนินชีวิตที่หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต เป็นแบบอย่างที่ดีและสามารถถ่ายทอดการดำเนินชีวิตที่มีคุณภาพนี้สู่เพื่อนครูด้วยกัน ตลอดจนนักเรียน ครอบครัว และชุมชนโดยส่วนรวม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2533 (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักการศึกษา งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, 2533), หน้า 2.

³พลตรีจำลอง ศรีเมือง และคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร, นโยบายการศึกษาของ กทม. (ปีงบประมาณ 2533-2537) (กรุงเทพมหานคร: งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, ม.ป.ป.), หน้าค่านำ.

ด้วยแนวความคิดเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าว โดยเฉพาะด้านจริยธรรมนั้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากสภาพพื้นฐานทั่วไปของนักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มาจากครอบครัวยากจน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องหาเช้ากินค่ำ ทำให้มีเวลาที่จะอบรมสั่งสอนบุตรหลานค่อนข้างน้อย ดังนั้นโรงเรียนและครูจึงเปรียบเสมือนกับบ้าน และพ่อแม่ที่สองของนักเรียนที่ต้องการให้นักเรียนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต ซึ่งวิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนนั้นจากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูควรสอดแทรกกิจกรรมด้านต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ในนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครในทุกวิชา ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโอกาสและสถานการณ์นั้น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูพระสอนจริยธรรมในโรงเรียน โดยเฉพาะในวิชาจริยศึกษา อย่างไรก็ตามโรงเรียนยังสามารถจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมจริยธรรมให้แก่แก่นักเรียนได้อีกทางหนึ่ง เช่น การจัดห้องจริยธรรม การอบรมอยู่ค่ายจริยธรรม เป็นต้น ซึ่งสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานครเข้าไปช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมโดยการฝึกอบรมผู้บริหารและครูเพื่อเป็นตัวแทนทางจริยธรรมแก่นักเรียน การสนับสนุนงบประมาณ สื่อการสอน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการประสานงานระหว่างโรงเรียน สำนักงานเขต สำนักการศึกษา และกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยดี

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าผู้กำหนดนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร คือผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นนักการเมืองที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร และเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหาร โดยมีรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครฝ่ายการศึกษาเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการบริหารการศึกษา และผู้ที่มีอำนาจในการบริหารการศึกษารองลงไปคือ ปลัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นตำแหน่งสูงสุดของข้าราชการประจำ และอยู่ในระดับของการกำกับให้เป็นไปตามนโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร โดยมีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานที่ปรึกษาประสานงานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของสำนักการศึกษาจึงอยู่ในลักษณะของการรับคำสั่งจากผู้มีอำนาจหรือเสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งการไปยังสายการบังคับบัญชาในระดับต่ำลงไป อำนาจในการบริหารการศึกษาต่อจากปลัดกรุงเทพมหานครลงไป คือ ผู้อำนวยการเขต ซึ่งอยู่ในฐานะที่มีอำนาจสูงสุดของฝ่าย

ปฏิบัติการในพื้นที่เขต หรือในระดับสำนักงานเขต โดยมีงานศึกษาธิการเป็นส่วนราชการที่
 ปรึกษาและสนับสนุนของสำนักงานเขตที่ไม่มีอำนาจในสายการบังคับบัญชา เช่นเดียวกับสำนัก
 การศึกษา และมีโรงเรียนอยู่ในสายการบังคับบัญชาต่อจากสำนักงานเขตลงไป ซึ่งเป็นหน่วย
 ปฏิบัติการโดยตรงที่อยู่ในฐานะที่มีอำนาจต่ำสุดของสายการบังคับบัญชา แต่ผู้บริหารโรงเรียน
 อาจจะเป็นตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน ดังนั้นสายการบังคับ
 บัญชาของการบริหารการศึกษา จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกรุงเทพมหานคร
 สำนักงานเขต และโรงเรียนตามลำดับ ส่วนสายที่ปรึกษาและสนับสนุนจะมีสำนักการศึกษา
 เป็นหน่วยงานระดับกรุงเทพมหานคร และงานศึกษาธิการเป็นส่วนราชการระดับเขต⁴

จากการศึกษาเอกสารรายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร พบว่า
 กรุงเทพมหานครมีโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจริยธรรมตามนโยบายการศึกษาของ
 กรุงเทพมหานคร ตามที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุถึงนโยบายด้านความดี
 ดังกล่าวคือ

โครงการจัดแข่งขันตัดผมของนักเรียน โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็น
 โครงการพิเศษ เพื่อสนับสนุนนโยบายให้ประหยัด โดยฝึกให้นักเรียนสามารถตัดผมและจัดหา
 อุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ และจัดประกวดเพื่อเป็นกำลังใจแก่นักเรียน⁵ ซึ่งโครงการนี้เป็นการฝึก
 อาชีพตัดผม ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพในภายหลังได้

โครงการสร้างเสริมคุณธรรมและวินัยของนักเรียน กรุงเทพมหานครเป็นต้นแบบ
 ในการสร้างคุณธรรมและวินัย โดยปลูกฝังให้มีคุณธรรมในตนเอง เคารพกฎเกณฑ์ของสังคม
 และความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น การเดินแถวกลับบ้าน การจัดลำดับก่อนหลังในการรับ
 บริการสาธารณะ การฝึกอบรมลูกเสือพัฒนาชุมชน และยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ คือ

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการ
 จัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2533, หน้า 2-3.

⁵ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงาน
 จัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2533, หน้า 75.

สะอาด ชยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ และเสียสละ^๖ ซึ่งโครงการนี้เน้นการปฏิบัติจริงในโรงเรียน และฝึกหัดให้ติดเป็นนิสัย

โครงการสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน เพื่อให้นักเรียนได้รักษาสุขภาพอนามัยขั้นพื้นฐานของตน และส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพอนามัยสมบูรณ์แข็งแรง^๗

โครงการเสริมสร้างค่านิยมและลักษณะนิสัยที่ดี เพื่อให้นักเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร มีค่านิยมและลักษณะนิสัยที่ดี เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี^๘

โครงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของคนในครอบครัว เพื่อให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันครอบครัว^๙

โครงการเพื่อลูกรัก เป็นโครงการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างครูและผู้ปกครองในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน โดยเป็นกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา^{๑๐}

โครงการพระภิกษุช่วยสอนศีลธรรม ขอความร่วมมือจากวัดซึ่งโรงเรียนตั้งอยู่หรือวัดที่อยู่ใกล้โรงเรียน ให้พระช่วยสอนศีลธรรมแก่นักเรียน เพื่อให้เด็กได้ใกล้ชิดกับศาสนามากขึ้น^{๑๑} ซึ่งโครงการนี้เป็นโครงการที่นิมนต์พระมาสอนในวิชาจริยศึกษาให้กับนักเรียน

โครงการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียน นอกจากการส่งเสริมสนับสนุนการสอนพลานามัยและการออกกำลังกายของนักเรียนแล้ว ยังได้จัดให้มีการแข่งขันกีฬานักเรียนประเภท

^๖ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2533, หน้า 41-42.

^๗กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2534, หน้า 72.

^๘เรื่องเดียวกัน, หน้า 73.

^๙เรื่องเดียวกัน, หน้า 73.

^{๑๐}ฝ่ายแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2535 เอกสารฝ่ายแผนงาน ลำดับที่ 04/2536, หน้า 85.

^{๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

ต่าง ๆ ทั้งในระดับเขตและระดับกรุงเทพมหานคร ซึ่งทำให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถด้านกีฬา และเกิดลักษณะนิสัยที่ดี¹²

โครงการอาหารกลางวัน เป็นเรื่องจำเป็นที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนและขาดแคลนให้มีอาหารกลางวันรับประทาน อันเป็นการสนับสนุนส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยของนักเรียนให้พร้อมต่อการเรียน ตลอดจนช่วยพยุงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองทางหนึ่งด้วย¹³ ซึ่งก็เป็นการประหยัดทรัพย์ของผู้ปกครอง อีกทั้งนักเรียนได้รับประทานอาหารกลางวันอย่างมีคุณภาพประโยชน์ต่อร่างกาย

โครงการห้องเรียนสวยสะอาด บรรยากาศวิชาการ เป็นนโยบายพิเศษเพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนร่วมกันปรับปรุงห้องเรียนให้สะอาด และได้บรรยากาศทางวิชาการทุกโรงเรียน¹⁴ ซึ่งก็เป็นการให้บรรยากาศในการเรียนแก่นักเรียน

นอกจากนี้ยังมีโครงการนาที่สร้างเศรษฐกิจ เพื่อให้นักเรียนได้ประหยัดเงินอย่างเป็นรูปธรรม โดยขอความร่วมมือกับธนาคารให้นักเรียนมีกระป๋องออมสินประจำตัว ครูกำหนดนาที่ทองของการประหยัด ด้วยการให้สัญญาทางเสียง และนักเรียนหยอดเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายประจำวันพร้อมกัน เมื่อกระป๋องออมสินเต็มแล้ว ครูประจำชั้นนำนักเรียนไปเปิดบัญชีออมทรัพย์ที่ธนาคารซึ่งอยู่ใกล้โรงเรียน เป็นต้น โครงการนี้เป็นโครงการสำหรับปีการศึกษา 2536 ซึ่งบางโรงเรียนอาจทำอยู่แล้ว แต่เรียกชื่อไม่เหมือนกันหรือมีรูปแบบวิธีการที่ทำแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เน้นเหมือนกัน คือ ความประหยัด อย่างไรก็ตามโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวนี้นั้น โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอิสระอย่างเต็มที่ที่จะมีวิธีการในการจัดทำโครงการหรือกิจกรรมเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร¹⁵ ด้วยเพราะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹² ฝ่ายวางแผนงาน กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2535, หน้า 41.

¹³ เรื่องเดียวกัน, หน้า 42.

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 85.

¹⁵ สัมภาษณ์ บุญนำ ทานสัมฤทธิ์, รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา, 7 มีนาคม 2537.

โรงเรียนมีหน้าที่ที่จะต้องพัฒนานักเรียน¹⁶ ให้มีความเจริญงอกงามทั้งทางด้านสมอง จริยธรรม ความสามารถในการทำงานด้วยมือ และสุขภาพอนามัย¹⁷

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่ากรุงเทพมหานครมีโครงการต่าง ๆ ที่ให้โรงเรียนนำไปปฏิบัติ โดยโรงเรียนมีอิสระในการที่จะนำโครงการไปปฏิบัติหรือโรงเรียนจะจัดโครงการขึ้นเองก็ได้ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

1. สภาพทั่วไปของ โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เสนอในตารางที่ 3-ตารางที่ 15

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁶บุญนำ ทานสัมฤทธิ์, "ข้อควรคำนึงสำหรับครูกรุงเทพมหานคร," วารสารการศึกษา กทม. 14 (เมษายน 2534): 46.

¹⁷บุญนำ ทานสัมฤทธิ์, "9 เสาหลักมันประกันคุณภาพ," ใน รายงานการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ปี 2535, หน้า 10.

ตารางที่ 3 สภาพด้านอายุของโรงเรียนประถมศึกษา

อายุโรงเรียน (ปี)	ขนาดของโรงเรียน			
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม
14	-	1	-	1
16	-	1	-	1
25	-	-	1	1
47	-	-	1	1
52	1	-	-	1
58	-	-	1	1
59	-	1	1	2
60	4	3	2	9
61	-	2	-	2
67	1	-	-	1
80	-	-	1	1
95	-	-	1	1
109	-	-	1	1
รวม	6	8	9	23

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 3 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่มีอายุสูงสุด 67 ปี และอายุต่ำสุด 52 ปี โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลางมีอายุสูงสุด 61 ปี และอายุต่ำสุด 14 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีอายุสูงสุด 109 ปี และอายุต่ำสุด 25 ปี อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุสูงสุด 109 ปี และอายุต่ำสุด 14 ปี และโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (จำนวน 9 โรงเรียน) มีอายุโรงเรียน 60 ปี

ตารางที่ 4 สถานที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษา

สถานที่ตั้ง	จำนวนโรงเรียน
อยู่ในบริเวณวัด	17
อยู่ริมถนน	2
อยู่ในซอย	1
อยู่ใกล้วัด	3
รวม	23

จากตารางที่ 4 แสดงว่า สถานที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (จำนวน 17 โรงเรียน) ตั้งอยู่ในบริเวณวัด และจากการสำรวจข้อมูลสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สถานที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัด ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในลักษณะในซอย จำนวน 12 โรงเรียน และอยู่ริมถนน จำนวน 5 โรงเรียน อย่างไรก็ตาม สถานที่ตั้งของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นั้นตั้งอยู่ในชุมชนด้วย ฉะนั้นจากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เดินมาโรงเรียน และบางโรงเรียนมีรถรับส่งนักเรียนจากบุคคลภายนอก

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 พื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษา

พื้นที่	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
น้อยกว่า 400 ตารางวา (1 ไร่)	1	3	2	6
400 -800 ตารางวา (1 ไร่ - 2 ไร่)	1	4	5	10
มากกว่า 800 ตารางวา (2 ไร่) ขึ้นไป	4	1	2	7
รวม	6	8	9	23

จากตารางที่ 5 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 4 โรงเรียน มีพื้นที่มากกว่า 800 ตารางวา (2 ไร่) ขึ้นไป และจำนวน 1 โรงเรียน มีพื้นที่น้อยกว่า 400 ตารางวา (1 ไร่) อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าพื้นที่ของโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (จำนวน 10 โรงเรียน) มีพื้นที่อยู่ในระหว่าง 400 ตารางวา - 800 ตารางวา (1 ไร่- 2 ไร่)

จากการสำรวจข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีพื้นที่มากที่สุด คือ 2,784 ตารางวา หรือมีพื้นที่ 6 ไร่ 3 งาน 84 ตารางวา เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ และโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพื้นที่น้อยที่สุด คือ 180 ตารางวา เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 จำนวนนักเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนนักเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม
เล็ก	98	123	221
	142	136	278
	136	143	279
	133	157	290
	164	154	318
	190	157	347
	171	178	349
	199	175	374
	215	171	386
กลาง	221	185	406
	234	237	471
	292	275	567
	333	291	624
	347	280	627
	340	310	650
	430	231	661
444	345	789	
ใหญ่	434	414	848
	485	464	949
	504	459	963

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนนักเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม
ใหญ่ (ต่อ)	675	628	1,303
	779	656	1,435
	904	806	1,710

จากตารางที่ 6 พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด 386 คน และน้อยที่สุด 221 คน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด 789 คน และน้อยที่สุด 406 คน และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด 1,710 คน และน้อยที่สุด 949 คน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนนักเรียนมากที่สุด คือ 1,710 คน และน้อยที่สุด คือ 221 คน นักเรียนส่วนใหญ่ของโรงเรียนเป็นนักเรียนชายมากกว่านักเรียนหญิง

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 จำนวนครูของโรงเรียนประถมศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดของโรงเรียน	จำนวนครู		
	ชาย	หญิง	รวม
ใหญ่	6	39	45
	8	42	50
	17	33	50
	19	45	64
	22	50	72
	13	82	95
	กลาง	9	15
4	21	25	
9	18	27	
8	22	30	
3	30	33	
7	27	34	
6	32	38	
9	31	40	
เล็ก	3	12	15
	3	15	18
	6	13	19
	4	17	21
	6	15	21
	4	18	22

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ขนาดของ โรงเรียน	จำนวนครู		
	ชาย	หญิง	รวม
	4	20	24
	6	18	24
	4	21	25

จากตารางที่ 7 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนครูตั้งแต่ 45-95 คน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนครูตั้งแต่ 24-40 คน และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก มีจำนวนครูตั้งแต่ 15-25 คน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนครูน้อยที่สุด 15 คน และมีจำนวนครูมากที่สุด 95 คน เมื่อจำแนกครูตามเพศ พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นครูหญิงมากกว่าครูชาย

จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาเป็นครูปฏิบัติการสอนที่จะต้องสามารถสอนได้ทุกวิชาตามที่ได้รับมอบหมาย และครูส่วนใหญ่สอนหลายวิชา เช่น สอนวิชาจริยศึกษา และพลศึกษา สอนวิชาคณิตศาสตร์และลูกเสือ หรือมีหลายหน้าที่ เช่น เป็นครูสอนวิชาจริยศึกษา และเป็นครูบรรณารักษ์ หรือเป็นครูประจำชั้นและเป็นครูแนะแนวด้วย เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากมีจำนวนครูไม่เพียงพอ ครูส่วนใหญ่ไม่ว่าจะสอนวิชาใดต้องได้รับการอบรมจากสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร แต่อย่างไรก็ตามในการสอนวิชาต่าง ๆ ของครูส่วนใหญ่ก็ขึ้นอยู่กับความถนัด ความสามารถ และความสนใจของครูด้วย เช่นกัน

ตารางที่ 8 จำนวนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครูโรงเรียนประถมศึกษา

จำนวนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
18	1	-	-	1
19	1	1	1	3
20	3	4	6	13
21	1	1	1	3
22	-	2	1	3
รวม	6	8	9	23

จากตารางที่ 8 แสดงว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา สอนสัปดาห์ละ 22 ชั่วโมง เป็นจำนวนสูงสุด และต่ำสุดสัปดาห์ละ 18 ชั่วโมง อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (จำนวน 13 โรงเรียน) มีจำนวนชั่วโมงการสอนโดยเฉลี่ย 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

จากการสัมภาษณ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ โดยเฉพาะตำแหน่งผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่ทำหน้าที่ด้านการบริหารโรงเรียนเท่านั้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 จำนวนอาคารเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

จำนวนอาคารเรียน (หลัง)	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1	-	-	2	2
2	-	4	4	8
3	3	4	3	10
4	1	-	-	1
5	2	-	-	2
รวม	6	8	9	23

จากตารางที่ 9 แสดงว่า อาคารเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา มีจำนวนอาคารเรียนมากที่สุด 5 หลัง ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ และมีจำนวนอาคารเรียนน้อยที่สุด 1 หลัง ซึ่งเป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (จำนวน 10 โรงเรียน) มีจำนวนอาคารเรียนโดยเฉลี่ย 3 หลัง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 จำนวนอาคารประกอบของโรงเรียนประถมศึกษา

จำนวนอาคารประกอบ (หลัง)	ขนาดของโรงเรียน		
	ใหญ่	กลาง	เล็ก
1	2	-	5
2	-	-	-
3	-	-	-
4	1	-	-

จากตารางที่ 10 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีอาคารประกอบของโรงเรียน 1 หลัง (จำนวน 5 โรงเรียน) และโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่มีอาคารประกอบของโรงเรียนมากที่สุด 4 หลัง และน้อยที่สุด 1 หลัง จากการสำรวจข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า อาคารประกอบของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ คือ โรงอาหาร เรือนเพาะชำ เรือนเกษตร และโรงฝึกกิจกรรม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 11 จำนวนห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
1 - 12	-	-	5	5
13 - 24	-	7	4	11
25 - 36	3	1	-	4
37 ห้องเรียนขึ้นไป	3	-	-	3
รวม	6	8	9	23

จากตารางที่ 11 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ (จำนวน 11 โรงเรียน) มีจำนวนห้องเรียน ระหว่าง 13-24 ห้องเรียนมากที่สุด

จากการสำรวจข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนห้องเรียนมากที่สุด 61 ห้องเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ และมีจำนวนห้องเรียนน้อยที่สุด 9 ห้องเรียน เป็นโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 12 สถานภาพด้านการมีห้องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ห้องเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา

ชื่อห้อง	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ห้องประชุม	6	4	6	16
ห้องสมุด	6	8	9	23
ห้องจริยธรรม	5	5	3	13
ห้องพยาบาล	5	8	5	18
ห้องแนะแนว	3	3	3	9
ห้องลูกเสือ-ยุวกาชาด	4	2	3	9
ห้องตัดผม	2	2	1	5
ห้องสหกรณ์	2	2	-	4

จากตารางที่ 12 แสดงว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องสมุดทุกโรงเรียน มีห้องพยาบาล 18 โรงเรียน ห้องประชุม 16 โรงเรียน และห้องจริยธรรม 13 โรงเรียน

จากการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีห้องประชุมนั้น บางโรงเรียนได้ใช้บริเวณสนามของโรงเรียน ระเบียงหน้าห้องเรียน หรือศาลาวัดเป็นที่ประชุมสำหรับนักเรียนแทน และสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่มีห้องจริยธรรมนั้น จากการสัมภาษณ์ พบว่า ได้ขยับเลิกห้องจริยธรรมไปใช้เป็นที่ห้องเรียน เนื่องจากจำนวนห้องเรียนไม่เพียงพอ แต่อย่างไรก็ตาม บางโรงเรียนได้จัดเป็นเพียงมุมจริยธรรมที่อยู่รวมในห้องประชุม ห้องสมุด หรือห้องแนะแนว

ตารางที่ 13 ลักษณะบริเวณสนามของโรงเรียนประถมศึกษา

ลักษณะบริเวณสนามของโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
น้ำไม่ท่วม	4	6	6	16
น้ำท่วมบางโอกาส	2	2	3	7
มีบริเวณกว้างขวางให้นักเรียนทั้งโรงเรียน มาร่วมกิจกรรม	2	1	1	4
มีบริเวณให้นักเรียนออกมาทำกิจกรรมได้เพียง บางส่วน	3	3	4	10
มีบริเวณไม่เพียงพอ	1	4	4	9

จากตารางที่ 13 แสดงว่า ลักษณะบริเวณสนามของโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ น้ำไม่ท่วม และมีบริเวณให้นักเรียนออกมาทำกิจกรรมได้เพียงบางส่วน จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่มีบริเวณสำหรับการจัดกิจกรรมไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่ใช้สถานที่วัดในการดำเนินการจัดกิจกรรม แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนส่วนใหญ่ต่างพยายามใช้พื้นที่ในโรงเรียนของตนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดตามสภาพของกิจกรรมที่จัด

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 14 สภาพด้านการมีป้ายคำขวัญ พระพุทธรูปประจำโรงเรียน สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน ที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และ ไม้ดอก ไม้ประดับในบริเวณโรงเรียน

บริเวณที่โรงเรียนมี	ขนาดของโรงเรียน			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
ป้ายคำขวัญ	6	8	9	23
พระพุทธรูปประจำโรงเรียน	5	5	2	12
สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน	3	4	2	9
ที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน	6	8	9	23
ไม้ดอก ไม้ประดับ	6	8	9	23

จากตารางที่ 14 จะเห็นได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาทุกขนาดของโรงเรียนมีป้ายคำขวัญ ที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และมีไม้ดอก ไม้ประดับทุกโรงเรียน

สำหรับพระพุทธรูปประจำโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่า บางโรงเรียนที่ไม่มีพระพุทธรูปประจำโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณ ประกอบกับบางโรงเรียนตั้งอยู่ในบริเวณวัด ครูและนักเรียนต้องใช้โบสถ์หรือศาลาวัดในการปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ และแม้ว่าบางโรงเรียนที่ไม่มีพระพุทธรูปประจำโรงเรียน แต่ก็มีพระพุทธรูปสำหรับบูชา โดยจัดเป็นโต๊ะหมู่บูชาซึ่งอยู่ในห้องประชุม ห้องผู้บริหาร และห้องจริยธรรม

สำหรับสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้สัญลักษณ์ของกรุงเทพมหานครเป็นสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน แต่มีบางโรงเรียนจำนวน 9 โรงเรียนที่มีสัญลักษณ์ประจำโรงเรียนโดยเฉพาะ

ตารางที่ 15 จำนวนโรงเรียน ผู้บริหาร ครู และหรือนักเรียนที่ได้รับรางวัลจากการประกวด
และคัดเลือก

ข้อความ	จำนวน โรงเรียน
1. โรงเรียนเคยได้รับรางวัลจากการประกวดหรือโรงเรียนเคยได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น	13
2. โรงเรียนเคยได้รับรางวัลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมดีเด่น	1
3. โรงเรียนเคยได้รับเกียรติบัตรหรือยกย่องว่าเป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษอบรมักเรียนจนเป็นผู้มีความประพฤติดี	8
4. ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบันเคยได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้บริหารดีเด่น	3
5. ครูในโรงเรียนเคยได้รับคัดเลือกให้เป็นครูดีเด่น	6
6. นักเรียนในโรงเรียนเคยได้รับรางวัลจากการประกวดในกิจกรรมต่าง ๆ	23

จากตารางที่ 15 แสดงว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียน มีนักเรียนที่เคยได้รับรางวัลจากการประกวดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจากการสัมภาษณ์พบว่า นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียน และศูนย์วิชาการเขตจัดขึ้น ตลอดจนเข้าร่วมในกิจกรรมของกรุงเทพมหานครและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องจนได้รับรางวัล ทั้งนี้เพื่อเป็นกำลังใจและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเคยได้รับรางวัลจากการประกวด และบางโรงเรียนเคยได้รับคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมดีเด่น พบว่ามี 1 โรงเรียน คือโรงเรียนวัดช่องนนทรี สำนักงานเขตยานนาวา ซึ่งได้รับรางวัลจากกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปีการศึกษา 2531 และนอกจากนี้บางโรงเรียนยังเคยได้รับเกียรติบัตรหรือยกย่องจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องว่าเป็นสถานศึกษาที่ให้การศึกษอบรมักเรียนจนเป็นผู้มีความประพฤติดี ตลอดจนครูและผู้บริหารบางคนยังได้รับคัดเลือกให้เป็นครูดีเด่น และผู้บริหารดีเด่น ซึ่งได้รับรางวัลจากกรุงเทพมหานคร

2. การจัดสิ่งแวดล้อมภายใน โรงเรียนประถมศึกษา

การสร้างบรรยากาศและจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เพื่อตระหนักถึงคุณค่าของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในสังคมไทย ได้แก่

2.1 อาคารเรียน โรงเรียนประถมศึกษา มีแบบอาคารไม่แตกต่างกัน ความแตกต่างของอาคารเรียนขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรียน กล่าวคือ โรงเรียนขนาดใหญ่ อาคารเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารตึก ตั้งแต่ 3 ชั้น จนถึงตึก 4 ชั้น แต่ละอาคารสร้างเชื่อมติดต่อกันเป็นรูปตัวยู และตัวแอล บางโรงเรียนแต่ละอาคารไม่เชื่อมติดต่อกันทั้งหมด นอกจากนี้บางโรงเรียนมีทั้งอาคารตึกและอาคารไม้ ชั้นล่างของอาคารเรียนส่วนใหญ่จัดเป็นห้องสมุด และเปิดโล่งสำหรับใช้สอยเอนกประสงค์ เช่น กิจกรรมการประชุมระดับชั้น กิจกรรมทางวิชาการหรือกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระประจำสัปดาห์ เป็นต้น สำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง อาคารเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารตึก 3 ชั้น บางโรงเรียนเป็นตึก 4 ชั้น แต่ละอาคารสร้างเชื่อมติดต่อกันเป็นรูปตัวแอล และตัวยู บางโรงเรียนแต่ละอาคารแยกออกจากกัน นอกจากนี้บางโรงเรียนมีทั้งอาคารตึกและอาคารไม้ ชั้นล่างของอาคารเรียนส่วนใหญ่จัดเป็นห้องสมุด และเปิดโล่งสำหรับใช้สอยเอนกประสงค์เช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม โรงเรียนประถมศึกษาทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก หน้าอาคารเรียนหรือระเบียงนอกอาคารเรียนประดับตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อสร้างความสวยงาม ความร่มรื่นสบายตา สบายใจตามโครงการสวนสวย โรงเรียนงาม ของกรุงเทพมหานคร ตลอดจนมีแผ่นป้ายนิเทศติดอยู่ตามด้านหน้าอาคารเรียน ใต้อาคารเรียน หรือบริเวณบันไดทางขึ้นลงอาคารเรียน และรอบ ๆ อาคารเรียนมีระเบียงที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และนอกจากนี้บางโรงเรียนตามอาคารเรียนติดตั้งอ่างล้างมือไว้

2.2 ห้องเรียน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีลักษณะการจัดห้องเรียนคล้ายคลึงกันเพราะเป็นโรงเรียนในสังกัดเดียวกัน โดยจัดในลักษณะของห้องเรียนสวยสะอาด บรรยากาศดีวิชาการ ตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ ห้องเรียนส่วนใหญ่มีกระดานดำอยู่ด้านหน้า เหนือกระดานดำมีพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาพธงชาติไทยและภาพพระพุทธรูป อันเป็นสัญลักษณ์แทนความหมายของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ประจำเกือบทุกห้องเรียน มีคำขวัญประจำห้องเรียนและข้อตกลงของห้องเรียน

จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่าส่วนใหญ่ักเรียนและครู ร่วมกันคิดคำขวัญประจำห้องเรียนและข้อตกลงของห้องเรียน ซึ่งได้แก่ การตั้งใจทำงาน ไม่ส่งเสียงดัง ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน ไม่รับประทานอาหารในห้องเรียน และช่วยกันรักษาความสะอาด เป็นต้น นอกจากนี้ภายในห้องเรียนมีป้ายนิเทศของกลุ่มประสบการณ์ 4 กลุ่มหลักได้แก่ กลุ่มทักษะ (ภาษาไทยและคณิตศาสตร์) กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ และบางห้องเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีป้ายนิเทศของกลุ่มประสบการณ์พิเศษ คือ ภาษาอังกฤษเพิ่มเติมด้วย ซึ่งป้ายนิเทศของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้จัดไว้ทางด้านข้างของกระดานทั้งซ้ายและขวาหน้าห้องเรียน หลังห้องเรียน และด้านข้างของห้องเรียน และภายในห้องเรียนยังมีมุมหนังสือและอุปกรณ์การเรียนการสอน เช่น แผนที่ประเทศไทย โดยจัดตั้งเป็นตู้เก็บอุปกรณ์ บางห้องเรียนจัดไว้อยู่หลังห้องเรียน หรือด้านหน้าห้องเรียน มีมุมส่วนตัวของครู เช่น มีสื่อการสอน แผนการสอน คู่มือครูจัดไว้เป็นระเบียบ มีมุมสะอาด บางห้องเรียนใช้ชื่อว่ามุมสุขภาพ โดยจัดเป็น โต๊ะสำหรับวางถ้วยน้ำ ถังน้ำดื่ม ช้อน แปรงสีฟัน ผ้าเช็ดมือ และที่จัดเก็บถังขยะปิดมิดชิด มีมุมผลงานของนักเรียน หรือตารางแสดงความก้าวหน้าทางการเรียน หรือบางห้องเรียนใช้ชื่อว่ามุมคนเก่ง โดยจัดเป็นป้ายนิเทศ ซึ่งแสดงไว้ด้านล่างของกระดานด้านหน้าห้องเรียน และบางห้องเรียนจัดแสดงไว้ด้านบนนอกห้องเรียน สำหรับประตูหน้าต่างห้องเรียนเกือบทุกห้องเรียนมีป้ายชื่อครูประจำชั้น ชั้นที่เรียน จำนวนนักเรียนที่มาและขาดเรียนในแต่ละวัน ตารางเรียน และรายวิชาที่กำลังเรียนอยู่ในขณะนี้ นอกจากนี้มีป้ายรายชื่อนักเรียน และกลุ่มสมาชิกประจำวันทำความสะอาดห้องเรียน ส่วนใหญ่จัดตกแต่งในรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น เป็นตารางประจำวัน หรือเป็นภาพการ์ตูน ภาพต้นไม้ ภาพสัตว์ ภาพรถไฟ เป็นต้น ตลอดจนมีป้ายรายชื่อบุคคลที่นักเรียนเคารวัก และบางห้องเรียนมีภาพข่าวและเหตุการณ์ประจำวันด้วย

อย่างไรก็ตาม จากลักษณะการจัดห้องเรียนดังกล่าวแล้ว บางห้องเรียนจัดตกแต่งห้องด้วยกระเช้าไม้ดอกไม้ประดับรอบหน้าต่าง หรือจัดแจกันดอกไม้บนโต๊ะครู ตลอดจนหน้าห้องเรียน ตามระเบียบทางเดินมีกระถางต้นไม้ ทั้งนี้ก็เพื่อความสดชื่นและสวยงาม เป็นต้น และจากการสำรวจพบว่าในเวลาเรียนบางห้องเรียนจัดโต๊ะนักเรียนนั่งเป็นแถว ๆ หรือจัดเป็นกลุ่ม ๆ ซึ่งทั้งนี้จากการสัมภาษณ์ พบว่าจัดตามสภาพของรายวิชาที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในขณะนั้น

2.3 ห้องจริยธรรม สภาพทั่วไปของห้องจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็กแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง ส่วนใหญ่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่และงบประมาณ ห้องจริยธรรมจึงจัดเป็นห้องเฉพาะแยกจากห้องเรียน และได้รับการตกแต่งสวยงามด้วยไม้ดอกไม้ประดับ แจกันดอกไม้ ภาพเขียนสีน้ำมัน แผ่นภาพประกอบการศึกษา หรือป้ายนิเทศเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ พุทธภาษิต มงคลชีวิต มารยาทไทย ประเพณีไทย วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เเบญจศีล เเบญจธรรม นอกจากนี้ยังมีแผนภูมิแสดงศีลธรรมเกี่ยวกับการทำดีได้ดี หนทางสู่สวรรค์และการทำชั่วได้ชั่ว หนทางสู่นรก หรือหลักธรรมของพระพุทธศาสนา เกี่ยวกับการทำความดี ละเว้นความชั่ว และการทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ตลอดจนงานศาสนาต่าง ๆ ของไทย และบัตรคำหรือข้อความแสดงคติสอนใจ คำกลอนต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ห้องจริยธรรมส่วนใหญ่ปูเสื่อน้ำมัน แต่โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลางบางโรงเรียนพื้นห้องปูพรมและติดเครื่องปรับอากาศ อุปกรณ์หรือส่วนประกอบของห้องจริยธรรมส่วนใหญ่ ได้แก่ พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาพธงชาติไทย และภาพพระพุทธรูปอันเป็นสัญลักษณ์แทนความหมายของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โต๊ะหมู่บูชาพร้อมเครื่องบูชา ธรรมมาสน์ เครื่องบวช เครื่องอัฐบริขาร เครื่องถวายผ้าป่าหรือกฐิน เครื่องถวายเทียนพรรษา ผ้าอาบน้ำฝน ตูพระพุทธรูป ตูพระไตรปิฎก และตู้หนังสือ มุมอุปกรณ์ เช่น เทปเพลง บทเรียน แผนการสอน หนังสืออ่านประกอบ และมุมแสดงผลงานของครูและนักเรียนที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ เป็นต้น สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่และงบประมาณ ห้องจริยธรรมมีลักษณะไม่แตกต่างจากห้องจริยธรรมในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง แต่โรงเรียนขนาดเล็กบางโรงเรียนจัดเป็นเพียงมุมจริยธรรมที่อยู่รวมกันไว้ในห้องประชุม ห้องสมุด หรือห้องแนะแนว โดยจัดเป็นมุม ๆ หนึ่งอยู่ทางด้านหน้าของห้องลักษณะการจัดมีเพียง โต๊ะหมู่บูชา พระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภาพธงชาติไทย และภาพพระพุทธรูป ซึ่งจัดอยู่เหนือกระดานดำด้านหน้าของห้อง

2.4 พระพุทธรูปสำหรับบูชา ในโรงเรียนประถมศึกษาทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก บางโรงเรียนมีพระพุทธรูปสำหรับบูชาประจำโรงเรียนโดยเฉพาะ ซึ่งได้มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคจัดสร้างเป็นพุทธรูป ส่วนใหญ่ประดิษฐานไว้ในท่อนพระ ตั้งอยู่บริเวณหน้าอาคารเรียน หรือใกล้บริเวณทางเข้าโรงเรียน และจัดบูชาด้วยไม้ดอกไม้ประดับ

สวยงาม พระพุทธรูปสำหรับบูชาของแต่ละโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นพระปางลีลา และพระปางสมาธิ และมีนามแตกต่างกันไปตามสภาพของ โรงเรียนหรือตามความศรัทธาเลื่อมใสของประชาชน เช่น พระ โพนธิรังษี พระพุทธลีลา พระพุทธศักยะมุนีศรีสุทธาราม พระพุทธรูปสวัสดิวิทยา และพระพุทธรูปวิโมกข์ เป็นต้น นอกจากนี้พระพุทธรูปสำหรับบูชา บางโรงเรียนจัดตั้งเป็นโต๊ะหมู่บูชา ซึ่งประดิษฐานไว้ในห้องใดห้องหนึ่ง เช่น ห้องผู้อำนวยการ ห้องอาจารย์ใหญ่ ห้องจริยธรรม ห้องประชุมหรือห้อง โถงกลางของอาคารเรียน เป็นต้น

2.5 การจัดทำป้ายจริยธรรมในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ส่งเสริมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนด้วยวิธีการติดป้ายนิเทศไว้ตามอาคารเรียนต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน ตามห้องเรียน ห้องสมุด ห้องสุขา โรงอาหาร ตลอดจนที่อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ และกำแพงโรงเรียน ซึ่งมีข้อความในป้ายนิเทศเกี่ยวกับจริยธรรมด้านต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากการสำรวจที่พบมากที่สุด ไปน้อยที่สุด ดังต่อไปนี้

2.5.1. ความสะอาด มีข้อความเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดร่างกายตนเอง และการรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ดังข้อความในป้ายนิเทศ กล่าวคือ

การรักษาความสะอาดร่างกายตนเอง เช่น

"เรื่องการปฏิบัติตนให้พ้นเทา ผมสะอาด ปราศจากเทา

- ตัดผมให้สั้น

- สระผมให้สะอาด

- รักษาความสะอาดร่างกายเสื้อผ้า

- ไม่คลุกเคล้ากับผู้เป็นเทา

- เป็นเทาต้องรีบรักษาพร้อมกัน"

"ก่อนนอนและหลังอาหารคุณแปรงฟันแล้วหรือยัง"

"ฟันเราจะสวย ด้วยการแปรงฟัน"

"กินข้าวแล้ว อย่าลืมแปรงฟันนะจ๊ะ"

ศูนย์วิทยุทศวิทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การรักษาความสะอาดในบริเวณโรงเรียน โดยเฉพาะห้องเรียน

ข้อความในป้ายนิเทศส่วนใหญ่เป็นลักษณะ เชิญชวนให้เพื่อนร่วมห้อง หรือนักเรียนทุกคนช่วยกัน รักษาความสะอาดห้องเรียนของตน ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“ห้องเรียนเราเราอยากจะทำให้สวย

เราต้องช่วยกันดูแลรักษา

ตรงไหนรกสกปรกไม่งามตา

มาพัฒนาเก็บกวาดสะอาดเอ๋ย”

ที่ห้องน้ำ มีข้อความในป้ายนิเทศเกี่ยวกับความสะอาด ดังเช่น

“รักษาความสะอาดเป็นนิสัย เพื่อสุขภาพอนามัยของตนเอง”

“รักสะอาด อย่าได้ขาดการรักษา”

อาคารเรียนมีข้อความในป้ายนิเทศที่กล่าวถึงว่า การรักษาความสะอาด ของนักเรียนที่ดี ต้องไม่ทิ้งกระดาษตามที่ต่าง ๆ ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“เด็กเด็กคนดี มีใจรักสะอาด อย่าทิ้งกระดาษเกลื่อนกลาดทั่วเมือง”

การช่วยกันรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียน นอกจากจะเป็น หน้าที่ของนักเรียนทุกคนในโรงเรียนแล้ว บุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมในโรงเรียนก็ควร ช่วยกันรักษาความสะอาดด้วย ทั้งนี้เพราะจะทำให้โรงเรียนเป็นที่ชื่นตาชื่นใจของทุกคน ดัง ข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“สักวามาชม โรงเรียนเล่น

สวยด้วยพันธุ์ไม้ดอกและสดใส

พืชดูเพลินเพลินเจริญใจ

งามวิไลสดชื่นรื่นอารมณ์

ทั้งสวยงามและสะอาดปราศจากชยะ

ช่วยกันละ เลิกทิ้งลงทับถม

เก็บทุกอย่างที่เกะกะ ไม่นิยม

ทิ้งในที่ที่เหมาะสม่าชมเอ๋ย”

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อความในป้ายนิเทศบางข้อความ นอกจากจะบ่งบอกถึงการช่วยกันรักษาความสะอาดภายในบริเวณโรงเรียนแล้ว บ้านหรือสถานที่ต่าง ๆ เราควรช่วยกันรักษาความสะอาดด้วย เพราะความสะอาดจะส่งผลไปถึงชาติบ้านเมืองที่สะอาด ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

"ความเอ๋ยความสะอาด
ประเทศชาติของเรา ไม่เศร้าหมอง
ตามถนนหนทางก็งามมอง
ทั้งบ้านช่องกวาดถูงดงามตา
เศษขยะใบตองของสกปรก
อย่าให้รกร้างลงถึงทุกครั้งหนา
เจ้าเชื้อโรคตัวร้ายไม่นึกหา
เพราะรักษาความสะอาดไม่ขาดเอ๋ย"

ในเรื่องของการรักษาความสะอาด นอกจากจะไม่ทิ้งขยะ และรู้จักเก็บกวาดให้เรียบร้อยแล้ว สิ่งที่ไม่สมควรทำอย่างยิ่ง ก็คือ การทำให้สกปรกด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

"อย่าถ่มน้ำลาย เลอะบนทางเดิน
ไม่ใช่ผู้เจริญ ผู้คนดูแคลน"
"ห้ามทิ้งเศษอาหารลงท่อระบายน้ำ"

2.5.2. การรู้และปฏิบัติตามกติกา จากการสำรวจข้อความในป้ายนิเทศเกี่ยวกับจริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกา พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการติดป้ายนิเทศตามอาคารเรียนต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องประพฤติปฏิบัติตามกติกาหรือกฎระเบียบของโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยนั่นเอง นอกจากนี้ภายในห้องเรียนยังพบว่า มีกฎ กติกาของห้องเรียน หรือข้อตกลงของห้อง ซึ่งจากการสัมภาษณ์เพื่อสำรวจข้อมูลพบว่า คือ สิ่งที่นักเรียนในห้องร่วมกันคิดขึ้น และนักเรียนต้องปฏิบัติตามด้วย ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน

ไม่ทะเลาะวิวาทกัน

ไม่ลอกการบ้านเพื่อน

ไม่พูดหยอกล้อกับเพื่อนในขณะที่เรียน

ไม่กล่าวคำหยาบ

ไม่ลักขโมย”

“เสื่อผ้าขาดให้เย็บ   ตัดเล็บให้สั้น

แปรงฟันให้ขาว   ผมยาวให้ตัด

อย่าฉีกกระดาษทิ้ง   อย่าวิ่งบนอาคารเรียน

อย่าขีดเขียนฝาผนัง   อย่าส่งเสียงดังในห้องเรียน”

อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อความในลักษณะอื่น ๆ อีก เช่น

“ความมีระเบียบวินัย คือ รากฐานของชีวิต

ระเบียบที่ดี คือ รากฐานของสิ่งที่ดี”

“คนมีวินัย ย่อมทำอะไรตามระเบียบ”

“ข้ามถนนให้ปลอดภัย ต้องข้ามตรงทางม้าลาย”

จากข้อความนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนนอกจากจะต้องรู้และปฏิบัติตามกติกาของโรงเรียน และห้องเรียนแล้ว นักเรียนจะต้องรู้และปฏิบัติตามกติกาของสังคมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

นอกจากการจัดป้ายนิเทศที่ให้นักเรียนต้องรู้และปฏิบัติตามกติกาแล้ว ยังพบว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้จัดป้ายนิเทศสำหรับครูด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นสิ่งที่เตือนใจให้ครูได้ประพฤติปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างดีที่สุด ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“เป็นครูหนึ่งนั้นต้องมีวินัย   เกร่งไธ

สอนสั่งศิษย์จิตใจ   จ่อจ้อง

ประพฤติแต่ภายใน   กรอบแห่งธรรมเอย

สามสิ่งครูดีต้อง   ติดต้อย ตนเสมอ”

"เต็มความคิด

เต็มเวลา

เต็มสามารถ

เต็มบริการ

คือ วิญญาณครู"

"การอบรมบ่มนิสัยให้ศิษย์นั้น

ให้มีวินัยและหน้าที่กตัญญู

ศิษย์จะเต็มชื่อหรือลุ่มจวม

อาจเป็นเพราะอบรมหนึ่งหน้าที่"

2.5.3. ความประหยัด จากการสำรวจวิจัยธรรมด้านความประหยัด พบว่าป้ายนิเทศของ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ มีข้อความเน้นให้ประหยัดน้ำ โดยเฉพาะที่อ่างล้างมือ และที่ก๊อกน้ำ ซึ่งเป็นข้อความในลักษณะ เชิญชวนกันประหยัดน้ำ และชี้ให้เห็นคุณค่าของการใช้น้ำอย่างมีค่า ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

"เรามาประหยัดน้ำกันเถิด

น้ำมีจำกัดร่วมมือกันประหยัดจัดภัยแล้งน้ำ"

"น้ำทุกหยดช่างมีค่า ู้รักษาไม่ฟุ่มเฟือย"

"น้ำกำลังจะหมด ใช้ทุกหยดให้คุ้มค่า"

"น้ำทุกหยด ล้วนมีค่า

จึงต้องเปิดตามเวลา เพื่อพวกเรา"

"แหล่งน้ำมีคุณค่า ู้รักษา เราสบาย"

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นอกจากนี้บางข้อความในป้ายนิเทศมีลักษณะกระตุ้นให้ทุกคนประหยัดน้ำ และบางข้อความเป็นลักษณะการห้ามใช้น้ำอย่างเปล่าประโยชน์ ดังเช่น

"น้ำ

ต้องช่วยกันด่วน

ถ้าชี้บว่าด่วน

ต้องช่วยกันซิ

คราวนี้ต้องช่วยด่วน

ประหยัดน้ำ"

"น้ำกิน น้ำใช้ อย่าเปิดให้ไหล โดยเปล่าประโยชน์"

อย่างไรก็ตาม นอกจากข้อความในป้ายนิเทศเกี่ยวกับเรื่องการประหยัดน้ำแล้ว ยังมีข้อความเกี่ยวกับการประหยัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า เงิน อาหารและสิ่งของอื่น ๆ อีกด้วย ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

"ช่วยกันดับไฟ ก่อนที่จะไม่มีไฟให้ดับ"

"รู้ประหยัดแต่เขาว่าว้ย เมื่อเติบโตใหญ่ไม่ซัดสน"

"ข้าวทุกจาน อาหารทุกอย่าง

อย่ากินทิ้งขว้าง เป็นของมีค่า

ผู้คนอดอยาก มีมากหนักหนา

รวมทั้งบรรดา เด็กตาดำตา"

"จงช่วยกัน ใช้ของอย่างประหยัด"

2.5.4. ความขยัน ข้อความในป้ายนิเทศส่วนใหญ่เป็นลักษณะการกล่าวถึงคุณประโยชน์ของความขยัน โดยเฉพาะในวัยที่เป็นนักเรียนจะต้องขยันศึกษาเล่าเรียน เพื่อมีความรู้สำหรับประกอบอาชีพต่อไป และในการประกอบอาชีพนั้นก็จะต้องมีความขยันด้วยเช่นกัน ดังข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

"เป็นนักเรียนเพียรขยัน ความมุ่งมั่นหมั่นอ่านเขียน

จนได้ใฝ่การเรียนรู้ เหมือนมีเทียนส่องนำทาง"

"คนขยันย่อมหาทรัพย์ได้"

"เด็กเอ๋ยเด็กน้อย

ความรู้เรายังต้องเร่งศึกษา

เมื่อเติบโตใหญ่เราจะ ได้มีวิชา

เป็นเครื่องหาเลี้ยงชีพสำหรับตน

ได้ประโยชน์หลายสถานเพราะการเรียนรู้

จงพากเพียรไปเถิดจะเกิดผล

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ถึงลำบากตรากตรำก็จำทน
เกิดเป็นคนควรมั่นชยันเออ"

นอกจากนี้ยังมีข้อความที่เป็นสิ่งเตือนใจสำหรับลูกที่จะต้องขยันเรียนหนังสือ
ตั้งข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

"พ่อแม่ไม่มีเงินทองจะกองให้
จงตั้งใจพากเพียรเรียนหนังสือ
หาวิชาความรู้เป็นคู่มือ
เพื่อยึดถือเอาไว้ใช้เลี้ยงกาย
พ่อกับแม่มีแต่จะแก่เฒ่า
จะเลี้ยงเจ้าไปจนตายนั้นอย่าหมาย
ใช้วิชาเลี้ยงตนไปจนตาย
ลูกสบายแม่กับพ่อก็คื่นใจ"

2.5.5. ความซื่อสัตย์ ข้อความในป้ายนิเทศเกี่ยวกับจรรยาบรรณด้าน
ความซื่อสัตย์นี้ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นิยมใช้คำว่า "ซื่อสัตย์" นี้โดยตรง ซึ่งมีอยู่ตาม
ห้องเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้สึกรักมั่นในใจอยู่เสมอ ตั้งข้อความในป้ายนิเทศ เช่น
"เด็กดีต้องซื่อสัตย์"

นอกจากนี้ยังมีข้อความที่เป็นลักษณะคำขวัญวันเด็กและคำขวัญ เช่น
"เด็กดี มีวินัย ใจสัตย์ซื่อ ถือคุณธรรม"
"ซื่อกินไม่หมด คดกินไม่นาน"

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

และจากข้อความในป้ายนิเทศคุณธรรม 4 ประการ ประการแรกอันเป็น
กระแสพระราชดำริสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ความว่า

"การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อตนเองที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็น
ประโยชน์และเป็นธรรม"

อย่างไรก็ดี ข้อความในป้ายนิเทศด้านความซื่อสัตย์ บางโรงเรียนใช้ข้อความ
ในลักษณะเป็นประโยคปฏิเสธ กล่าวคือ เป็นการห้ามทำสิ่งเหล่านี้ เพราะถ้าทำถือว่าไม่ซื่อสัตย์
ตั้งข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“ไม่ลอกการบ้านเพื่อน”

“ไม่ลักขโมย”

2.5.6. ความกตัญญู จากการสำรวจข้อความในป้ายนิเทศเกี่ยวกับ
จริยธรรมด้านความกตัญญูของ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ พบว่าเป็นข้อความซึ่งเกี่ยวข้อง
กับการส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูต่อบุคคล ตั้งข้อความในป้ายนิเทศ เช่น

“บุณการี คือ ผู้มีพระคุณ ความกตัญญูทศเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี”

“หนู หนูทั้งหลาย มุ่งหมายทำดี

กตัญญูทศเวที ต่อผู้มีพระคุณ”

“พ่อแม่เลี้ยงดูเรา พ่อแม่แก่ เราเลี้ยงดูพ่อแม่”

“เปรียบพ่อแม่เช่น ไค้ทองของชีวิต ช่วยชี้ทิศช่วยนำทางช่วยสร้างสรรค์

ให้ความรักให้ความรู้ชี้นำ ลูกจงหมั่นกตัญญูรู้แทนคุณ”

อย่างไรก็ตาม บางโรงเรียนพบว่า นอกจากจะมีข้อความในป้ายนิเทศด้าน
ความกตัญญูต่อบุคคลแล้ว ยังมีข้อความที่แสดงให้เห็นถึงว่าเราควรจะมี ความกตัญญูต่อทรัพยากร
ธรรมชาติด้วย เช่น ต้นไม้ ที่ให้ความสดชื่นความร่มรื่นสวยงาม และคุณค่าแก่สรรพสิ่ง
ตั้งข้อความในป้ายนิเทศ กล่าวคือ

“ต้นไม้มีคุณค่า อนุรักษ์และปลูกต้นไม้กันเถอะ”

“ฉันให้ดอกให้ใบให้สีเขียว

ขอสิ่งเดียวอย่าใจร้ายทำลายฉัน

ฉันให้ความสดชื่นทุกคืนวัน

เพราะฝีมือปลูกปั้นของพวกเธอ

จาก ฉันต้นไม้”

2.5.7. ความเสียสละ ข้อความในปายนิเทศเกี่ยวกับจริยธรรม ด้านความเสียสละนี้ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นำมาใช้คำว่า “เสียสละ” นี้โดยตรง ซึ่งมีอยู่ตามห้องเรียนต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้สึกชั้นในใจอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีข้อความในปายนิเทศคุณธรรม 4 ประการ ประการที่ 4 อันเป็นกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ความว่า

“รู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อเป็นประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง”

และข้อความในปายนิเทศที่เขียนตามอาคารเรียนภายในบริเวณโรงเรียน เช่น

“คนมีความเสียสละ ย่อมจะเอื้อเฟื้อเสมอ”

2.5.8. ความอดทน จากการสำรวจข้อความในปายนิเทศเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความอดทน พบว่า เป็นข้อความจากปายนิเทศคุณธรรม 4 ประการ ประการที่ 3 ซึ่งเป็นกระแสพระราชดำรัส ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน “การอดทน อดกลั้น และอดออม ที่จะไม่ประพฤตีสว่างความสัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด”

นอกจากนี้ยังมีข้อความในปายนิเทศเกี่ยวกับความอดทน ดังเช่น

“ความอดทน นำมาซึ่งประโยชน์สุข”

บางโรงเรียนข้อความในปายนิเทศที่เกี่ยวกับความอดทน มีลักษณะเป็นข้อความเปรียบเทียบและมีภาพประกอบ ซึ่งผู้อ่านจะต้องใช้ความรู้สึกจินตนาการเพื่อให้เกิดพลังที่มุ่งมั่นต่อไป ดังข้อความ เช่น

“ชีวิตเหมือนเรือน้อยล่องลอยอยู่

ต้องต่อสู้แรงลมประสมคลื่น

ต้องทนทานหวานสู้มขมสู้กลิ่น

ต้องจำเริญสู้ภัยไปทุกวัน”

“ตั้งหน้าผืนไผ่ พยายามฟันฝ่า สมใจ... รุ่งเรือง”

2.6 คำขวัญของโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งมีคำขวัญประจำโรงเรียน ซึ่งแบ่งได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

2.6.1 ประเภทพุทธศาสนสุภาษิต โดยกำหนดเป็นข้อความภาษาบาลี เช่น

"สุขา สุขุมสุข สำนึกดี ความพร้อมเพียงของหมู่คณะทำให้เกิดสุข"

"สิกขา วิรุฬหิ สมฺปตฺตา การศึกษาคือความเจริญงอกงาม"

"วิริเยนทุกขุมจฺเจติ คนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร"

"สุสฺสุลลํ ลมเต ปญฺญํ ปญฺญํ ผู้ตั้งใจศึกษา ย่อมได้ปัญญา"

2.6.2 ประเภทปรัชญา โดยกำหนดเป็นข้อความเชิงปรัชญา เช่น

"แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี"

"ความประพฤติเป็นตรา วิชาเป็นทรัพย์"

2.6.3 ประเภทคำขวัญ โดยกำหนดเป็นข้อความง่าย ๆ และชัดเจน

เช่น

"เรียนดี มีวินัย ไม่เสียเงิน"

"ประพฤติดี มีระเบียบวินัย ใฝ่สะอาด ฉลาดรอบรู้ ลีลาดี"

"เรียนเด่น เล่นดี มีวินัย สะอาดกาย วาจาใจ ประพฤติงาม"

"เรียนดี มีวินัย ใจซื่อสัตย์ เกรงครัตความสะอาด มารยาทงาม"

"กีฬาดี มีวิชา พัฒนาเก่ง เกรงคุณธรรม"

"รู้หน้าที่ มีวินัย ใฝ่ศึกษา จรรยางาม"

"ตั้งใจเรียน เพียรทำดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม"

"ความรู้ดี คุณธรรมเด่น เน้นวินัย พลานามัยสมบูรณ์"

"ศึกษาดี มีวินัย ใฝ่พัฒนา"

"การเรียนเด่น เล่นกีฬาดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม"

"เรียนดี ดนตรีเด่น เล่นกีฬาเป็น เน้นคุณธรรม"

"ความรู้ดี มีคุณธรรม บำเพ็ญประโยชน์"

จากคำขวัญของโรงเรียนดังกล่าว จะเห็นได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้กำหนดคำขวัญในลักษณะของข้อความที่ง่าย ๆ และชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจตรงกันในทุก ๆ ฝ่าย นับตั้งแต่ พ่อแม่ นักเรียน ครู ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.7 สัญลักษณ์ของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นิยมใช้สัญลักษณ์ของกรุงเทพมหานครเป็นสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน กล่าวคือ เป็นตราพระอินทร์ทรงช้าง มีอักษรกรุงเทพมหานคร ชื่อโรงเรียนและสำนักงานเขต แล้วมีวงกลมล้อมรอบ นอกจากนี้บางโรงเรียนได้กำหนดสัญลักษณ์ของโรงเรียนประกอบชื่อโรงเรียนโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

2.7.1 สัญลักษณ์ประจำพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 5 เช่น พระเกี้ยว

2.7.2 อาวุธ เช่น ดาบ 2 อันไขว้กัน

2.7.3 ดอกไม้ เช่น ดอกเฟื่องฟ้า มีความหมายว่าความรุ่งเรือง สูงส่ง สามารถเรียนได้ในชั้นสูงขึ้นไป

2.7.4 เด็ก เช่น เด็กนั่งพับเพียบไว้จุมมีปีกผม หมายถึง โรงเรียนเป็นสถาบันสอนเด็กเล็กของไทย

2.7.5 ต้นไม้ เช่น ใบโพธิ์ แทนชื่อโรงเรียน

2.7.6 สิ่งของ เช่น ระฆัง ที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยประจำอยู่ในวัด และมีเสียงดังกังวาน

2.7.7 สัตว์ปีก เช่น นกอินทรี

2.8 หลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรม พบว่าโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่นิยมหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งสามารถพิจารณาถึงจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.8.1 กฎ ระเบียบของโรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความสะอาด

2.8.1.1 ความสะอาดทางกาย เช่น

- รักษาความสะอาดของเสื้อผ้า ถูงเท้า รองเท้า เล็บตัดสั้น และ ไม่สวมรองเท้าแตะมาโรงเรียน

- ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและแปรงฟันหลัง

รับประทานอาหาร

2.8.1.2 ความสะอาดทางวาจา เช่น

- ไม่กล่าวคำหยาบ เช่น กู มึง ถ้านักเรียนคนใด

ได้ยื่นให้บอกกับคุณครู

- กล่าวคำว่า "สวัสดี ชอบคุณ ชอบใจ ขอโทษไม่เป็นไร" จนเกิดความเคยชิน
- ไม่ทะเลาะวิวาทกัน หรือทำให้บาดเจ็บ ซึ่งจะนำมาสู่การเสียชื่อเสียงทั้งของตนเองและโรงเรียน

2.8.1.3 ความสะอาดทางสิ่งแวดล้อม เช่น

- ทั้งชายให้เป็นที่เป็นที่ทางหรือลงในภาชนะที่จัดไว้ให้
- ไม่ขีดเขียนโต๊ะ ม้านั่ง ฝาผนังให้เป็นรอยสกปรกเลอะเทอะ
- ไม่ขีดเขียนสิ่งใดในห้องน้ำ นอกจากนี้ก่อนใช้และหลังจากใช้ห้องน้ำ ต้องราดน้ำ ตลอดจนล้างมือให้สะอาดทุกครั้ง

2.8.2 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความซื่อ เช่น

- มาเรียนหนังสือสม่ำเสมอ โดยไม่ขาดเรียน หรือมาสาย
- ตั้งใจเรียนและทำการบ้านให้เสร็จเรียบร้อยตามกำหนด
- ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการอ่านหนังสือ เช่นในห้องสมุด

2.8.3 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความอดทน เช่น

- เมื่อเข้าห้องประชุม ควรนั่งอย่างสำรวม สงบ มีสมาธิ ไม่สนทนาหยอกล้อกัน และต้องสนใจและตั้งใจฟังอยู่เสมอ ไม่แสดงอาการเบื่อหน่าย

2.8.4 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความประหยัด เช่น

- ไม่เปิดน้ำทิ้งไว้โดยไม่จำเป็น
- เปิดไฟเมื่อมีแสงสว่างในห้องเรียนไม่เพียงพอ และปิดไฟหลังจากที่เลิกใช้แล้ว

2.8.5 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ เช่น

- ถ้านักเรียนคนใดเก็บของได้ควรจะแจ้งให้ครูคนใดคนหนึ่งทราบในทันทีที่เก็บได้ และครูประกาศหาเจ้าของหรือติดประกาศ และชมเชยนักเรียนที่เก็บของได้ เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีต่อไป

- ห้ามขโมยสิ่งของของโรงเรียน และของเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง

2.8.6 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความเสียสละ เช่น

- ร่วมมือกันรักษาความสะอาดในห้องเรียนตามที่กลุ่มรับผิดชอบ และสมาชิกภายในกลุ่มต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2.8.7 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความกตัญญู เช่น

- ไม่ล้อชื่อบิดา มารดา ซึ่งกันและกัน

2.8.8 กฎ ระเบียบของ โรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกา เช่น

- แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียนทั้งนักเรียนชาย และนักเรียนหญิง ยกเว้นแต่แต่งเครื่องแบบอย่างอื่น เช่น ลูกเสือ ยุวกาชาด ผู้นำเนตรประชาบาล ให้แต่งตามระเบียบของเครื่องแบบนั้น ๆ

- มีการเข้าแถวเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ สวดมนต์ กล่าวคำปฏิญาณตน ยืนสงบนิ่ง แผ่เมตตา อบรมนักเรียน และกายบริหารประกอบดนตรีทุกเช้าก่อนเข้าห้องเรียน

- หลังเลิกเรียนนักเรียนเข้าแถวพร้อมกันกลางสนาม บางโรงเรียนนักเรียนเข้าแถวหน้าห้องเรียนแบ่งตามสายการเดินทางกลับบ้าน ห้องสุตรคุณ สวดมนต์ อบรมนักเรียน และเดินทางกลับบ้านโดยมีครูควบคุมดูแลทุกสายการเดินทาง

- มีการสวดมนต์แบบยาวทุกวันศุกร์คาบสุดท้ายก่อนเลิกเรียน

- พบครูต้องทำความเคารพด้วยการไหว้ทุกครั้ง และรู้จักก้มหลังหรือหยุดยืนตรงเมื่อเดินสวนทางกับครู นอกจากนี้เมื่อครูเข้าห้องหรือออกจากห้องสอนในแต่ละชั่วโมง นักเรียนทำความเคารพครูด้วยการไหว้และกล่าวคำว่า สวัสดี และขอบคุณ

- ไม่วิ่งเล่นในห้องเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม ห้องกิจกรรม
ระเบียงโรงเรียน บันได โรงอาหาร และทางเดินเท้าภายในโรงเรียน
- ขึ้นลงบันไดต้องเดินชิดแนวบันไดทางด้านขวา
- ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้องเรียนเสมอ
- เข้าแถวตามลำดับก่อน-หลัง เช่นการซื้ออาหาร
- ไม่เล่นเป็นปายรีวระเบียงโรงเรียน ต้นไม้ เสาธง และของ
มีคม
- ไม่เล่นการพนันทุกชนิดในโรงเรียน ถ้าจับได้ถูกลงโทษ
ริบของกลาง หรือทำทัณฑ์บน ทั้งนี้แล้วแต่พิจารณา
- ห้ามมิให้นักเรียนออกนอกบริเวณโรงเรียนก่อนได้รับอนุญาต
นอกจากผู้มีบัตรขออนุญาตเท่านั้น

2.9 การส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม พพบว่า
โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการดังต่อไปนี้

2.9.1 มีการประกาศเกียรติคุณ ยกย่อง ชมเชยนักเรียนที่มีความประพฤติ
ปฏิบัติดี โดยการประกาศยกย่องหน้าเสาธง ลงประกาศยกย่องในข่าวสำนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร วารสารของโรงเรียน มีหนังสือชมเชยถึงผู้ปกครอง มอบโล่รางวัล ทู
การศึกษา ทูอาหาร กลางวัน หรือจัดป้ายนิเทศเพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในการ
กระทำความดี และเพื่อ เป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักเรียนคนอื่นต่อไป

2.9.2 คัดเลือกนักเรียนที่มีความประพฤติดี และได้บำเพ็ญตนเป็น
ประโยชน์ต่อสังคม ไปประกวดเด็กและเยาวชนดีเด่นระดับเขต ระดับโซน ระดับกรุงเทพ
มหานครหรือระดับชาติ

2.9.3 จัดพานักเรียน ไปแข่งขันตอบปัญหาธรรมะ ประกวดมารยาท
ประกวด ร้องเพลงธรรมะ และประกวดสวดมนต์หมู่ทำนองสรภัญญะ

2.9.4 จัดพานักเรียนไปเวียนเทียน ฟังเทศน์ และทำบุญตักบาตรในวัน
สำคัญของศาสนา

2.9.5 จัดพานักเรียนลูกเสือ ยุวกาชาด ไปบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญ
หรือโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น ทำความสะอาดบริเวณโรงเรียน และบริเวณวัด

- 2.9.6 มีพิธีการเข้าแสดงตนเป็นพุทธมามกะ
- 2.9.7 นิมนต์พระมาสอนในวิชาจริยศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-5-6
- 2.9.8 จัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
- 2.9.9 นิมนต์พระมาอบรมจริยธรรม บรรยายธรรม และฝึกสมาธิเป็นครั้งคราวในวันสำคัญทางศาสนา
- 2.9.10. หล่อเทียน จัดตกแต่งต้นเทียน ประกวัดต้นเทียน และจัดพานักเรียนไปถวายเทียนพรรษาที่วัด
- 2.9.11. จัดพานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ เช่น วาดภาพ กีฬานาฏศิลป์ ดนตรี งานประดิษฐ์ เป็นต้น ส่งเข้าประกวดในระดับเขต ระดับโซน ระดับกรุงเทพมหานคร หรือ ระดับชาติ
- 2.9.12 จัดโครงการจริยธรรมสัญจร พานักเรียนไปทัศนศึกษาออกสถานที่ต่าง ๆ
- 2.9.13 บางโรงเรียนมีการอบรมเข้าค่ายจริยธรรมในโรงเรียน จัดทอดผ้าป่า ประเพณี หรือบวชสามเณรภาคฤดูร้อน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน หรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล จะเสนอตามลำดับดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล แสดงในตารางที่ 16

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 16 สถานภาพครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
	N= 23	
เพศ		
ก. ชาย	6	26.09
ข. หญิง	17	73.91
อายุ		
ก. 36-40 ปี	5	21.74
ข. 41-45 ปี	4	17.39
ค. 46-50 ปี	5	21.74
ง. 51-55 ปี	7	30.43
จ. 56-60 ปี	2	8.70
วุฒิการศึกษา		
ก. ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	17.39
ข. ปริญญาตรี	19	82.61
ประสบการณ์ในการทำงานสอนกลุ่มประสบการณ์		
ก. กลุ่มทักษะ	1	4.35
ข. กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	1	4.35
ค. กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย	7	30.43
ง. กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ	1	4.35
จ. กลุ่มประสบการณ์พิเศษวิชาภาษาอังกฤษ	1	4.35
ฉ. สอนหลายกลุ่มประสบการณ์	12	52.17

ตารางที่ 16 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน (คน) N= 23	ร้อยละ
ระยะเวลาปฏิบัติงาน ในความรับผิดชอบ		
การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน		
ก. 1-5 ปี	9	39.13
ข. 6-10 ปี	10	43.48
ค. 11-15 ปี	2	8.69
ง. มากกว่า 15 ปีขึ้นไป	2	8.69
การเข้าร่วมประชุมสัมมนา อบรม		
ประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือศึกษาดูงาน		
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม		
ก. ไม่เคยเข้าร่วม	6	26.09
ข. เคยเข้าร่วม	17	73.91

จากตารางที่ 16 จะเห็นได้ว่า สถานภาพของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51-55 ปี แต่อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์พบว่า อายุของครูที่น้อยที่สุดคือ 37 ปี และอายุที่มากที่สุดคือ 59 ปี วุฒิการศึกษาของครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนหลายกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่าครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมส่วนใหญ่สอนกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย โดยเฉพาะวิชาจริยศึกษา ควบคู่ไปกับกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ และระยะเวลาที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ส่วนใหญ่อยู่ใน

ช่วง 6-10 ปี และ 1-5 ปี ตามลำดับ ซึ่งทั้งนี้จากการสัมภาษณ์พบว่า ครูผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมส่วนใหญ่เคยเข้ารับการฝึกอบรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกรุงเทพมหานคร ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดค่ายจริยธรรมของชมรมครูศีลธรรมแห่งประเทศไทย และศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่นต่าง ๆ

2. ความหมายของจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

จากนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครกำหนดให้นักเรียนมีความรู้คู่ความดี โดยเฉพาะความดี ซึ่งหมายถึง จริยธรรม คือ ความสะอาด ชยัน อุดม ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู และการรู้และปฏิบัติตามกติกานั้น ทางกรุงเทพมหานครได้ให้โรงเรียนเป็นผู้กำหนดความหมายของจริยธรรมเอง และมุ่งเน้นให้นักเรียนมีคุณลักษณะทางจริยธรรมดังกล่าว

ซึ่งจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความหมายของจริยธรรมตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายของจริยธรรมในด้านต่าง ๆ พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. จริยธรรมด้านความสะอาด หมายถึง การรักษาความสะอาดของร่างกาย วาจา ใจ เช่น การรักษาความสะอาดของเสื้อผ้า ผมน เล็บ การไม่พูดจาหยาบคาย และการคิดในสิ่งที่ดีและเป็นประโยชน์ เป็นต้น ตลอดจนการรักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน และภายนอกโรงเรียน เช่น บ้าน และที่สาธารณะทั่วไป
2. จริยธรรมด้านความขยัน หมายถึง ความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตนให้สำเร็จลุล่วง ตลอดจนการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งต่าง ๆ เช่น ห้องสมุด
3. จริยธรรมด้านความอดทน หมายถึง ความอดทนต่อความยากลำบากต่อหน้าที่การงาน การยอมรับสภาพของตนเอง ตลอดจนการรู้จักยับยั้งใจ มีความอดกลั้นไม่ทำสิ่งที่เป็นโทษแก่ตนเอง
4. จริยธรรมด้านความประหยัด หมายถึง การประหยัดเงิน โดยการรู้จักระมัดระวังในการใช้จ่ายเงิน และรู้จักเก็บออมทรัพย์ไว้ใช้ในคราวจำเป็นการประหยัดค่าน้ำประปา แต่สิ่งที่มีประโยชน์ การประหยัดทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เช่น การประหยัดไฟฟ้า

น้ำประปา เป็นต้น การประหยัดสิ่งของ เช่น การใช้สมุด ดินสอที่มีอยู่ตามความจำเป็น และการประหยัดเวลา

5. จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมาทั้งการกระทำ และคำพูดเมื่ออยู่ต่อหน้าและลับหลัง กล่าวคือ มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น เช่น การรักษาคำพูด และการตรงต่อเวลา เป็นต้น

6. จริยธรรมด้านความเสียสละ หมายถึง การให้ด้วยใจบริสุทธิ์ โดยไม่หวังผลตอบแทน หรือการให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสติ ปัญญา

7. จริยธรรมด้านความกตัญญู หมายถึง การรู้สำนึกในบุญคุณที่ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมมีต่อตน

8. จริยธรรมด้านความรู้และปฏิบัติตามกติกา หมายถึง การมีระเบียบวินัยในตนเองและการประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียนและข้อตกลงของห้องเรียน

ในความหมายต่าง ๆ เหล่านี้ ครูส่วนใหญ่มีแนวความคิดมาจากประสบการณ์ของตนเอง และรองลงมามีแนวความคิดมาจากหลักธรรมคำสอนของศาสนา เนื่องจากว่าต้องการสอนให้นักเรียนปฏิบัติได้จริง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพื่อเป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพในอนาคต ทั้งนี้เพราะครูส่วนใหญ่มีความเห็นว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่ให้การอบรมสั่งสอนนักเรียน ให้มีทั้งความรู้และความดี ซึ่งอันดับแรกครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่โรงเรียน ในอันที่จะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติ นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ยังมีความเห็นพ้องต้องกันว่า จริยธรรมดังกล่าวต้องส่งเสริมกันตั้งแต่วัยเด็ก อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ พบว่า จริยธรรมที่โรงเรียนส่วนใหญ่ส่งเสริมให้แก่เด็กนักเรียนเพิ่มเติม เช่น ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความสามัคคี ความรับผิดชอบ และความเมตตา ซึ่งทั้งนี้เมื่อนิยามแล้วจะเห็นได้ว่า ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อาจรวมอยู่ในจริยธรรมด้านความกตัญญูในระดับใกล้ตัว ที่นอกเหนือจากบิดา มารดา ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณ และสิ่งแวดลอมต่าง ๆ ที่อยู่ในระดับใกล้ตัว ความสามัคคีอาจมาจากจริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกา กล่าวคือ เมื่อทุกคนรู้ว่าจะต้องทำอะไรและจะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่ออยู่ในโรงเรียน หรือห้องเรียน และเมื่อทุกคนปฏิบัติได้ก่อให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ เป็นต้น สำหรับความรับผิดชอบ อาจเกี่ยวเนื่องกับจริยธรรมหลาย ๆ ด้าน เช่น จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ซึ่งจะต้องเอาใจใส่รับผิดชอบในหน้าที่ของตน หรือเกี่ยวเนื่องกับจริยธรรมด้านความสะอาด ที่จะต้องรับผิดชอบในการรักษาความสะอาดร่างกายของตนเอง เป็นเบื้องต้น

หรือเกี่ยวเนื่องกับจริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกา ซึ่งจะต้องมีความรับผิดชอบ โดย การมีระเบียบวินัยในตนเอง เป็นต้น และความเมตตา ก็อาจเกี่ยวเนื่องกับจริยธรรมด้าน ความสะอาดทางใจ เช่น การไม่ประทุษร้ายทำลายชีวิตคนหรือสัตว์ อย่างนี้เป็นต้น

3. หลักการของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

3.1 นโยบาย การวางแผนและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริม จริยธรรม

3.2 การให้ความร่วมมือของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เด็กเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

3.4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

รายละเอียดเสนอในตารางที่ 17 - ตารางที่ 20

ตารางที่ 17 นโยบาย การวางแผนและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม

ข้อความ	จำนวนที่ตอบ	ร้อยละ
	N = 23	

1. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมใน โรงเรียนของท่าน ยึดถือนโยบายของ

หน่วยงานใดเป็นหลักในการปฏิบัติ

ก. นโยบายของกรุงเทพมหานคร	23	100
ข. นโยบายของศูนย์วิชาการเขต	17	73.91
ค. นโยบายของโรงเรียน	12	52.17
ง. นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการ- วัฒนธรรมแห่งชาติ	8	34.78

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวนที่ตอบ N = 23	ร้อยละ
จ. นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ	5	21.74
ฉ. นโยบายของรัฐบาล	3	13.04
2. การตัดสินใจเลือกกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในโรงเรียน เกิดขึ้นโดย		
ก. ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่	18	78.26
ข. ครูเจ้าของโครงการ	9	39.13
ค. ประธานกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของศูนย์วิชาการเขต	3	13.04
ง. ครูฝ่ายกิจกรรม	2	8.69
3. โรงเรียนของท่านมีการเขียนนโยบายด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ อย่างไร		
ก. ไม่มี	-	-
ข. มี โดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน	23	100
4. โรงเรียนของท่านแต่งตั้งหรือมอบหมายให้ใครเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม		
ก. หัวหน้ากลุ่มประสานการดำเนินงานเสริมลักษณะนิสัย	12	52.17
ข. ครูผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบโดยตรง	9	39.13
ค. ครูทุกคนในโรงเรียน	9	39.13

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวนที่ตอบ N= 23	ร้อยละ
ง. ครูสอนวิชาจริยศึกษา	6	26.09
จ. ผู้บริหาร โรงเรียน	4	17.39
ฉ. ครูประจำชั้น	3	13.04
ช. หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม	2	8.69
5. โรงเรียนของท่านมีการวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมโดยใคร		
ก. คณะครูวางแผนร่วมกับผู้บริหาร	14	60.87
ข. ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่	5	21.74
ค. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับครูสอนวิชาจริยศึกษา	4	17.39
ง. ผู้บริหารวางแผนร่วมกับคณะครู และพระสงฆ์	3	13.04
6. โรงเรียนของท่านวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้สอดคล้องกับเรื่องใด		
ก. หลักของศาสนา	14	60.87
ข. การเรียนการสอนในหลักสูตร	7	30.43
ค. การพัฒนาชุมชน	3	13.04
ง. สถานที่ภายในโรงเรียน	2	8.69
จ. ความต้องการของครูและนักเรียน	1	4.35
7. โรงเรียนวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในลักษณะอย่างไร		
โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติงาน		
ก. แผนประจำปี	11	47.83
ข. แผนระยะ 2 ปี	3	13.04

ตารางที่ 17 (ต่อ)

ข้อความ	จำนวนที่ตอบ N= 23	ร้อยละ
ค. แผนระยะ 3 ปี	4	17.39
ง. แผนระยะ 5 ปี	5	21.74
8. ผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริม จริยธรรมในโรงเรียน คือ		
ก. ผู้บริหารและคณะครู	9	39.13
ข. ผู้อำนวยการ/อาจารย์ใหญ่	6	26.09
ค. คณะกรรมการครูแต่ละ โครงการ	4	17.39
ง. ครูเจ้าของ โครงการ	6	26.09
9. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียนของท่านคำนึงถึงสิ่งใดบ้าง		
ก. นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร	7	30.43
ข. ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนั้น	6	26.09
ค. ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน	5	21.74
ง. ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	4	17.34
จ. การเรียนการสอน ในหลักสูตร	4	17.39
ฉ. ความต้องการของโรงเรียน	2	8.69
10. วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียนของท่านจัดเพื่ออะไร		
ก. เพื่อเป็นกิจกรรมสำหรับนักเรียนทั้ง โรงเรียน	23	100
ข. เพื่อเป็นกิจกรรมสำหรับประชาชนในชุมชน	7	30.43

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า หลักการของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ในโรงเรียนประถมศึกษายึดถือนโยบายของกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมาได้แก่นโยบายของศูนย์วิชาการเขต และนโยบายของโรงเรียน นอกจากนี้บางโรงเรียนยังได้ยึดถือนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบายของรัฐบาลด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องจากว่า นโยบายต่าง ๆ เหล่านี้ต่างก็มุ่งส่งเสริมจริยธรรมเช่นเดียวกัน ในการตัดสินใจเลือกกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียนซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในโรงเรียน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นโดยผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ รองลงมาได้แก่ ครูเจ้าของ โครงการ ประธานกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยของศูนย์วิชาการเขต และครูฝ่ายกิจกรรม ตามลำดับ ซึ่งทั้งนี้ได้มีการเขียนนโยบายด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แผนปฏิบัติงานระยะ 5 ปี 3 ปี และ 2 ปี ตามลำดับ และโรงเรียน ส่วนใหญ่มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า บางครั้งผู้บริหารก็แต่งตั้งให้ครูผู้ใดผู้หนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้วย อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่คณะกรรมการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้บริหาร บางโรงเรียนให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมวางแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมร่วมกับคณะครูและผู้บริหารด้วย แต่ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้พิจารณาอนุมัติโครงการหรือคัดเลือกกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่มากที่สุด

สำหรับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ผู้ที่กำหนดวัตถุประสงค์ คือ ผู้บริหารและคณะครูเป็นส่วนใหญ่ รองลงมาได้แก่ ครูเจ้าของโครงการ และคณะกรรมการครูแต่ละ โครงการ ตามลำดับ โดยคำนึงถึงนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเรียนการสอนในหลักสูตร และความต้องการของโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งทั้งนี้การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมส่วนใหญ่จัดเพื่อนักเรียนทั้งโรงเรียน และบางกิจกรรมประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนั้นด้วย

ตารางที่ 18 การให้ความร่วมมือของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียน

ข้อความ	จำนวนที่ตอบ N= 23	ร้อยละ
1. ทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนในด้านความประพฤติ กิริยามารยาท วาจา และการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย	20	86.96
2. มีหน้าที่ประจำวันในการอบรมนักเรียนตอนเช้าก่อนเข้าแถวเคารพธงชาติ และตอนกลางวัน	17	73.91
3. มีหน้าที่ประจำสัปดาห์ในการประชุมอบรมนักเรียนทุกวันศุกร์ สุดสัปดาห์	15	65.22
4. ติดตามดูแลความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนักเรียนทำผิด	14	60.87
5. สัมภาษณ์นักเรียนและความเรียบร้อยของนักเรียนทุกครั้ง ที่เข้าสอน	11	47.83
6. สอนสอดแทรกจริยธรรมในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ	10	43.48
7. ติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับตัวนักเรียน ให้ผู้ปกครองรับทราบ	8	34.78

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 18 แสดงว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านการแต่งกาย ตามกำหนดของโรงเรียนมากที่สุด เช่น ในวันจันทร์แต่งกายด้วยชุดข้าราชการครู วันพฤหัสบดี แต่งกายด้วยชุดกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และวันศุกร์ แต่งกายด้วยชุดไทย เป็นต้น ตลอดจน ยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการทักทายผู้บริหารหรือผู้อาวุโสด้วยการไหว้ และกล่าวคำว่า สวัสดี นอกจากนี้การให้ความร่วมมือของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียน รองลงมาได้แก่ การมีหน้าที่ประจำวันและประจำสัปดาห์ในการอบรมนักเรียน การติดตามดูแล

ความประพฤติของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนักเรียนทำผิด การสำรวจนักเรียนและความเรียบร้อยของนักเรียนทุกครั้งที่เข้าสอน การสอดแทรกจริยธรรมในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ครูสอน และการติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ ตามลำดับ อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ พบว่า การติดต่อกับผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของครูประจำชั้น ซึ่งครูประจำชั้นจะต้องปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนวประจำห้องเรียนด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 19 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจริยธรรม

การจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ของครูในกลุ่ม ประสบการณ์ต่าง ๆ	จริยธรรม/จำนวนที่ตอบ (N=								
	สะอาด	ร้อยละ	ชยัน	ร้อยละ	อดทน	ร้อยละ	ประหยัด	ร้อยละ	ซื่อสัตย์
1. การติดป้ายนิเทศ	22	95.65	17	73.91	8	34.78	19	82.61	1
2. การอบรมและ แนะนำ	20	86.96	19	82.61	18	78.26	21	91.30	2
3. การฝึกพฤติกรรม	18	78.26	19	82.61	-	-	11	47.83	
4. การแบ่งกลุ่ม อภิปรายแสดง เหตุผล	-	-	14	60.87	-	-	10	43.48	
5. การบรรยาย	-	-	7	30.43	12	52.17	7	30.43	
6. การเล่าเรื่องและ แสดงความคิดเห็น	-	-	3	13.04	-	-	-	-	
7. การเล่นเกม สนทนา	-	-	10	43.48	-	-	-	-	
8. การใช้กรณีตัวอย่าง บุคคลหรือ เหตุการณ์	-	-	13	56.52	-	-	5	21.74	1

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 19 ซึ่งจากการสัมภาษณ์ แสดงให้เห็นว่า ครูในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน โดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. จริยธรรมด้านความสะอาด ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการตามลำดับ คือ การติดป้ายนิเทศในห้องเรียน การอบรมและแนะนำ และการฝึกพฤติกรรม
2. จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการการอบรมและแนะนำ และฝึกพฤติกรรมมากที่สุด รองลงมา คือการติดป้ายนิเทศ
3. จริยธรรมด้านความอดทน ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการตามลำดับ คือ การอบรมและแนะนำ การบรรยาย และการติดป้ายนิเทศ
4. จริยธรรมด้านความประหยัด ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการอบรมและแนะนำ มากที่สุด และการใช้กรณีตัวอย่างบุคคลหรือเหตุการณ์น้อยที่สุด
5. จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการอบรมและแนะนำ มากที่สุด และการบรรยายน้อยที่สุด
6. จริยธรรมด้านความเสียสละ ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการการอบรมและแนะนำมากที่สุด และการใช้กรณีตัวอย่างบุคคลหรือเหตุการณ์น้อยที่สุด
7. จริยธรรมด้านความกตัญญู ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการการติดป้ายนิเทศ มากที่สุด และการเล่นบทบาทสมมติน้อยที่สุด
8. จริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกา ส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการการติดป้ายนิเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การอบรมและแนะนำ การฝึกพฤติกรรม การแบ่งกลุ่มอภิปรายแสดงเหตุผล และการบรรยายน้อยที่สุด

อย่างไรก็ตาม ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียน วิธีการที่ครูใช้มากที่สุดไปน้อยที่สุดตามลำดับมีดังต่อไปนี้

1. การอบรมและแนะนำ เป็นวิธีการบอก สั่งสอน และชี้แจงถึงข้อดีของการปฏิบัติ และข้อเสียของการไม่ปฏิบัติตามจริยธรรมนั้น ๆ
2. การติดป้ายนิเทศในห้องเรียน

3. การฝึกปฏิบัติการ เป็นวิธีการที่นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติจริง โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดูแลให้นักเรียนประพฤติกปฏิบัติในแนวทางที่ถูกต้องและเหมาะสม
4. การแบ่งกลุ่มอภิปรายแสดงเหตุผล เป็นวิธีการที่ให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มตามความสมัครใจ เพื่อร่วมกันอภิปรายแสดงเหตุผลในเนื้อหาวิชาที่เรียน
5. การบรรยาย เป็นวิธีการบอกตามเนื้อหาวิชาที่กำหนดไว้ในบทเรียน
6. การใช้กรณีตัวอย่างบุคคลหรือเหตุการณ์ เป็นวิธีการที่ครูเชื่อมโยงนำเอาสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาปรับใช้ให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนรู้จักคิดประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ และตัดสินใจได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล
7. การเล่าเรื่องและแสดงความคิดเห็น เป็นวิธีการที่ครูต้องฝึกฝนและมีเทคนิคในการใช้เสียงให้น่าสนใจ ชวนฟัง โดยนักเรียนมีส่วนร่วมในการสรุปสาระ หรือข้อคิดเห็นต่าง ๆ
8. การเล่นบทบาทสมมติ เป็นวิธีการที่นักเรียนได้แสดงบทบาทของคนอื่นที่ไม่ใช่บทบาทของตนเอง ซึ่งวิธีการนี้เน้นการแสดงออกและความรู้สึกของนักเรียนแต่ละคน

กล่าวโดยสรุปจากตารางจะเห็นได้ว่า จริยธรรมที่ครูได้ส่งเสริมในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนตามกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ มากที่สุด คือ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เนื่องจากนักเรียนยังอยู่ในวัยเรียน และมีหน้าที่ที่จะต้องเรียนหนังสือ ฉะนั้นครูจึงต้องส่งเสริมให้นักเรียนมีจริยธรรมด้านนี้มากที่สุด โดยผ่านกระบวนการการอบรมและแนะนำในห้องเรียนและฝึกปฏิบัติการ รองลงมาได้แก่ จริยธรรมด้านความประหยัด จริยธรรมด้านความเสียสละ จริยธรรมด้านซื่อสัตย์ จริยธรรมด้านความสะอาด จริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกา จริยธรรมด้านความกตัญญู และจริยธรรมด้านความอดทน ตามลำดับ

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 20 การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

ข้อความ	จำนวนที่ตอบ N= 23	ร้อยละ
1. ผู้ประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม		
ก. แต่งตั้งผู้รับผิดชอบกิจกรรมนั้น ๆ	16	69.56
ข. แต่งตั้งคณะกรรมการชั้นเฉพาะกาล	10	43.48
ค. ผู้บริหารเป็นผู้ประเมินผล	5	21.74
2. การประเมินผลกระทำเมื่อ		
ก. หลังจากจัดกิจกรรมทุกครั้ง	19	82.61
ข. เมื่อสิ้นปีการศึกษา	14	60.87
ค. เมื่อสิ้นภาคเรียน	8	34.78
3. วิธีการประเมินผล		
ก. สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในการเข้าร่วมกิจกรรม	18	78.26
ข. สังเกตจากผลงานของนักเรียน	12	52.17
ค. สัมภาษณ์นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม	9	39.13
ง. สัมภาษณ์ครูที่เข้าร่วมกิจกรรม	6	26.09
จ. ใช้แบบสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรม	4	17.39
4. การเสนอผลการจัดกิจกรรม		
ก. หุดในที่ประชุมแจ้งให้นักเรียนทราบ	16	69.56
ข. จัดป้ายนิเทศ	11	47.83
ค. จัดทำเป็นรูปเล่มหลายลักษณะอักษร	7	30.43
5. เมื่อทราบผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมแล้ว		
โรงเรียนได้นำผลไปใช้ในทางใด		
ก. นำผลไปใช้เป็นแนวทาง ในการปรับปรุง การจัดกิจกรรมครั้งต่อไป	19	82.61
ข. นำผลไปเปรียบเทียบกับการจัดกิจกรรม ครั้งที่ผ่านมา	7	30.43

จากตารางที่ 20 ซึ่งจากการสัมภาษณ์จะเห็นได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษา มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม โดยส่วนใหญ่ให้ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม นั้น ๆ เป็นผู้ประเมินผลมากที่สุด รองลงมาคือ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเฉพาะกาล และการประเมินผลส่วนใหญ่กระทำเมื่อหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมทุกครั้ง นอกจากนี้บางกิจกรรมต้องประเมินผลเมื่อสิ้นปีการศึกษาหรือสิ้นภาคเรียน ทั้งนี้เนื่องจากบางกิจกรรมต้องใช้ระยะเวลาต่อเนื่องในการประเมินผล เช่นตั้งแต่เริ่มต้นจัดกิจกรรมเมื่อเปิดภาคการศึกษาจนกระทั่งปิดภาคการศึกษา เป็นต้น วิธีการประเมินผลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม รองลงมาได้แก่ การสังเกตผลงานของนักเรียน ส่วนวิธีการประเมินผลที่ใช้น้อยที่สุด คือ การใช้แบบสอบถาม สำหรับการเสนอผลการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดในที่ประชุมเพื่อแจ้งให้นักเรียนทราบ รองลงมาคือ การจัดป้ายนิเทศ อย่างไรก็ตามเมื่อโรงเรียนทราบผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้นำผลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป นอกจากนี้ยังพบว่า บางโรงเรียนนำผลที่ได้ไปเปรียบเทียบกับการจัดกิจกรรมครั้งที่ผ่านมาด้วย ทั้งนี้เพราะ การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนต้องจัดตลอดปีการศึกษา และจัดต่อเนื่องกันทุกปี

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาได้จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอไว้ในตารางที่ 21 ดังนี้

ตารางที่ 21 การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	จำนวนโรงเรียนที่จัด (N = 23)	ร้อยละ
1. กิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน	23	100
2. กิจกรรมสุขภาพปากและฟัน	16	69.56
3. กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด	23	100
4. กิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติด	9	39.13
5. กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน	23	100
6. กิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน	18	78.26
7. กิจกรรมตัดผมนักเรียน	10	43.48
8. กิจกรรมออมทรัพย์	10	43.48
9. กิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขในโรงเรียน	9	39.13
10. กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง	6	26.09
11. กิจกรรมวันไหว้ครู	23	100
12. กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ	23	100
13. กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ	23	100
14. กิจกรรมผลศึกษาและกีฬานักเรียน	23	100
15. กิจกรรมวันอำลาอาลัย	23	100

จากตารางที่ 21 จะเห็นได้ว่า โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 23 โรงเรียน จัดกิจกรรมมากน้อยตามลำดับดังนี้

กิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน และกิจกรรมวันอำลาอาลัยจัดครบทุกโรงเรียน รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมสหกรณ์โรงเรียน จัด 18 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 78.26 กิจกรรมสุขภาพปากและฟันจัด 16 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 69.56 กิจกรรมตัดผมนักเรียน และกิจกรรมออมทรัพย์ จัดกิจกรรมละ 10 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 43.48 กิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน และกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และป้องกันยาเสพติด จัดกิจกรรมละ 9 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 39.13 กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง จัด 6 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 26.09 ตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ พบว่า กิจกรรมดังกล่าวทั้งหมดเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร แต่ทั้งนี้กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้น ไม่ได้ส่งเสริมจริยธรรมใดเพียงจริยธรรมหนึ่ง แต่จะมีจริยธรรมอื่นแอบแฝงอยู่ หรือเกี่ยวข้องอยู่เสมอในทุกกิจกรรม ซึ่งในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการจัด วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม โดยจะเสนอไว้ในตารางที่ 22-ตารางที่ 36 ตลอดจนผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 22 การจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=23	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศ	23	100
- จัดนิทรรศการ	12	52.17
- จัดประกวดคำขวัญ	16	69.56
- จัดประกวดการรักษาความสะอาดห้องเรียน และอาคารเรียน	17	73.91
- จัดให้นักเรียนในแต่ละชั้นรับผิดชอบความสะอาดตาม อาคารเรียน ชั้นเรียน และห้องเรียน	23	100
- จัดตั้งเวรรักษาความสะอาดโรงอาหาร และ โต๊ะรับประทานอาหาร	9	39.13
- จัดอาสาสมัครนักเรียนช่วยกันเก็บขยะบริเวณ รอบอาคาร และสถานที่ในช่วงเช้าและกลางวัน ก่อนเข้าห้องเรียน	9	39.13
- คัดอบรมอธิบายแนะนำและสาธิตการใช้และ การรักษาความสะอาดห้องสุขาอย่างถูกวิธี	6	26.09
- จัดแบ่งให้นักเรียนทำความสะอาดชุมชน บริเวณวัด บริเวณโบสถ์ เจดีย์ โดยแบ่งความรับผิดชอบ เป็นวัน ๆ พร้อมมีสมุดบันทึกให้คณะครูลงนาม รับรอง	5	21.74
- ทำหนังสือเชิญชวนไปยังชุมชนให้ช่วยกันรักษา ความสะอาด และงดทิ้งขยะลงในคูคลองและ ท่อระบายน้ำ	1	4.35

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=23	ร้อยละ
<u>วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน</u>		
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	11	47.83
นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	23	100
- ใช้การมอบหมายงานให้ทำเป็นเงื่อนไขให้นักเรียนเข้าร่วม	14	60.87
- โรงเรียนให้เข้าร่วมเป็นนางชั้นเรียน	9	39.13
<u>ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม</u>		
- นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด	11	47.83
- ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย	6	26.09
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอสำหรับจัดซื้ออุปกรณ์ทำความสะอาด	8	34.78
- ขาดเงินงบประมาณในการสนับสนุน	2	8.69
- อุปกรณ์ทำความสะอาดมีน้อยไม่เพียงพอ	7	30.43
- บุคคลภายนอก หรือผู้ปกครองนักเรียนบางคนเข้ามาในบริเวณโรงเรียน ไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด	9	39.13

ตารางที่ 22 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ควรหางบประมาณมาสนับสนุน ซึ่งอาจได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา เงินบำรุงการศึกษา และดอกผลของมูลนิธิ เพื่อการศึกษาของโรงเรียน	5	21.74
- จัดครูทุกคนผลัดเปลี่ยนหน้าที่ดูแลควบคุมนักเรียนในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน	8	34.78
- เขียนป้าย "โปรดทิ้งขยะให้เป็นที่" หรือเขียนคำขวัญเชิญชวนให้ช่วยกันรักษาความสะอาดติดไว้ภายในบริเวณโรงเรียน	20	86.96
- จัดวางที่ทิ้งขยะตั้งไว้ตามจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน	13	56.52

จากตารางที่ 22 การจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน โดยจัดป้ายนิเทศ และจัดให้นักเรียนในแต่ละชั้นรับผิดชอบความสะอาดตามอาคารเรียน ชั้นเรียน และห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จัดประกวดการรักษาความสะอาดห้องเรียน และอาคารเรียน จัดประกวดคำขวัญ และจัดนิทรรศการ ตามลำดับ สำหรับรูปแบบการจัดน้อยที่สุดคือ ทำหนังสือเชิญชวนไปยังชุมชนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด และงดทิ้งขยะลงในคูคลอง และท่อระบายน้ำ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด รองลงมาได้แก่ บุคคลภายนอกหรือผู้ปกครองนักเรียนบางคนเข้ามา

ในบริเวณโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด และที่พบน้อยที่สุด คือ ขาดเงินงบประมาณในการสนับสนุน สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ เขียนป้าย "โปรดทิ้งขยะให้เป็นที่" หรือเขียนคำขวัญเชิญชวนให้ช่วยกันรักษาความสะอาดติดไว้ภายในบริเวณโรงเรียน จัดวางที่ทิ้งขยะตั้งไว้ตามจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน จัดครูทุกคนผลัดเปลี่ยนหน้าที่ดูแลควบคุมนักเรียนในการรักษาความสะอาดในโรงเรียน และควรหางบประมาณมาสนับสนุน ซึ่งอาจได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา เงินบำรุงการศึกษา และดอกผลของมูลนิธิเพื่อการศึกษาของโรงเรียน นอกจากนี้ควรอบรมและแนะนำให้นักเรียนตระหนักถึงการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน คือ ห้องเรียน อาคารเรียน ตลอดจนบริเวณโรงเรียนสะอาดขึ้น อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนในเรื่องการรักษาความสะอาดและเป็นที่ยอมรับแก่ผู้พบเห็นทั่วไป เพราะเมื่อโรงเรียนสะอาดโรงเรียนก็เป็นศักดิ์ศรี และเป็นความภาคภูมิใจของทุกคนตลอดไป อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนนักการภารโรงของโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาดในสถานแวดล้อมภายในโรงเรียน ตลอดจนที่สาธารณะทั่วไปแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ที่นักเรียนมีความเอาใจใส่ในหน้าที่ในการทำความสะอาดห้องเรียน การเป็นเวรประจำวัน หรือความเสียสละที่นักเรียนช่วยกันเก็บขยะบริเวณรอบอาคารโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งทั้งนั้นนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (ปีงบประมาณ 2533-2537) ได้กำหนดกิจกรรมรักษาความสะอาด ห้องเรียน บริเวณโรงเรียน ตลอดจนการทิ้งขยะให้เป็นที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนก็ได้จัดกิจกรรมดังกล่าวตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 23 การจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟันในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N = 16	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศ	10	62.50
- จัดนิทรรศการ	14	87.50
- ฉายสไลด์ วีดีโอ เกี่ยวกับสุขภาพปากและฟัน	9	56.25
- เปิดเทป นิทาน เพลง ส่งเสียงตามสาย ในภาคเช้าและพักกลางวัน	5	31.25
- จัดประกวดสุขภาพอนามัยดี ฟันสวย สะอาด	12	75.00
- อบรมฟลูออไรด์และตรวจฟันสีปลาคาร์วันสีปลาคาร์	8	50.00
- สาธิตการแปรงฟันที่ถูกต้องวิธีเป็นกลุ่ม	5	31.25
- สาธิตการตรวจฟันด้วยตนเอง	5	31.25
- แข่งขันตอบปัญหาชิงรางวัล	5	31.25
- แข่งขันการแปรงฟันที่ถูกต้องวิธี	5	31.25
- ประกวดคำขวัญ	7	43.35
- ประกวดวาดภาพ	3	18.75
- ประกวดเรียงความ	3	18.75
- โต้วาที	3	18.75
- จัดการแสดงของนักเรียน	7	43.75
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	3	18.75
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล	6	37.50
- โรงเรียนให้เข้าร่วมเป็นบางชั้นเรียน	5	31.25

ตารางที่ 23 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ)	ร้อยละ
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	8	50.00
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- สถานที่คับแคบและไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรม	3	18.75
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	4	25.00
- สื่อและอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอ	4	25.00
- ขาดสื่อและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้	2	12.50
- บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้เกี่ยวกับสุขภาพปากและฟันน้อย	2	12.50
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ติดต่อขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัยมาให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน	4	25.00
- ควรหางบประมาณเพิ่มเติม โดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา	2	12.50

จากตารางที่ 23 การจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟันในโรงเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟัน โดยจัดนิทรรศการมากที่สุด
รองลงมาได้แก่ การจัดประกวดสุขภาพอนามัยดี ฟันสวย สะอาด จัดป้ายนิเทศ ฉายสไลด์
วิดีโอเกี่ยวกับสุขภาพปากและฟัน อมฟลูออไรด์และตรวจฟันทุกสองสัปดาห์ ตามลำดับ ส่วน

รูปแบบการจัดน้อยที่สุด ได้แก่ ประกวดวาดภาพ ประกวดเรียงความ และได้ว่าที่ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรม คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ สื่อและอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ติดต่อขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัยมาให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน และทางงบประมาณเพิ่มเติมโดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา นอกจากนี้ควรขอยืมสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่สำหรับจะนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว

สำหรับผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟันในโรงเรียนนี้ คือ นักเรียนลดปัญหาเกี่ยวกับอนามัยในช่องปาก และรู้จักปฏิบัติตนเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพปากและฟันของตนเองได้ถูกต้อง ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคน ภายในโรงเรียน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟันดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาดเกี่ยวกับสุขภาพปากและฟันแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ที่นักเรียนมีความเอาใจใส่ในการดูแลรักษาสุขภาพปากและฟันของตนเอง เป็นต้น ซึ่งทั้งนี้ในนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดกิจกรรมการรักษาความสะอาดโรคฟันเป็นแนวทางในการปฏิบัติแก่โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ก็ได้จัดกิจกรรมดังกล่าวตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และสำหรับกิจกรรมการรักษาความสะอาดเครื่องแต่งกายนักเรียน การป้องกัน รักษาโรคติดต่อที่ได้กำหนดไว้เป็นแนวทางการปฏิบัตินั้น โรงเรียนก็ได้จัดเช่นเดียวกัน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 24 การจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=23	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- จัดอบรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นประจำ ทุกสัปดาห์	23	100
- เดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรมในโรงเรียน	16	69.56
- เดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรมต่างจังหวัด	7	
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	23	100
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- ลูกเสือและยุวกาชาดทุกคนเข้าร่วม	23	100
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- สถานที่จัดค่ายพักแรมในโรงเรียนคับแคบ ไม่ค่อยสะดวกต่อการจัดกิจกรรม	4	17.39
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	10	43.48
- ผู้ปกครองบางคนไม่ให้การสนับสนุน	6	26.09
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ควรเปิดโอกาสให้ลูกเสือและยุวกาชาดได้อยู่ ค่ายพักแรมนอกโรงเรียน	3	13.04
- ทำหนังสือชี้แจงถึงผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับ ความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด	8	34.78

ตารางที่ 24 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
- ควรหางประมาณมาสนับสนุน ซึ่งอาจได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธาและเงินบำรุงลูกเสือและยุวกาชาดของโรงเรียน	9	39.13

จากตารางที่ 24 การจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด โดยจัดอบรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นประจำทุกสัปดาห์ จัดอยู่ค่ายพักแรม และบำเพ็ญประโยชน์ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว คือ ลูกเสือและยุวกาชาดทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองบางคนไม่ให้การสนับสนุน และที่พบน้อยที่สุด คือ สถานที่จัดค่ายพักแรมในโรงเรียนคับแคบไม่ค่อยสะดวกต่อการจัดกิจกรรม ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ควรหางประมาณมาสนับสนุน ซึ่งอาจได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และเงินบำรุงลูกเสือและยุวกาชาดของโรงเรียน ทำหนังสือชี้แจงถึงผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับความสำคัญของกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด และบางโรงเรียนเสนอแนะว่าควรเปิดโอกาสให้ลูกเสือและยุวกาชาดได้อยู่ค่ายพักแรมนอกโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ลูกเสือและยุวกาชาดได้สัมผัสกับบรรยากาศของค่ายที่เป็นไปตามธรรมชาติตามความเป็นจริง

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดในโรงเรียนประถมศึกษา คือ ลูกเสือและยุวกาชาดสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน เช่น การอยู่ร่วมกันในสังคม การทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ เป็นต้น ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง อย่างไรก็ตามกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมที่ครอบคลุม จริยธรรมทุกด้าน

ตารางที่ 25 การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน
ประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=9	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศ	8	88.89
- จัดนิทรรศการ	8	88.89
- โต้วาที	1	11.11
- แข่งขันตอบปัญหา	1	11.11
- จัดการแสดงของนักเรียน	3	33.33
- ประกวดคำขวัญ	6	66.67
- ประกวดวาดภาพ	2	22.22
- ประกวดเรียงความ	5	55.56
- นายสไลด์และวีดีโอเพื่อการศึกษา	4	44.44
- เชิญวิทยากรมาอภิปรายให้ความรู้แก่นักเรียน	2	22.22
- เดินรณรงค์ในชุมชน	4	44.44
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	6	66.67
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	8	88.89
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- นักเรียนบางคนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม	2	22.22
- ผู้ปกครองบางคนไม่ให้การสนับสนุน	2	22.22
- ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย	1	11.11

ตารางที่ 28 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=9	ร้อยละ
- ชာตลื้อและอุปกรณ์ที่จะนำมาใช้	1	11.11
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ควรติดต่อประสานงานกับศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักงานมัย กรุงเทพมหานคร หรือสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักงานยก- รัฐมนตรี เพื่อขอยืมสื่อหรืออุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้ง เอกสารที่เกี่ยวข้อง	1	11.11
- ครูควรชี้แจงเกี่ยวกับโทษของการสูบบุหรี่ หรือ การติดยาเสพติด พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย	3	33.33
- ควรจัดให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนได้รับความรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โรงเรียน	3	33.33

จากตารางที่ 25 การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติด
ในโรงเรียนประถมศึกษา มีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศ และจัดนิทรรศการมากที่สุด รองลงมา
คือ ประวาดคำขวัญ รูปแบบการจัดน้อยที่สุด คือ ใต้เวที และแข่งขันตอบปัญหา วิธีการเข้า
ร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการจัด
กิจกรรม คือ นักเรียนบางคนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ปกครองบางคนไม่ให้การ
สนับสนุน ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ครูควรชี้แจงเกี่ยวกับโทษของการสูบบุหรี่หรือ
การติดยาเสพติด พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย และควรจัดให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชน
ได้รับความรู้ และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติดในโรงเรียน คือ เป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษ อันตรายและพิษภัยของบุหรี่ หรือสิ่งเสพติดต่าง ๆ อันจะทำให้นักเรียนสามารถหลีกเลี่ยง หรือหาทางป้องกันได้ ตลอดจนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักอดทนอดกลั้นที่จะหลีกเลี่ยงและไม่ลองเล่นในสิ่งที่เป็นโทษ และเป็นอันตรายแก่ตนเองด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่ และป้องกันยาเสพติดดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความอดทนที่นักเรียนต้องรู้จักอดทน อดกลั้นที่จะไม่ลองทำในสิ่งที่เป็นโทษและเป็นอันตรายแก่ตนเองแล้วยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ที่นักเรียนเอาใจใส่ในหน้าที่ของการเป็นนักเรียน ด้วยการจัดป้ายนิเทศ จัดนิทรรศการ หรือนักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นต้น และนอกจากนี้ในนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร (ปีงบประมาณ 2533-2537) ถือว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 26 การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=23	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่อง โภชนาการ	16	69.56
- จัดนิทรรศการ	2	8.69
- จัดทำแผนภูมิแสดงคุณค่าอาหารในเด็กแต่ละวัย	5	21.74
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	23	100
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- สถานที่สำหรับรับประทานอาหารคับแคบ	8	34.78
- นักเรียนบางคนเลือกรับประทานอาหารตามที่ตนชอบและไม่รับประทานผักบางชนิด เช่น มะเขือ ตันหอม	11	47.83
- ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย	4	17.39
- สินค้ามีราคาสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้รายรับไม่พอกับรายจ่าย	5	21.74
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ขอความร่วมมือจากครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชี้แนะเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์	11	47.83
- จัดหาสถานที่สำหรับให้นักเรียนรับประทานอาหาร เช่น ระเบียงหน้าห้องเรียน	8	34.78
- จัดแบ่งหน้าที่ให้ครูดูแลการรับประทานอาหารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย	4	17.39

จากตารางที่ 26 การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน โดยมีรูปแบบการจัดปாயนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการมากที่สุด รองลงมาคือ การจัดทำเมนูแสดงคุณค่าอาหารในเด็กแต่ละวัย และจัดนิทรรศการน้อยที่สุด ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนนั้น นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมในสองลักษณะ คือ ลักษณะแรก นักเรียนได้ซื้ออาหารกลางวันในราคาประหยัด และลักษณะที่สองคือ นักเรียนที่ยากจนได้รับประทานอาหารฟรี ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ นักเรียนบางคนเลือกรับประทานอาหารตามที่ตนชอบและไม่รับประทานผักบางชนิด เช่น มะเขือ ต้นหอม รองลงมาได้แก่ สถานที่สำหรับรับประทานอาหารคับแคบ สินค้ามีราคาสูงชัน และปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย อย่างไรก็ตาม โรงเรียนมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ขอความร่วมมือจากครูกลุ่มงานและพื้นฐานอาชีพชี้แนะเรื่องการรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ จัดหาสถานที่สำหรับให้นักเรียนรับประทานอาหาร เช่น ที่ระเบียงหน้าห้องเรียน เป็นต้น และจัดแบ่งหน้าที่เวรประจำวันให้ครูดูแลการรับประทานอาหารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน คือ เป็นการประหยัดทรัพย์สินของผู้ปกครอง เนื่องจากทางโรงเรียนจำหน่ายอาหารในราคาถูก อีกทั้งนักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหาร ตลอดจนนักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณภาพ มีคุณค่าทางโภชนาการและเหมาะสมกับความต้องการของร่างกาย ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนได้รับเงินอุดหนุนโครงการอาหารกลางวันจากกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวันดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความประหยัดที่นักเรียนได้ซื้ออาหารกลางวันในราคาถูกแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความสะอาดที่นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาดของสถานที่ที่รับประทานอาหาร หรือด้านความรู้และปฏิบัติตามกติกาที่นักเรียนรู้จักเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังในการซื้ออาหาร ตลอดจนนักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหาร เป็นต้น

ตารางที่ 27 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=18	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศ	10	55.56
- จัดนิทรรศการสหกรณ์เนื่องในวันสหกรณ์โลก	2	11.11
- จัดทำเอกสารให้ความรู้ในเรื่องสหกรณ์	6	33.33
- จัดสินค้ามาจำหน่ายในราคาถูก	8	44.44
- จัดสินค้ามาจำหน่ายพร้อมทั้งรับจำหน่ายสินค้า ของสมาชิกในราคายุติธรรม	10	55.56
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมดำเนินงาน สหกรณ์เป็นรายบุคคล	2	11.11
- นักเรียนเข้าร่วมโดยการสมัครเป็นสมาชิก สหกรณ์ตามความสนใจของตนเอง	18	100
- โรงเรียนให้เข้าร่วมดำเนินงานสหกรณ์ เป็นบางชั้นเรียน	5	27.78
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- สถานที่คับแคบไม่เป็นสัดส่วน	5	27.78
- ครูบางคนไม่เข้าใจในหลักการและ วิธีดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์	6	33.33
- นักเรียนสมัครเป็นสมาชิกน้อย	4	22.22

ตารางที่ 27 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=18	ร้อยละ
- นักเรียนไม่เข้าใจในหลักการและวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์	4	22.22
<u>ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม</u>		
- ควรประชุมคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์อย่างน้อยทุกเดือน	8	44.44
- ควรรายงานผลการดำเนินงานให้นักเรียนทราบทุกเดือน	3	16.67

จากตารางที่ 27 การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยมีรูปแบบการจัดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกเป็นการบริการสินค้าแก่นักเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จัดสินค้ามาจำหน่ายพร้อมทั้งรับจำหน่ายสินค้าของสมาชิกในรายชดเชยธรรม ลักษณะที่สองเป็นการให้ความรู้ในเรื่องสหกรณ์แก่นักเรียน โดยการจัดป้ายนิเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จัดทำเอกสารให้ความรู้ในเรื่องสหกรณ์ และจัดนิทรรศการสหกรณ์เนื่องในวันสหกรณ์โลกน้อยที่สุด ส่วนวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนก็แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะเช่นเดียวกัน กล่าวคือ ลักษณะแรกเป็นวิธีการให้นักเรียนเข้าร่วมดำเนินงานสหกรณ์ โดยโรงเรียนให้นักเรียนบางชั้นเรียนเข้าร่วมดำเนินงานสหกรณ์ร่วมกับคณะครู และลักษณะที่สองเป็นการสมัครเป็นสมาชิกถือหุ้นสหกรณ์ ซึ่งทั้งนี้ นักเรียนสามารถสมัครเป็นสมาชิกตามความสนใจของตนเอง ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ ครูบางคนไม่เข้าใจในหลักการและวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์ รองลงมาได้แก่ สถานที่คับแคบไม่เป็นสัดส่วน และที่พบน้อยที่สุด

ได้แก่ นักเรียนสมัครเป็นสมาชิกน้อย และนักเรียนไม่เข้าใจในหลักการ และวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์ อย่างไรก็ตามโรงเรียนมีข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์อย่างน้อยทุกเดือน และรายงานผลการดำเนินงานให้นักเรียนทราบทุกเดือน และนอกจากนี้ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในเรื่องของหลักการและวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์ และขอความร่วมมือจากครูที่สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ให้ความรู้แก่นักเรียนในเรื่องสหกรณ์เพิ่มเติม

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนประถมศึกษา คือ นักเรียนได้ซื้อสินค้าในราคาถูก และรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด ตลอดจนได้เรียนรู้และมีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการซื้อขายและบริการ นอกจากนี้ผลกำไรที่ได้จากการดำเนินงานสามารถนำไปพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งเป็นสวัสดิการของครูและนักเรียน ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู และนักเรียน

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียนดังกล่าว เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความประหยัดที่นักเรียนได้ซื้อสินค้าในราคาถูกแล้วยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ และความเสียสละแก่นักเรียนที่เข้ามาร่วมดำเนินงานสหกรณ์ในโรงเรียนหรือเข้ามาช่วยขายสินค้าและบริการ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 28 การจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา (จำนวนที่ตอบ) N=10	ร้อยละ
รูปแบบการจัด		
- บริการตัดผมฟรี	1	10.00
- บริการตัดผมแก่นักเรียนในราคาถูก	6	60.00
- บริการตัดผมฟรีจากฝีมือนักเรียนด้วยกัน	3	30.00
วิธีเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนที่มีความสามารถทางช่างเข้าร่วมกิจกรรมตัดผม	4	40.00
- นักเรียนเข้าร่วมอบรมวิชาช่างตัดผมตามความสนใจของตนเอง	6	60.00
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมรับบริการตัดผม	10	100.00
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- ครูผู้ควบคุมและฝึกสอนตัดผมบางคนมีเวลาสอนน้อย เนื่องจากมีชั่วโมงสอนในวิชาอื่น	5	50.00
- สถานที่ตัดผมคับแคบไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน	1	10.00
- อุปกรณ์ที่ใช้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะปัตตา เลียนมักมีปัญหาขณะปฏิบัติงาน	4	40.00
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ควรส่งเสริมและอบรมครูให้มีหน้าที่ฝึกสอนตัดผมเพิ่มมากขึ้น	5	50.00
- ควรจัดหาเครื่องมือปัตตาเลี่ยนมาเพิ่มเติม	4	40.00

จากตารางที่ 28 การจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียน โดยให้บริการตัดผมแก่นักเรียนในราคาถูก ซึ่งในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนนั้น แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรก ของบุคคลที่จะเป็นช่างตัดผม วิธีการเข้าร่วมกิจกรรม คือ นักเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมอบรมวิชาช่างตัดผมตามความสนใจของตนเอง ลักษณะที่สองของบุคคลที่เข้ารับบริการตัดผม วิธีการเข้าร่วมกิจกรรม คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมรับบริการตัดผม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรม คือ ครูผู้ควบคุม และฝึกสอนตัดผมบางคนมีเวลาสอนน้อย เนื่องจากมีชั่วโมงสอนในวิชาอื่น และอุปกรณ์ที่ใช้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะปัตตาเลี่ยนมักมีปัญหาขณะปฏิบัติงาน ซึ่งในการนี้โรงเรียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คือ ควรส่งเสริมและอบรมครูให้มีหน้าที่ฝึกสอนตัดผมเพิ่มมากขึ้น และควรจัดหาเครื่องมือปัตตาเลี่ยนมาเพิ่มเติม โดยขอความร่วมมือจากผู้มีจิตศรัทธาในการบริจาคเงิน

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีดังนี้

1. นักเรียนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง (ความถี่ 4)
2. นักเรียนมีผมสั้นที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน (ความถี่ 4)
3. นักเรียนที่มีทักษะในการตัดผมสามารถเข้าร่วมแข่งขันตัดผมนักเรียนในระดับเขตหรือระดับต่าง ๆ ต่อไป (ความถี่ 3)
4. นักเรียนสามารถนำความรู้วิชาช่างตัดผมไปบริการให้แก่เพื่อนในโรงเรียนได้ (ความถี่ 2)
5. โรงเรียนมีนักเรียนที่สามารถตัดผมได้ประจำอยู่ในโรงเรียน (ความถี่ 1)

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียนดังกล่าว เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความประหยัดที่นักเรียนได้รับบริการตัดผมในราคาถูกและสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายผู้ปกครองแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความสะอาดที่นักเรียนรู้จักรักษาความสะอาดของผม หรือด้านความรู้และปฏิบัติตามกติกาที่นักเรียนมีผมสั้นถูกระเบียบของโรงเรียน และนักเรียนที่มีความสามารถทางช่าง มีความเสียสละที่บริการตัดผมให้เพื่อน เป็นต้น และนอกจากนี้ในนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ถือว่าเป็นกิจกรรมการฝึกอาชีพที่พัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนให้สามารถนำไปประกอบอาชีพในภายหน้าได้

ตารางที่ 29 การจัดกิจกรรมออมทรัพย์ในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=10
-------------------------------	---

รูปแบบการจัด

- นำเงินหยอดกระปุกออมสินตามเวลาที่กำหนดให้ เมื่อเงินเต็มกระปุกแล้วโรงเรียนนำฝากธนาคาร	3	30.00
- นำเงินฝากครูประจำชั้นและ โรงเรียนนำฝากธนาคารทุกเดือน	6	60.00
- สะสมเงินด้วยตนเองและ โรงเรียนติดต่อธนาคารมารับทุกเดือน	1	10.00

วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

- นักเรียน เข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	1	10.00
- นักเรียนทุกชั้นทุกคน เข้าร่วม	9	90.00

ปัญหาและอุปสรรค ในการจัดกิจกรรม

- ผู้ปกครองบางคนให้การสนับสนุนน้อย	2	20.00
- ในบางวันนักเรียนบางคน ไม่มีเงินเหลือฝาก	4	40.00

ข้อเสนอแนะ ในการจัดกิจกรรม

- อบรมและแนะนำให้นักเรียน เข้าใจถึงประโยชน์ของการออมทรัพย์	10	100.00
--	----	--------

จากตารางที่ 29 การจัดกิจกรรมออมทรัพย์ในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมออมทรัพย์ โดยมีรูปแบบการจัด คือ นำเงินฝากครูประจำชั้น และโรงเรียนนำฝากธนาคารทุกเดือนมากที่สุด รองลงมาคือ นำเงินหยอดกระปุกออมสินตามเวลาที่กำหนดให้ เมื่อเงินเต็มกระปุกแล้ว โรงเรียนนำฝากธนาคาร และรูปแบบการจัดที่น้อยที่สุด คือ สะสมเงินด้วยตนเองและโรงเรียนติดต่อธนาคารมารับทุกเดือน อย่างไรก็ตาม วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรม คือ ในบางวันนักเรียนบางคนไม่มีเงินเหลือฝาก ซึ่งในการนี้โรงเรียนใช้วิธีการอบรมและแนะนำให้นักเรียนเข้าใจถึงประโยชน์ของการออมทรัพย์

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมออมทรัพย์นั้นก็คือ นักเรียนจะมีเงินจำนวนหนึ่งเพื่อใช้เป็นทุนในการศึกษาต่อไป ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมออมทรัพย์ดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งกิจกรรมนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่านาที่สร้างเศรษฐี เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความประหยัด กล่าวคือให้นักเรียนรู้จักสะสมเงินไว้ใช้ในคราวจำเป็น อีกทั้งแฝงไว้ด้วยจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่นักเรียนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 การจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=9		
รูปแบบการจัด			
- ให้นักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน ในโรงเรียนดูแลตรวจสุขภาพฟัน ความสะดวก ของร่างกาย และเสื้อผ้า ชั่งน้ำหนัก และ วัดส่วนสูงให้กับเพื่อน ๆ	9	100.00	
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน			
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	6	66.67	
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล	4	44.44	
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม			
- นักเรียนให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมน้อย	3	33.33	
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม			
- ครูควรให้ความรู้ทางด้านสุขภาพแก่นักเรียนอยู่เสมอ	2	22.22	
- นักเรียนที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานใน โรงเรียนต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ และต้อง ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลเรื่องสุขภาพ	3	33.33	

จากตารางที่ 30 การจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน
ประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน โดยให้นักเรียน
อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนดูแลตรวจสุขภาพฟัน ความสะอาดของร่างกาย
และเสื้อผ้า ซึ่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงให้กับเพื่อน ๆ ซึ่งวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน
คือ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาที่พบ คือ นักเรียนให้ความสนใจและ
เข้าร่วมกิจกรรมน้อย สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ นักเรียนที่เป็นอาสาสมัคร
สาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ กล่าวคือ มีสุขภาพอนามัยดี
สะอาด เป็นผู้นำและมีมนุษยสัมพันธ์ อายุไม่ต่ำกว่า 10 ปี เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป
ระดับการศึกษาปานกลางขึ้นไป มีบ้านที่อยู่อาศัยถูกสุขลักษณะตามฐานะและสภาพท้องถิ่น
มีความสมัครใจ และได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง เป็นต้น และต้องได้รับการฝึกอบรม
เกี่ยวกับการดูแลสุขภาพเรื่องสุขภาพ และครูควรให้ความรู้ทางด้านสุขภาพแก่นักเรียนอยู่เสมอ

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน
คือ นักเรียนได้รู้จักดูแลและสามารถตรวจสุขภาพของตนเองและผู้อื่น ในการจัดกิจกรรม
ดังกล่าว โรงเรียนได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข เพื่อให้การ
ดำเนินงานลุล่วงไปด้วยดี

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียนดังกล่าว
เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
กล่าวคือ เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความเสียสละที่นักเรียนอาสาสมัคร มีความ
เสียสละในการดูแลตรวจสุขภาพฟัน ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า ฯลฯ ให้กับเพื่อน ๆ
แล้วยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น นักเรียนอาสาสมัครมีความขยัน อดทน และซื่อสัตย์
ในหน้าที่ของตน เป็นต้น

ตารางที่ 31 การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้องในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=6
รูปแบบการจัด		
- ให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนในด้านการอ่านและเขียน	6	100.00
- ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วยดูแลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในด้านการอ่านและเขียน	6	100.00
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	6	100.00
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อย	4	66.67
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ครูต้องคอยกระตุ้นและชี้แนะให้นักเรียนเห็นความสำคัญของกิจกรรม	4	66.67

จากตารางที่ 31 การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้องในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง โดยมีรูปแบบการจัดคือให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อนและให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วยดูแลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในด้านการอ่านและเขียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนคือ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาในการจัดกิจกรรมคือ นักเรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อย ฉะนั้นครูจึงต้องคอยกระตุ้นและชี้แนะให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง ในโรงเรียน คือ นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเอง ในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์อีกทั้งนักเรียนยังรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและผู้อื่น ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวนักเรียนและครูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้น

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้องดังกล่าว เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความเสียสละ ที่นักเรียนช่วยเหลือผู้อื่นในด้านการอ่านและเขียนแล้วยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน และความซื่อสัตย์ที่นักเรียนเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้อื่น และรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 32 การจัดกิจกรรมวันไหว้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศ	5	21.74
- ประกวดพานดอกไม้-ธูปเทียน	12	52.17
- ประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณครู	9	39.13
- ประกวดมารยาทไทย	14	60.87
- จัดพิธีไหว้ครู	23	100
- นิมนต์พระสงฆ์มาบรยายธรรม	7	30.43
- จัดการแสดงของนักเรียน	3	13.04
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล	16	69.56
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	5	21.74
- ใช้การมอบหมายงานให้ทำเป็นเงื่อนไขให้นักเรียนเข้าร่วม	13	56.52
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	23	100
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- สถานที่คับแคบ	8	34.78
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	5	21.74
- ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย	4	17.39

ตารางที่ 32 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
- นักเรียนบางคนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม	4	17.39
<u>ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม</u>		
- ติดต่อสถานที่วัดที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียนแทน	7	30.43
- ควรหางบประมาณเพิ่มเติมโดยขอรับเงินจากการบริจาคของครูและนักเรียน	5	21.74
- ชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดพิธีไหว้ครู	4	17.39

จากตารางที่ 32 แสดงว่าการจัดกิจกรรมวันไหว้ครูในโรงเรียนประถมศึกษา มีรูปแบบการจัดมากที่สุดคือจัดพิธีไหว้ครู รองลงมาได้แก่ ประภควดमारथाไทย และประภควดพานดอกไม้มัธฐาเพ็ญ และรูปแบบการจัดน้อยที่สุด คือ จัดการแสดงของนักเรียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน โรงเรียนให้นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม ปัญหาในการจัดกิจกรรมที่พบมากที่สุด คือสถานที่ของโรงเรียนคับแคบ รองลงมาได้แก่ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ และที่พบน้อยที่สุด คือ ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย ตลอดจนนักเรียนบางคนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม พบว่า ติดต่อขอใช้สถานที่วัดที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนแทน ขอรับเงินจากการบริจาคของครูและนักเรียน ตลอดจนชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดพิธีไหว้ครู

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในวันไหว้ครู คือ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจที่ได้ร่วมกิจกรรมในวันไหว้ครู เห็นความสำคัญและเกิดความซาบซึ้งในพิธีการไหว้ครู ตลอดจน

เป็นการระลึกถึงพระคุณของครูและธำรงไว้ซึ่งประเพณีที่ดีงาม ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู และนักเรียน

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมวันไหว้ครูดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูที่นักเรียนระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์แล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องอย่างตรงไปตรงมาเป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
รูปแบบการจัด		
- จัดป้ายนิเทศ	23	100
- จัดนิทรรศการ	11	47.83
- ประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณของแม่	14	60.87
- ประกวดร้องเพลงเกี่ยวกับพระคุณของแม่	9	39.13
- ประกวดวาดภาพประทับใจเกี่ยวกับพระคุณแม่	9	39.13
- ประกวดคำขวัญหรือบทกลอนเกี่ยวกับพระคุณแม่	17	73.91
- ประกวดคัดลายมือ	13	56.52
- เชิญแม่ของนักเรียนมาให้นักเรียนกราบไหว้ และทำพิธีระลึกถึงพระคุณแม่	18	78.26
- เชิญแม่ตัวอย่างมาเป็นวิทยากรบรรยาย เกี่ยวกับพระคุณของแม่	3	13.04
- จัดการแสดงของนักเรียน	6	26.09
- จำหน่ายดอกมะลิด้วยฝีมือประดิษฐ์ของนักเรียน	4	17.39
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	8	34.78
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล	7	30.43
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	13	56.52
- โรงเรียนให้เข้าร่วมเป็นบางชั้นเรียน	2	8.69

ตารางที่ 33 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ
	(จำนวนที่ตอบ) N=23	
- ใช้การมอบหมายงานให้ทำเป็นเงื่อนไขให้นักเรียน		
เข้าร่วม	4	17.39
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	5	21.74
<u>ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม</u>		
- สถานที่คับแคบ	7	30.43
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	4	17.39
- นักเรียนให้ความสนใจในกิจกรรมน้อย	3	13.04
- ผู้ปกครองมาร่วมงานน้อยเนื่องจากติดธุระ	5	21.74
- สื่อและอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอ	3	13.04
<u>ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม</u>		
- ติดต่อขอใช้สถานที่ของวัด	2	8.69
- ควรหางบประมาณเพิ่มเติม โดยได้รับการบริจาค		
จากผู้มีจิตศรัทธา	4	17.39
- ชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดงานวันแม่แห่งชาติ	3	13.04
- ควรจัดบรรยากาศให้เหมาะสมและให้รู้สึกว่าเป็น		
พิธีศักดิ์สิทธิ์	2	8.69

จากตารางที่ 33 การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติในโรงเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติโดยมีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศ
มากที่สุด รองลงมาได้แก่ เชิญแม่ของนักเรียนมาให้นักเรียนกราบไหว้ และทำพิธีระลึกถึง
พระคุณแม่ และประกวดคำขวัญหรือบทกลอนเกี่ยวกับพระคุณแม่ตามลำดับ และรูปแบบการจัด
น้อยที่สุดคือ เชิญแม่ตัวอย่างมาเป็นวิทยากรบรรยายเกี่ยวกับพระคุณของแม่ วิธีการเข้าร่วม
กิจกรรมของนักเรียนนั้น นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาในการจัดกิจกรรม
ที่พบมากที่สุดคือ สถานที่ของโรงเรียนคับแคบ รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองมาร่วมงานน้อย
เนื่องจากติดธุระ และงบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ สำหรับข้อเสนอแนะในการจัด
กิจกรรม พบว่า เป็นการหางบประมาณเพิ่มเติม โดยได้รับการบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา และ
การชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดงานวันแม่แห่งชาติ

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในวันแม่แห่งชาตินั้น นักเรียนมีความสำนึกใน
พระคุณของแม่ และตระหนักในหน้าที่ที่ตนพึงปฏิบัติต่อแม่ โรงเรียนและบ้านมีความสัมพันธ์
อันดีต่อกันมากขึ้น และนอกจากนี้นักเรียนยังได้รับความรู้และเพิ่มทักษะในการเขียน การฟัง
และการแสดงความสามารถต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความ
ร่วมมือจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริม
จริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะ
เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูที่นักเรียนระลึกถึงพระคุณแม่และตอบแทนพระคุณ
แม่แล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่
ถูกต้องและดีงาม หรือความเสียสละที่นักเรียนได้ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ในกิจกรรมวันแม่
แห่งชาติ หรือความขยันที่นักเรียนเอาใจใส่ในหน้าที่ของนักเรียนโดยการจัดป้ายนิเทศ เป็นต้น

ตารางที่ 34 การจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ
	(จำนวนที่ตอบ) N=23	

รูปแบบการจัด

- จัดป้ายนิเทศ	23	100
- จัดนิทรรศการ	10	43.48
- จัดประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณพ่อ	16	69.56
- จัดประกวดคำขวัญวันพ่อ	12	52.17
- จัดประกวดคัดลายมือ	7	30.43
- จัดประกวดมารยาทไทย	2	8.69
- เชิญพ่อนักเรียนมาให้นักเรียนกราบไหว้ และทำพิธีระลึกถึงพระคุณพ่อ	2	8.69
- จัดการแสดงของนักเรียน	6	26.09
- กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์	8	34.78
- กิจกรรมถวายพระพร	3	13.04
- จัดประกวดวาดภาพ	5	21.74
- นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงปาฐกถาธรรม	1	4.35

คุณวิทย์วิทยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล	3	13.04
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	11	47.83
- ใช้การมอบหมายงานให้ทำเป็นเงื่อนไขให้ นักเรียนเข้าร่วม	8	34.78

ตารางที่ 34 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	4	17.39
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	7	30.43
- สถานที่ในการจัดกิจกรรมคับแคบ	6	26.09
- นักเรียนบางคนให้ความสนใจในกิจกรรมน้อย	4	17.39
- สื่อและอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอ	3	13.04
- ผู้ปกครองมาร่วมงานน้อย	2	8.69
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ควรหางบประมาณเพิ่มเติม โดยได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา	5	21.74
- ติดต่อขอใช้สถานที่วัด	4	17.39
- ชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ	4	17.39

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 34 การจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ ในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมวันพ่อแห่งชาติ โดยมีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ จัดประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณพ่อ และจัดประกวดคำขวัญวันพ่อ และรูปแบบการจัดน้อยที่สุดคือ การนิมนต์พระสงฆ์มาแสดงปาฐกถาธรรม วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนนั้นนักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาใน

การจัดกิจกรรมที่พบมากที่สุดคือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ สถานที่ในการจัดกิจกรรมคับแคบ และนักเรียนบางคนให้ความสนใจในกิจกรรมน้อย สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมพบว่า เป็นการทางงบประมาณเพิ่มเติม โดยได้รับบริจาคผู้มีจิตศรัทธา การติดต่อขอใช้สถานที่วัดและการชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในวันพ่อแห่งชาตินั้น นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความสำนึกในพระคุณของพ่อ และตระหนักในหน้าที่ของตนที่พึงปฏิบัติต่อพ่อ ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู และนักเรียน

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูที่นักเรียนระลึกถึงพระคุณพ่อแล้ว ยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม หรือความเสียสละที่นักเรียนได้ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ในกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ หรือความขยันที่นักเรียนเอาใจใส่ในหน้าที่ของนักเรียน โดยการจัดป้ายนิเทศและส่งเรียงความเกี่ยวกับพระคุณพ่อเข้าประกวด เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 การจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ (จำนวนที่ตอบ) N=23
รูปแบบการจัด		
- จัดตกแต่งห้องพลศึกษาเพื่อเก็บอุปกรณ์ และเน้นแหล่งความรู้	8	34.78
- จัดกายบริหารของนักเรียนในตอนเช้า ก่อนเข้าห้องเรียน	12	52.17
- จัดชั่วโมงเสริมการออกกำลังกาย วันละครึ่งชั่วโมงในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน	5	21.74
- แข่งขันกีฬาภายในโรงเรียน	23	100
- แข่งขันกีฬานักเรียนระดับเขต โซน กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดให้มีการแข่งขันตามโอกาสอันควร	18	78.26
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- ครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล	12	52.17
- นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง	16	69.56
- นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม	23	100
ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม		
- สถานที่ในการจัดการแข่งขันมีไม่เพียงพอ	12	52.17
- บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้และทักษะ ทางด้านกีฬาน้อย	4	17.39

ตารางที่ 35 (ต่อ)

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ
	(จำนวนที่ตอบ) N=23	
- ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย	5	21.74
- นักเรียนบางคนไม่เห็นคุณค่าที่แท้จริงของการจัดกิจกรรม	3	13.04
- ผู้ปกครองบางคนให้การสนับสนุนน้อย	3	13.04
- งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ	19	82.61
- อุปกรณ์กีฬา มีน้อยไม่เพียงพอ	6	26.09
- ระยะเวลาในการฝึกซ้อมมีจำกัด	7	30.43
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ติดต่อขอใช้สถานที่นอกโรงเรียน	6	26.09
- ควรจัดงบประมาณให้เพียงพอกับการจัดกิจกรรม	13	56.52
- ครูทุกคนควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดี ในกิจกรรมพลศึกษา	9	39.13

จากตารางที่ 35 การจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน โดยมีรูปแบบการจัดแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ แข่งขันกีฬานักเรียนระดับเขต โชน กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานต่างๆที่จัดให้มีการแข่งขันตามโอกาสอันควร และจัดกายบริหารของนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน รูปแบบการจัดน้อยที่สุด คือ จัดชั่วโมงเสริมการออกกำลังกายวันละครึ่งชั่วโมง ในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม รองลงมา ได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง และครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคล

ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอ ฉะนั้นโรงเรียนควรจัดงบประมาณให้เพียงพอกับการจัดกิจกรรม รองลงมา คือ สถานที่ในการจัดการแข่งขันมีไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตามพบว่าบาง โรงเรียนติดต่อขอใช้สถานที่ นอกโรงเรียน เช่น ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมผลศึกษาและกีฬานักเรียน มีดังนี้

1. นักเรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพอนามัยดี และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ (ความถี่ 9)
2. นักเรียนได้รับความสนุกสนานในการเข้าร่วมกิจกรรมและได้แสดงออกอย่างเต็มที่ (ความถี่ 8)
3. นักเรียนรู้จักการร่วมกิจกรรมทำงานเป็นหมู่คณะ ก่อให้เกิดบุคลิกภาพการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี (ความถี่ 5)
4. นักเรียนรู้จักการออกกำลังกายและปฏิบัติกิจกรรมทางผลศึกษาอย่างถูกวิธี (ความถี่ 4)
5. เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่าง โรงเรียนกับโรงเรียน และ โรงเรียนกับชุมชน (ความถี่ 3)
6. เป็นการเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียน (ความถี่ 2)
7. นักเรียนที่มีความสามารถเป็นพิเศษในด้านผลศึกษามีสิทธิ์ได้รับการพิจารณาในการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาต่อไป (ความถี่ 1)

ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

อย่างไรก็ตามการจัดกิจกรรมผลศึกษาและกีฬานักเรียนดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกาที่ นักเรียน ต้องยอมรับในกฎกติกาของกีฬาและปฏิบัติตามกฎกติกาของกีฬานั้น ๆ และนอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมที่แฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ ที่นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเล่นกีฬา และเอาใจใส่อดทนต่อการเล่นกีฬา ตลอดจนรู้จักยับยั้งใจต่อปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น หรือความซื่อสัตย์ที่นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามกฎกติกาอย่างถูกต้องตรงไปตรงมา หรือความเสียสละที่นักเรียนรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักถอย เป็นต้น

ตารางที่ 36 การจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัยในโรงเรียนประถมศึกษา

การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม	โรงเรียนประถมศึกษา	ร้อยละ
	(จำนวนที่ตอบ) N=23	
รูปแบบการจัด		
- จัดประชุมผู้ปกครองและนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	23	100
- นิมนต์พระสงฆ์มาให้ โอวาทแก่นักเรียน	7	30.43
- จัดการแสดงของนักเรียน	15	65.22
วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน		
- โรงเรียนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเข้าร่วม	23	100
ปัญหาในการจัดกิจกรรม		
- ผู้ปกครอง ให้ความร่วมมือน้อย	9	39.13
ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม		
- ทำหนังสือถึงผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงถึงความสำคัญ ของการจัดกิจกรรม	9	39.13

จากตารางที่ 36 การจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัยในโรงเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัย โดยจัดประชุมผู้ปกครองและ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด รองลงมาได้แก่ จัดการแสดงของนักเรียน และ
บางโรงเรียนนิมนต์พระสงฆ์มาให้ โอวาทแก่นักเรียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน

โรงเรียนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ปัญหาในการจัดกิจกรรมพบว่า บางโรงเรียนผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย โรงเรียนจึงมีข้อเสนอแนะ สำหรับการจัดกิจกรรมคือ ทำหนังสือเรียนเชิญถึงผู้ปกครองพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัย ซึ่งทั้งนี้เนื่องจากว่าบางโรงเรียนใช้ชื่อว่าวันส่งลูกคืนสู่อ้อมอกแม่

สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในวันอำลาอาลัย คือ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง เห็นความสำคัญของสถานศึกษาและพร้อมทั้งยังได้แสดงออกถึงซึ่งความรักและความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ทุกท่านในโรงเรียน ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวโรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน

จากการจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัยดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูที่นักเรียนรู้สึกในบุญคุณของครูบาอาจารย์ที่ได้สั่งสอนและอบรมจนนักเรียนมีความสำเร็จในวันนั้นแล้วยังแฝงไว้ด้วยจริยธรรมอื่น ๆ เช่น ความซื่อสัตย์ที่นักเรียนเอาใจใส่ อดทนและมุ่งมั่นในการเรียนจนมีความสำเร็จ เป็นต้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการวิจัยมาใช้ใน 3 ลักษณะ คือ

1. การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
2. การสำรวจ เป็นการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร โดยสำรวจสภาพทั่วไปของโรงเรียน และการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
3. การสัมภาษณ์ เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้ยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน หรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล

อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 427 โรงเรียน ใน 36 สำนักงานเขต
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น (Multi-Stage Sampling)

และใช้เกณฑ์ขนาดของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 25 ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน 23 โรงเรียน โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร จำนวน 2 คน เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 9 คน และครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนหรือครูที่ผู้บริหารมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล จำนวน 23 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แบบสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ประเด็นใหญ่ ๆ คือ ด้านสภาพแวดล้อมทั่วไปของโรงเรียน และด้านการจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

2.2 แบบสัมภาษณ์มี 3 ชุด ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 ชุดที่ 1 สัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานครเกี่ยวกับแนวความคิดในการกำหนดนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และแนวทางการปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรม

2.2.2 ชุดที่ 2 สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการนำนโยบายการศึกษามาสู่การทำแนวโครงการส่งเสริมจริยธรรม รวมทั้งความคิดเห็น ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการส่งเสริมจริยธรรม

2.2.3 ชุดที่ 3 สัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน เป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความหมายของจริยธรรมด้านต่าง ๆ หลักการของการจัดกิจกรรม กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมที่จัด วิธีการจัด ผลของการจัด ตลอดจนปัญหาและข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร และผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงเอกสาร ดำเนินการรวบรวมจากห้องสมุดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร และจากแบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร มารวมเข้าด้วยกัน แล้วนำเสนอข้อมูลเชิงบรรยาย

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน โดยการหาค่าความถี่ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน โดยการหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้การรวบรวมเอกสารในการศึกษาเอกสารและข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์คณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร และเจ้าหน้าที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร พลตรี จำลอง ศรีเมือง ได้กำหนดนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เมื่อปี พ.ศ. 2533 โดยให้นักเรียนมีความรู้คู่ความดี เพราะเหตุว่าในปัจจุบันนี้ประเทศชาติต้องการคนที่มีทั้งความรู้และความดีมาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสืบไป โดยเฉพาะในเรื่องของความดีนั้นเกี่ยวข้องกับหลักของศาสนา เพราะความดีเป็นสิ่งที่กระทำแล้วให้ประโยชน์แก่ตนเอง ผู้อื่น และสังคมส่วนรวมอย่างไม่เบียดเบียนกัน ความดีที่กำหนดไว้เป็นจริยธรรม อันได้แก่ ความสะอาด ชยัน อุตุน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู รู้และปฏิบัติตามกติกามีเป้าหมายเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ไปในแนวทางที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนของกรุงเทพมหานครอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และกรุงเทพมหานครมีโครงการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนให้โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมได้อย่างเต็มที่

2. ข้อมูลด้านสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษา

2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 โรงเรียน มีสภาพทั่วไปดังต่อไปนี้

2.1.1 อายุของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอายุสูงสุด 109 ปี และต่ำสุด 14 ปี

2.1.2 ที่ตั้งของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จำนวน 17 โรง ตั้งอยู่ในวัด

2.1.3 พื้นที่ของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีพื้นที่มากที่สุด 6 ไร่ 3 งาน

84 ตารางวา และน้อยที่สุด 180 ตารางวา

2.1.4 จำนวนนักเรียนของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียนมากที่สุด 1,710 คน

และน้อยที่สุด 221 คน

2.1.5 จำนวนครูของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีครูมากที่สุด 95 คน และน้อยที่สุด 15 คน

2.1.6 จำนวนชั่วโมงการสอนเฉลี่ยของครู

- โรงเรียนประถมศึกษา ครูสอนสูงสุดสัปดาห์ละ 22 ชั่วโมง

และต่ำสุดสัปดาห์ละ 18 ชั่วโมง

2.1.7 จำนวนอาคารเรียนของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอาคารเรียนมากที่สุด 5 หลัง และ

น้อยที่สุด 1 หลัง

2.1.8 จำนวนอาคารประกอบของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีอาคารประกอบมากที่สุด 4 หลัง และ

น้อยที่สุด 1 หลัง

2.1.9 จำนวนห้องเรียนของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีจำนวนห้องเรียนมากที่สุด 61 ห้องเรียน

และน้อยที่สุด 9 ห้องเรียน

2.1.10 การมีห้องอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ห้องเรียนของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาที่มีห้องจริยธรรม 13 โรง

2.1.11 ลักษณะบริเวณสนามของโรงเรียน

- โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่น้ำไม่ท่วม และมีบริเวณให้นักเรียนออกมาทำกิจกรรมได้เพียงบางส่วน

2.1.12 การมีป้ายคำขวัญ พระพุทธรูปประจำโรงเรียน สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน ที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และ ไม้ดอกไม้ประดับ

- ในบริเวณโรงเรียนประถมศึกษา มีป้ายคำขวัญ ที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และ ไม้ดอกไม้ประดับทุกโรงเรียน

- ในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีพระพุทธรูปประจำโรงเรียน จำนวน 12 โรงเรียน และสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน จำนวน 9 โรงเรียน

2.1.13 รางวัลจากการประกวดและคัดเลือก

- โรงเรียนได้รับรางวัลจากการประกวดกิจกรรมต่าง ๆ และหรือคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น จำนวน 13 โรงเรียน และมีโรงเรียนที่ได้รับรางวัลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมดีเด่นจำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนวัดช่องนนทรี สำนักงานเขตยานนาวา

2.2 การจัดสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 อาคารเรียน โรงเรียนประถมศึกษาที่มีแบบอาคารเรียนไม่แตกต่างกัน อาคารเรียนส่วนใหญ่เป็นอาคารตึกสร้างเชื่อมติดต่อกัน และมีการประดับตกแต่งด้วยแผ่นป้ายนิเทศ ตลอดจน ไม้ดอกไม้ประดับต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อสร้างความสวยงามและความร่มรื่นสบายตาสบายใจ ตามโครงการสวนสวย โรงเรียนงามของกรุงเทพมหานคร

2.2.2 ห้องเรียน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดห้องเรียนในลักษณะห้องเรียนสวย สะอาด บรรยากาศดีวิชาการ คือ ตกแต่งห้องเรียนด้วยภาพสัญลักษณ์แทนความหมายของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และมีป้ายนิเทศของกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ

2.2.3 ห้องจริยธรรม โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดห้องจริยธรรมโดยมีส่วนประกอบที่สำคัญ เช่น ภาพสัญลักษณ์แทนความหมายของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โต๊ะหมู่บูชาพร้อมเครื่องบูชา ธรรมมาสน์ เครื่องบวช เครื่องอัฐบริวาร เครื่องถวายผ้าป่า หรือจตุรัส ตู้พระไตรปิฎก ตู้พระพุทธรูป ตู้หนังสือและอุปกรณ์ เป็นต้น รวมทั้งป้ายนิเทศ บัตรคำ คติสอนใจ ตลอดจนภาพประกอบการศึกษา

2.2.4 พระพุทธรูปสำหรับบูชา โรงเรียนประถมศึกษาบางโรงเรียนมีพระพุทธรูปสำหรับบูชาประจำโรงเรียนโดยเฉพาะ ซึ่งประดิษฐานอยู่ในหอพระ บริเวณหน้า

อาคารเรียน หรือใกล้เคียงบริเวณทางเข้าโรงเรียน เป็นพระพุทธรูปปางต่าง ๆ และมีนามเรียกแตกต่างกันไป

2.2.5 การจัดทำป้ายจรรยาบรรณในโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดทำป้ายจรรยาบรรณด้วยวิธีการติดป้ายนิเทศไว้ตามบริเวณต่าง ๆ ภายในโรงเรียน โดยเรียงลำดับจรรยาบรรณที่พบมากที่สุดไปน้อยที่สุด คือ ความสะอาด การรู้และปฏิบัติตามกติกา ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู ความเสียสละ และความอดทน

2.2.6 คำขวัญของโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งมีคำขวัญประจำโรงเรียน แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือประเภทพุทธศาสนสุภาษิต เช่น วิริเยนทุกขมจเจติคนล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร ประเภทปรัชญา เช่น แสงสว่างเสมอด้วยปัญญาไม่มี และประเภทปลุกใจ เช่น เรียนดี มีวินัย ไม่เสียเงิน เป็นต้น

2.2.7 สัญลักษณ์ของโรงเรียน โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ใช้สัญลักษณ์ของกรุงเทพมหานครเป็นสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน นอกจากนั้นบางโรงเรียนมีสัญลักษณ์ประจำโรงเรียนโดยเฉพาะ ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น เป็นสัญลักษณ์ประจำพระมหากษัตริย์ หรือสัญลักษณ์อื่นที่มีความหมายเฉพาะเจาะจง เป็นรูปดอกไม้ ต้นไม้ เด็ก นก และสิ่งของ

2.2.8 หลักเกณฑ์ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ส่งเสริมจรรยาบรรณโรงเรียนประถมศึกษาที่มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับกฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมจรรยาบรรณในลักษณะคล้ายคลึงกัน เช่น แต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน เข้าแถวเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ สวดมนต์แผ่เมตตา ทำความเคารพครูด้วยการไหว้และกล่าวคำว่า สวัสดี เป็นต้น

2.2.9 การส่งเสริมนักเรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมจรรยาบรรณโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีวิธีการไม่แตกต่างกัน เช่น จัดพานักเรียนไปแข่งขันตอบปัญหา ธรรมะ ประกวดมารยาทไทย การแสดงตนเป็นพุทธมามกะ จัดนิทรรศการเพื่อส่งเสริมสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นต้น

3. ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจรรยาบรรณในโรงเรียนประถมศึกษา

3.1 สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 23 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าเป็นเพศหญิงมากที่สุด อายุของผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 51-55 ปี มีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด และเป็นครูผู้สอนจากกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย

โดยเฉพาะวิชาจริยศึกษา และควบคู่ไปกับการสอนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 6-10 ปี จำนวน 10 คน และช่วง 1-5 ปี จำนวน 9 คน ส่วนมากเคยเข้ารับการฝึกอบรม โดยเฉพาะการอบรมพัฒนาคุณภาพชีวิตของกรุงเทพมหานคร ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการจัดค่ายจริยธรรมของชมรมครูศีลธรรมแห่งประเทศไทย และศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่นต่าง ๆ

3.2 หลักการของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

3.3.1 นโยบาย การวางแผน และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมโดยยึดถือนโยบายของกรุงเทพมหานครมากที่สุด รองลงมาได้แก่นโยบายของศูนย์วิชาการเขต และนโยบายของโรงเรียน ในการตัดสินใจเลือกกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียนส่วนใหญ่เกิดขึ้น โดยผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ และมีการเขียนนโยบายด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนมากที่สุด โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มอบหมายให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัย เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม และบางครั้งแต่งตั้งให้ครูผู้ใดคนหนึ่ง เป็นผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้วย สำหรับการวางแผนในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่ คณะครูวางแผนการจัดกิจกรรมร่วมกับผู้บริหาร และทั้งนี้ในการพิจารณาอนุมัติโครงการ หรือคัดเลือกกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน คือ ผู้อำนวยการ หรืออาจารย์ใหญ่มากที่สุด และผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ผู้บริหารและคณะครู รองลงมาได้แก่ ครูเจ้าของโครงการและคณะกรรมการครูแต่ละโครงการ โดยคำนึงถึงนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครมากที่สุด ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเรียนการสอนในหลักสูตร และความต้องการของโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งทั้งนี้การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมส่วนใหญ่จัดเพื่อนักเรียนทั้งโรงเรียน และบางกิจกรรมประชาชนในชุมชนได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนั้น

3.3.2 การให้ความร่วมมือของครูในการจัดกิจกรรมส่งเสริม

จริยธรรม

ครูในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการแต่งกาย การทักทายผู้บริหารหรือผู้อาวุโสด้วยการไหว้ และกล่าวคำว่า สวัสดี การมีหน้าที่ประจำวัน และประจำสัปดาห์ในการอบรมนักเรียน การติดตามดูแลความประพฤติของนักเรียนและว่ากล่าวตักเตือนเมื่อนักเรียนทำผิด การสำรวจนักเรียนและความเรียบร้อยของนักเรียนทุกครั้งที่เข้าสอน การสอดแทรกจริยธรรมในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ครูสอน และการติดต่อกับผู้ปกครอง เพื่อแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ

3.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่สุดในกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน โดยผ่านกระบวนการการอบรมและแนะนำ และการฝึกฝนพฤติกรรมมากที่สุด

3.3.4 การประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม

โรงเรียนประถมศึกษา มีการประเมินผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม โดยส่วนใหญ่ให้ผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรมนั้น ๆ เป็นผู้ประเมินผลมากที่สุด และการประเมินผลส่วนใหญ่กระทำเมื่อหลังจากเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมทุกครั้ง วิธีการประเมินผลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม สำหรับการเสนอผลการจัดกิจกรรมส่วนใหญ่ใช้วิธีการพูดในที่ประชุมเพื่อชี้แจงให้นักเรียนทราบ และเมื่อโรงเรียนทราบผลการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้นำผลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป

3.3 การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 23 โรงเรียน จัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมวันอำลาอาลัย และกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน ครบทุกโรงเรียน

การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีดังนี้

1. การจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน โดยจัดป้ายนิเทศและจัดให้นักเรียนในแต่ละชั้นรับผิดชอบความสะอาดตามอาคารเรียน ชั้นเรียน และห้องเรียนมากที่สุด วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในกิจกรรมมากที่สุด คือ นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด รองลงมาได้แก่ บุคคลภายนอก หรือผู้ปกครองนักเรียนบางคน เข้ามาในบริเวณโรงเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด และที่พบน้อยที่สุด คือ ขาดเงินงบประมาณในการสนับสนุน สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ เขียนป้าย "โปรดทิ้งขยะให้เป็นที่" หรือเขียนคำขวัญเชิญชวนให้ช่วยกันรักษาความสะอาดติดไว้ภายในบริเวณโรงเรียน จัดวางที่ทิ้งขยะตั้งไว้ตามจุดต่าง ๆ ของโรงเรียน และควรมีงบประมาณมาสนับสนุน ซึ่งอาจได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา นอกจากนี้ควรอบรมและแนะนำให้นักเรียนตระหนักถึงการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ สำหรับผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมนี้ คือ ห้องเรียน อาคารเรียน ตลอดจนบริเวณโรงเรียนสะอาดขึ้น อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนในเรื่องการรักษาความสะอาด และเป็นที่ยินยอมแก่ผู้พบเห็นทั่วไป และในการจัดกิจกรรมดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ตลอดจนนักการภารโรงของโรงเรียน

2. การจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟัน

โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟัน โดยจัดนิทรรศการมากที่สุด วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรม คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ สื่อและอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ติดต่อขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ศูนย์บริการสาธารณสุข สำนักอนามัย มาให้ความรู้ทางด้านสุขภาพอนามัยแก่นักเรียน และหางบประมาณเพิ่มเติมโดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ นักเรียนลดปัญหาเกี่ยวกับอนามัยในช่องปาก และรู้จักปฏิบัติตนเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพปากและฟันของตนเอง

3. การจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด โดยจัดอบรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นประจำทุกสัปดาห์ จัดเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม และบำเพ็ญประโยชน์ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว คือ ลูกเสือและยุวกาชาดทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ควรหางบประมาณมาสนับสนุน ซึ่งอาจได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และเงินบำรุงลูกเสือและยุวกาชาดของ โรงเรียน สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้คือ ลูกเสือและยุวกาชาดสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้ไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

4. การจัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อการไม่สูบบุหรี่และป้องกันยาเสพติด

โรงเรียนประถมศึกษาบาง โรงเรียนจัดกิจกรรมนี้โดยมีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศ และจัดนิทรรศการมากที่สุด วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรม คือ นักเรียนบางคนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม ผู้ปกครองบางคนไม่ให้การสนับสนุน ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ครูควรชี้แจงเกี่ยวกับโทษของการสูบบุหรี่ หรือการติดยาเสพติด พร้อมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีด้วย และควรจัดให้ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนได้รับความรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของ โรงเรียน สำหรับผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ เป็นการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับโทษอันตราย และพิษภัยของบุหรี่หรือสิ่งเสพติดต่าง ๆ อันจะทำให้ นักเรียนสามารถรู้จักหลีกเลี่ยงหรือหาทางป้องกันได้

5. การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน โดยมีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องโภชนาการมากที่สุด ในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนนั้น นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมในสองลักษณะ คือ นักเรียนได้ซื้ออาหารกลางวันในราคาประหยัด และนักเรียนที่ยากจนได้รับประทานอาหารฟรี ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ นักเรียนบางคนเลือกรับประทานอาหารตามที่ตนชอบและไม่รับประทานผักบางชนิด รongลงมาได้แก่ สถานที่สำหรับรับประทานอาหารคับแคบ สินค้ามีราคาสูงชัน และปัญหาที่พบน้อยที่สุด คือ ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ขอความร่วมมือจากครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพชี้แนะ เรื่องการรับประทานอาหาร

ที่มีประโยชน์ จัดหาสถานที่สำหรับให้นักเรียนรับประทานอาหารเช้า และจัดแบ่งหน้าที่เวรประจำวันให้ครูดูแลการรับประทานอาหารเช้าให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้คือ ประหยัดทรัพย์สินของผู้ปกครอง เนื่องจากทางโรงเรียนจำหน่ายอาหารเช้าในราคาถูก และนักเรียนมีมารยาทในการรับประทานอาหารเช้า

6. การจัดกิจกรรมสหกรณ์ในโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จัดกิจกรรมสหกรณ์ โดยมีรูปแบบการจัดแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะเป็นการบริการสินค้าแก่นักเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จัดสินค้ามาจำหน่าย พร้อมทั้งรับจำหน่ายสินค้าของสมาชิกในราคายุติธรรม ลักษณะที่สองเป็นการให้ความรู้ในเรื่องสหกรณ์แก่นักเรียน โดยการจัดปายนิเทศมากที่สุด วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนเป็นการให้นักเรียนเข้าร่วมดำเนินงานสหกรณ์ โดยโรงเรียนให้นักเรียนบางชั้นเรียนเข้าร่วมดำเนินการสหกรณ์ร่วมกับคณะครู และการสมัครเข้าเป็นสมาชิกถือหุ้นสหกรณ์นักเรียนสามารถสมัครเป็นสมาชิกตามความสนใจของตนเอง ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ ครูบางคนไม่เข้าใจในหลักการ และวิธีดำเนินการเกี่ยวกับสหกรณ์ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์อย่างน้อยทุกเดือน และรายงานผลการดำเนินงานให้นักเรียนทราบทุกเดือน และควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในเรื่องของหลักการและวิธีดำเนินงานเกี่ยวกับสหกรณ์ ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้คือ นักเรียนได้ซื้อสินค้าในราคาถูก และรู้จักใช้จ่ายอย่างประหยัด

7. การจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาบางโรงเรียนจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียน โดยให้บริการตัดผมแก่นักเรียนในราคาถูก วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนที่จะเป็นช่างตัดผมเข้าร่วมอบรมวิชาชีพช่างตัดผมตามความสนใจของตนเอง และนักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้ารับบริการตัดผม ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรม คือ ครูผู้ควบคุมและฝึกสอนตัดผมบางคนมีเวลาสอนน้อย เนื่องจากมีชั่วโมงสอนในวิชาอื่น และอุปกรณ์ที่ใช้มีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ โดยเฉพาะปัตตาเลี่ยน มักมีปัญหาขณะปฏิบัติงาน ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรมคือ ควรส่งเสริมและอบรมครูให้มีหน้าที่ฝึกสอนตัดผมเพิ่มมากขึ้น และควรจัดหาเครื่องมือปัตตาเลี่ยนมาเพิ่มเติม โดยขอความช่วยเหลือจากผู้มีจิตศรัทธาในการบริจาคเงิน ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้คือ นักเรียนสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และนักเรียนมีผมสั้นที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

8. การจัดกิจกรรมออมทรัพย์

โรงเรียนประถมศึกษาบาง โรงเรียนจัดกิจกรรมออมทรัพย์ โดยมีรูปแบบการจัด คือ นำเงินฝากครูประจำชั้นและ โรงเรียนนำเงินฝากธนาคารทุกเดือนมากที่สุด วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม สำหรับปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรม คือ ในบางวันนักเรียนบางคนไม่มีเงินเหลือฝาก ซึ่งครูต้องใช้วิธีการอบรมแนะนำให้นักเรียน เข้าใจถึงประโยชน์ของการออมทรัพย์ ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ นักเรียนจะมีเงินจำนวนหนึ่ง เพื่อใช้เป็นทุนในการศึกษาต่อไป

9. การจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน ใน โรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาบาง โรงเรียนจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน โดยให้นักเรียนอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานใน โรงเรียนดูแลตรวจสุขภาพฟัน ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า ซึ่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูงให้กับเพื่อน ๆ ซึ่งวิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาที่พบ คือ นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อย สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ นักเรียนที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานใน โรงเรียนต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้และต้องได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการดูแลรักษาเรื่องสุขภาพ ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้คือ นักเรียนได้รู้จักดูแลและสามารถตรวจสุขภาพขั้นพื้นฐานของตนเองและผู้อื่น

10. การจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง

โรงเรียนประถมศึกษาบาง โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง โดยมีรูปแบบการจัด คือ ให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วยดูแลนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ในด้านการอ่านและเขียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมนี้คือ นักเรียนให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมน้อย ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ครูต้องคอยกระตุ้นและชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมดังกล่าว และผลที่ได้จากการจัดกิจกรรม คือ นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองในการช่วยเหลือนักเรียน และยังก่อให้เกิดการเรียนรู้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

11. การจัดกิจกรรมวันไหว้ครู

ในโรงเรียนประถมศึกษามีรูปแบบการจัดกิจกรรมวันไหว้ครูมากที่สุด คือ จัดพิธีไหว้ครู วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมกิจกรรม

ปัญหาในการจัดกิจกรรมที่พบมากที่สุด คือ สถานที่ของโรงเรียนคับแคบ รองลงมาได้แก่ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ และที่พบน้อยที่สุด คือ ครูบางคนให้ความร่วมมือน้อย ตลอดจนนักเรียนบางคนไม่สนใจและเข้าร่วมกิจกรรม สำหรับข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ ติดต่อขอใช้สถานที่วัดที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับโรงเรียนแทน ขอรับเงินจากการบริจาคของครูและนักเรียน ตลอดจนชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดพิธีไหว้ครู ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจที่เข้าร่วมกิจกรรมในวันไหว้ครู เห็นความสำคัญและเกิดความซาบซึ้งในพิธีการไหว้ครู ตลอดจนเป็นการธำรงไว้ซึ่งประเพณีที่ดีงาม

12. การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ โดยมีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เชิญแม่ของนักเรียนมาให้นักเรียนกราบไหว้และทำพิธีระลึกถึงพระคุณของแม่ และประกวดคำขวัญหรือบทกลอนเกี่ยวกับพระคุณแม่ ตามลำดับ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมนักเรียน คือ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาในการจัดกิจกรรมที่พบมากที่สุด คือ สถานที่ของโรงเรียนคับแคบ รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองมาร่วมงานน้อย เนื่องจากติดธุระ และงบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม คือ การหางบประมาณเพิ่มเติมโดยได้รับการบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา และการชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดงานวันแม่แห่งชาติ ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม คือ นักเรียนมีความสำนึกในพระคุณของแม่และตระหนักในหน้าที่ที่ตนพึงปฏิบัติต่อแม่ โรงเรียนและบ้านมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมากขึ้น

13. การจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ โดยมีรูปแบบการจัดป้ายนิเทศมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การจัดประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณพ่อ และการจัดประกวดคำขวัญวันพ่อ วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน คือ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ รองลงมาได้แก่ สถานที่ในการจัดกิจกรรมคับแคบ และนักเรียนบางคนให้ความสนใจในกิจกรรมน้อย ข้อเสนอแนะ คือ เป็นการหางบประมาณเพิ่มเติมโดยได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา การติดต่อขอใช้สถานที่วัด และการชี้แจงถึงความสำคัญของการจัดงานวันพ่อแห่งชาติ ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ มีความสำนึกในพระคุณของพ่อและตระหนักในหน้าที่ของตนที่พึงปฏิบัติต่อพ่อ

14. การจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน โดยมีรูปแบบการจัดแข่งขันกีฬาสีภายในโรงเรียนมากที่สุด รูปแบบการจัดน้อยที่สุด คือ จัดชั่วโมงส่งเสริมการออกกำลังกายวันละครึ่งชั่วโมงในช่วงเวลาพักกลางวัน หรือหลังเลิกเรียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนมากที่สุด คือ นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วม รองลงมาได้แก่ นักเรียนเข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง และครูเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเข้าร่วมเป็นรายบุคคลตามลำดับ ปัญหาที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ฉะนั้นโรงเรียนควรจัดงบประมาณให้เพียงพอกับการจัดกิจกรรม รองลงมาคือ สถานที่ในการจัดแข่งขันมีไม่เพียงพอ บางโรงเรียนจึงติดต่อขอใช้สถานที่นอกโรงเรียน เช่น ศูนย์เยาวชนกรุงเทพมหานคร ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้คือ นักเรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา มีสุขภาพอนามัยดี และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

15. การจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัย

โรงเรียนประถมศึกษาจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัย โดยจัดประชุมผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด รองลงมาได้แก่ จัดการแสดงของนักเรียน และบางโรงเรียนนิมนต์พระสงฆ์มาให้อโวชนแก่นักเรียน วิธีการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนคือ โรงเรียนให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมนี้ ปัญหาในการจัดกิจกรรม พบว่า บางโรงเรียนผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย ข้อเสนอแนะ คือ ทำหนังสือเชิญผู้ปกครองพร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรมดังกล่าว ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนี้ คือ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง เห็นความสำคัญของสถานศึกษา และแสดงออกซึ่งความรักและความกตัญญูต่อพ่อแม่ ครูบาอาจารย์ทุกท่านในโรงเรียน ตลอดจนเป็นการ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบ้านกับโรงเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา เนื่องจากว่านโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครกำหนดให้นักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้คู่ความดี โรงเรียนในฐานะตัวแทนของ

สถาบันการศึกษา¹ ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมสถาบันหนึ่งที่มีหน้าที่สร้างคนในชาติให้เป็นคนที่มีคุณภาพ โรงเรียนจึงต้องถ่ายทอดวิชาความรู้ ตลอดจนส่งเสริมคุณความดีที่ควรประพฤติปฏิบัติ หรือจริยธรรมให้แก่นักเรียนหรือสมาชิกในสังคม² โดยเฉพาะจริยธรรมตามทฤษฎีนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครกำหนดไว้ หมายถึง ความดี อันได้แก่ ความสะอาด ชัยชนะ อุตุน ประหยัด ซื่อสัตย์ เสียสละ กตัญญู รู้และปฏิบัติตามกติกานั้น เป็นจริยธรรมที่มีคุณลักษณะทางความประพฤติที่เป็นประโยชน์ เป็นความเจริญต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมโดยส่วนรวม ดังที่ แสง จันทร์งาม กล่าวว่จริยธรรมเป็นสิ่งที่ดี และเป็นเหตุให้เกิดความเจริญแก่ตนเอง แก่คนอื่น และแก่ประเทศชาติ³ ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงจริยธรรมในแต่ละด้านตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครจะเห็นได้ว่า ความสะอาด ความชนะ ความอุตุน ความประหยัด เป็นจริยธรรมที่สร้างความเจริญแก่ตนเอง และเป็นความดีประจำตัว ความซื่อสัตย์ ความกตัญญู การรู้และปฏิบัติตามกติกา เป็นจริยธรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล กับบุคคล และความเสียสละเป็นจริยธรรมที่นำมาให้เกิดความสงบเรียบร้อยในสังคม

ฉะนั้น ด้วยหน้าที่ดังกล่าวนี้เอง โรงเรียนประถมศึกษาจึงต้องจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่นักเรียนตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งนโยบายการศึกษาดังกล่าว ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนใน

¹ ชนิตา วัชรพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา : สาระตะแห่งแนวความคิดและทฤษฎี (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 151.

² สมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ, "หน่วยที่ 11 โรงเรียนประถมศึกษา กับการพัฒนาจริยธรรม," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 11-15 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล๊อค (แผนกการพิมพ์, 2529), หน้า 606-607.

³ แสง จันทร์งาม, "การสอนจริยธรรมในโรงเรียน," ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยในปัจจุบัน, วันที่ 28-29 เมษายน 2522 โครงการพัฒนาสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกวีจุมตริ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา, 2522), หน้า 219-221.

ท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในการกำหนดนโยบายการศึกษา โดยโรงเรียนน่านโยบายไปปฏิบัติภายใต้การควบคุมดูแล โรงเรียนประถมศึกษา และการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาจากผู้อำนวยการเขต โดยสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร จะให้การปรึกษาและสนับสนุนแก่โรงเรียน ซึ่งก็ถือว่าเป็นการร่วมมือและช่วยเหลือกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนกรุงเทพมหานครสามารถนำสิ่งที่ได้รับจากโรงเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ได้แก่

2.1 สภาพทั่วไปของโรงเรียนประถมศึกษา ด้านที่ตั้งของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีที่ตั้งอยู่ในบริเวณวัด หรือใกล้วัด มีผลทำให้บทบาทในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนมีมากขึ้น โดยเฉพาะในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาด หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้น โรงเรียนได้มอบหมายให้นักเรียนไปร่วมดูแลรักษาและเก็บกวาดทำความสะอาดบริเวณวัด

นอกจากนี้ทางด้านพื้นที่ของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาที่มีพื้นที่ของโรงเรียนคับแคบ และไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ส่วนใหญ่ติดต่อขอใช้สถานที่ของวัดในการดำเนินการจัดกิจกรรม เช่น ใช้ศาลาวัดจัดประชุมและอบรมนักเรียน ใช้สนามของวัดจัดเล่นกีฬากลางแจ้ง เป็นต้น ซึ่งในเรื่องนี้ จิระศักดิ์ ศักดิ์นิสิษฐ์ กล่าวว่า วัดได้สนับสนุนในด้านครุภัณฑ์อาคารสถานที่มาเป็นเวลาช้านานแล้ว เช่น สร้างโรงเรียน ให้ที่ดินแก่โรงเรียนให้นักเรียนได้ใช้สนามของวัดเป็นที่เล่นกีฬา และพักผ่อนในเวลาว่าง ตลอดจนช่วยเหลือโรงเรียนในด้านครุภัณฑ์ต่าง ๆ แม้ในปัจจุบันโรงเรียนประถมศึกษาในวัดก็ยังคงได้รับการสนับสนุนทางการศึกษาในด้านนี้ด้วยดีตลอดมา⁴ และเมื่อโรงเรียนขอใช้สถานที่ของวัดในบาง

⁴จิระศักดิ์ ศักดิ์นิสิษฐ์, "ความคิดเห็นของพระสงฆ์และครูเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาที่วัดให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัด ในเขตกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้า 47.

โอกาสวัดก็มักจะ ไม่ขัดข้อง^๕

2.2 การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาได้จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนที่ช่วยส่งเสริมและตระหนักถึงคุณค่าของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร กล่าวคือ โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่ได้จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้มีส่วนสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม โดยเฉพาะในด้านความสะอาด เช่น จัดห้องเรียนในลักษณะของห้องเรียนสวยสะอาด บรรยากาศวิชาการ โดยมีการจัดตกแต่งห้องเรียนด้วยภาพสัญลักษณ์แทนชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เกือบทุกห้องเรียน จัดตกแต่งป้ายนิเทศ มีคำขวัญประจำห้องเรียน ข้อตกลงของห้องเรียน มุมหนังสือ มุมสะอาด เป็นต้น บางโรงเรียนมีการจัดห้องจริยธรรม เพื่อใช้ประกอบการเรียนวิชาจริยศึกษา และใช้เป็นห้องปฏิบัติการทางด้านธรรมะและจริยธรรมของนักเรียน และมีพระพุทธรูปประจำโรงเรียน โดยเฉพาะ เพื่อไว้เป็นสิ่งสักการะบูชาของครูและนักเรียน นอกจากนี้อาคารเรียนและบริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่ประดับตกแต่งด้วยไม้ดอกไม้ประดับ เพื่อสร้างความสวยงาม ความร่มรื่นสบายตาสบายใจตามโครงการสวนสวย โรงเรียนงามของกรุงเทพมหานคร มีที่นั่งพักผ่อนสำหรับนักเรียน และมีการจัดทำป้ายจริยธรรมในโรงเรียน โดยติดเป็นป้ายนิเทศไว้ตามอาคารเรียนต่าง ๆ ในบริเวณโรงเรียน ตามห้องเรียน ห้องสมุด ห้องสุขา โรงอาหาร ตลอดจนที่อ่างล้างมือ ก๊อกน้ำ และกำแพงโรงเรียนป้ายนิเทศเกี่ยวกับจริยธรรมด้านต่าง ๆ จากผลการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน พบว่า เป็นป้ายนิเทศเกี่ยวกับจริยธรรมด้านความสะอาดมากที่สุด โดยเน้นให้นักเรียนและบุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมในโรงเรียนให้ช่วยกันรักษาความสะอาด

นอกจากนี้โรงเรียนประถมศึกษาทุกแห่งมีคำขวัญประจำโรงเรียน เพื่อแสดงจุดเน้นของโรงเรียน และบางแห่งมีสัญลักษณ์ประจำโรงเรียน โดยเฉพาะ ซึ่งมีความหมายแทนสิ่งที่ดีมีคุณค่าทางการศึกษา เช่น แทนความรุ่งเรือง สูงส่ง ความสามารถ เป็นต้น และโรงเรียนยังมีกฎ ระเบียบต่าง ๆ ของโรงเรียนที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ และมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น โดยเฉพาะ

^๕ จีระศักดิ์ ศักดิ์นิสิษฐ์, "ความคิดเห็นของพระสงฆ์และครูเกี่ยวกับการสนับสนุนการศึกษาที่วัดให้แก่โรงเรียนประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในวัด ในเขตกรุงเทพมหานคร," หน้า 188.

จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่นักเรียนเก็บของได้ และนำมามอบให้กับครู ครูจะประกาศเกียรติคุณ ยกย่องชมเชยนักเรียนที่มีความซื่อสัตย์ ซึ่งก็เป็นการส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการปรับพฤติกรรมโดยการใช้เสริมแรงทางบวก⁶ ทั้งนี้เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่นักเรียนคนอื่น ๆ ในการมีจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์นี้ เป็นต้น

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัว นักเรียนโดยการดูแลบริเวณรอบ ๆ โรงเรียนให้สะอาด มีความร่มรื่น และการจัดสวนไม้ดอก ไม้ประดับ หรือการให้นักเรียนได้ใกล้ชิดหรือเห็นตัวอย่างที่ดี จะทำให้นักเรียนสามารถดูดซึมจริยธรรมด้านนั้น ๆ โดยไม่รู้ตัว⁷ ซึ่งก็จะเป็นประโยชน์แก่นักเรียนในการได้รับจริยธรรมนั้น ๆ

3. การวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

3.1 ในด้านนโยบาย การวางแผน วัตถุประสงค์และการประเมินผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนประถมศึกษายึดถือนโยบายของกรุงเทพมหานคร เป็นหลักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนโยบายของกรุงเทพมหานครเป็นนโยบายที่มาจากคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น และเป็นผู้กำหนดนโยบายเพื่อเป็นแนวทางให้เกิดการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพเดียวกัน และทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้สนองนโยบายอย่างถูกต้อง ในอันที่จะสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

อย่างไรก็ตามจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ยึดนโยบายของศูนย์วิชาการเขต และนโยบายของโรงเรียนเป็นหลักในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้วย ซึ่งนโยบายของศูนย์วิชาการเขตนั้นก็ เป็นนโยบายที่สอดคล้องและเกี่ยวข้องกับกรุงเทพมหานคร

⁶สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, "การพัฒนาจริยธรรมตามแนวการปรับพฤติกรรม," วารสารครูศาสตร์ 11 (เมษายน - มิถุนายน 2526): 14-21.

⁷สมพงษ์ จิตระดับ, การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. นวัตกรรม, 2530), หน้า 164.

โดยศูนย์วิชาการเขตนี้ เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อ ระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ในการพัฒนา การศึกษาของสำนักงานเขต และเพื่อยกมาตรฐานของ โรงเรียนให้ได้รับการพัฒนา และ ส่งเสริมในระดับที่ใกล้เคียงกัน สำหรับนโยบายของ โรงเรียนอาจขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียน ที่จะส่งเสริมให้นักเรียนใน โรงเรียนมีลักษณะอย่างไร และนอกจากนี้บาง โรงเรียนยึด นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ซึ่งผลจากการสำรวจสภาพแวดล้อม ภายในโรงเรียน พบว่า บาง โรงเรียนมีป้ายนิเทศ ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการติดไว้ในบริเวณ โรงเรียน ได้แก่ การพึ่งตนเอง ชยันตมันเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและออม การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา และการมีความ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ โดยค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการนี้ก็สอดคล้องกับจริยธรรม หรือความดี ตามที่นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครกำหนดไว้ และการที่โรงเรียนได้นำมาเป็นหลัก ในการจัดกิจกรรม ก็อาจถือได้ว่า โรงเรียนได้พยายามสอดแทรกสิ่งที่เป็นประ โยชน์ หรือสิ่งที่ เกี่ยวข้องกับจริยธรรมให้กับนักเรียนอย่างมีคุณค่า

สำหรับผู้ตัดสินใจกำหนดนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของ โรงเรียน ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติใน โรงเรียนส่วนใหญ่ คือ ผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่ และเป็นผู้พิจารณา อนุมัติโครงการหรือคัดเลือกกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้วย แต่ทั้งนี้ในการวางแผนและกำหนด วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมนั้นคณะครูวางแผนร่วมกับผู้บริหาร ในการ กำหนดวัตถุประสงค์และการดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สมกุล ถาวรกิจ ว่าผู้บริหารและคณะครูประชุมปรึกษาร่วมกันในการวางแผนและกำหนดวัตถุประสงค์ ของการจัดกิจกรรมอย่างมีหลักเกณฑ์และคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเสมอ นอกจากนี้ ยังกำหนดขั้นตอนการจัดไว้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติด้วย^๕ ซึ่งสอดคล้องกับข้อคำนึงใน การจัดกิจกรรมของกรุงเทพมหานครที่ว่า "ในการจัดกิจกรรมแต่ละครั้งจะต้องมีจุดประสงค์ แน่นนอน และควรมีคำนึงถึงปริมาณงาน ระยะเวลา จำนวน และความสามารถของผู้เรียน

^๕สมกุล ถาวรกิจ, "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมลักษณะความเป็น พลเมืองดีในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า จ.

กิจกรรม”⁹ อย่างไรก็ตาม ในการจัดกิจกรรมโดยมีผู้บริหารและคณะครูร่วมกันวางแผน ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นสิ่งที่ยังผลให้การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมบังเกิดผลเป็นจริงเป็นจังมากขึ้น เพราะมาจากบุคลากรทั้งฝ่ายบริหารและฝ่ายปฏิบัติการ นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนได้เขียนนโยบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมไว้เป็นลายลักษณ์อักษร โดยกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน ซึ่งตรงกับหลักดำเนินการในการจัดกิจกรรมของกรุงเทพมหานครที่ว่า “กิจกรรมที่ได้ผลคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องวางแผนและโครงการในการดำเนินการล่วงหน้า พร้อมทั้งมีแผนงานในการปฏิบัติด้วย”¹⁰ โดยแผนงานในการปฏิบัติของโรงเรียนนั้นเป็นแผนปฏิบัติงานประจำปีของโรงเรียนมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแผนปฏิบัติงานประจำปีนั้นเป็นแผนระยะสั้นที่มุ่งให้เกิดการปฏิบัติขึ้นโดยตรง และมีความเฉพาะเจาะจงมากกว่า

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน นอกจากจะคำนึงถึงนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานครแล้ว สิ่งที่โรงเรียนส่วนใหญ่ได้คำนึงถึง คือ ประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมนั้น ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเรียนการสอนในหลักสูตร และความต้องการของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่าในการจัดกิจกรรมแต่ละอย่างนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับ นັบตั้งแต่ักเรียน ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และชุมชน ตลอดจนหลักสูตร¹¹ เพราะฉะนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการจัดกิจกรรมนั้น ๆ

สำหรับการประเมินผลของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า วิธีการประเมินผลที่โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้มากที่สุด คือ การสังเกตพฤติกรรมของ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

⁹สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณลักษณะนิสัยนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร: งานผลิตสื่อการเรียนการสอน, 2533), ไม่ปรากฏเลขหน้า.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน.

¹¹ นันทนา เทพวิรัช, กิจกรรมนักเรียนในระดับประถมศึกษา : หลักการสู่การปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 8.

นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรม ซึ่ง ประดับ นิลพั่งงา กล่าวว่า เป็นวิธีการประเมินผลแบบไม่เป็นทางการ¹² อย่างไรก็ตามโรงเรียนได้ใช้วิธีการประเมินผลหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น การสัมภาษณ์ การประเมินผลงานของนักเรียน และการใช้แบบสอบถาม ทั้งนี้เพื่อนำผลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป และนอกจากนี้ ประดับ นิลพั่งงา ได้ให้ความเห็นว่าการประเมินผลนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องทำอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องกัน ไม่หยุดยั้งก็เพื่อให้การจัดกิจกรรมได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ¹³

3.2 กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมที่โรงเรียนประถมศึกษาทั้ง 23 โรงเรียน จัดครบทุกโรงเรียน ได้แก่ กิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน กิจกรรมลูกเสือ และยุวกาชาด กิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน กิจกรรมวันไหว้ครู กิจกรรมวันแม่แห่งชาติ กิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ กิจกรรมวันอำลาอาลัย และกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน

เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมโดยเจเนาะการจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียนที่จัดครบทุกโรงเรียนนั้น อาจจะเป็นเพราะกรุงเทพมหานครมีนโยบายที่แนชัดในการส่งเสริมความสะอาด และเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม โดยเริ่มจากห้องเรียนด้วยโครงการห้องเรียนสวยสะอาด บรรยากาศวิชาการ ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้ครูและนักเรียนร่วมมือกันในการปฏิบัติเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด และจัดตกแต่งภายในห้องเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยด้วยการสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นที่น่าอยู่และน่าเรียนแก่นักเรียน และเมื่อเริ่มต้นที่การรักษาความสะอาดภายในห้องเรียนของนักเรียน แล้วก็จะขยายไปสู่การรักษาความสะอาดนอกห้องเรียน หรือบริเวณอื่น ๆ ภายในโรงเรียนต่อไป ซึ่งในเรื่องนี้ ชัยวิทย์ จิตเมตตา กล่าวว่า "ในปีการศึกษา 2534 กรุงเทพมหานคร โดยรองศาสตราจารย์ บุญนา ทานสัมฤทธิ์ รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ฝ่ายการศึกษา ได้ให้นโยบายในการพัฒนาการศึกษาว่า ห้องเรียนสะอาด บรรยากาศวิชาการ โดยให้โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร นำไปดำเนินการเพื่อเป็นการชักจูงให้โรงเรียนนำ

¹² ประดับ นิลพั่งงา, การศึกษา 332 กิจกรรมร่วมหลักสูตร, นิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักนิมพ์แพรวพิทยา, 2524), หน้า 187-189.

¹³ เรื่องเดียวกัน.

นโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม"¹⁴ โดยโรงเรียนมีรูปแบบการจัด คือ การจัดป้ายนิเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดป้ายนิเทศทำได้ง่าย และ ไม่ต้องสิ้นเปลืองงบประมาณมากนัก ข้อความในป้ายนิเทศส่วนใหญ่เป็นลักษณะเชิญชวนให้นักเรียนทุกคนช่วยกันรักษาความสะอาด ห้องเรียนของตน ตลอดจนไม่ทำให้สกปรกด้วยวิธีการต่าง ๆ นอกจากนี้นักเรียนทุกคนยังมีหน้าที่เป็นเวรประจำวันในการดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนของตน อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า การจัดกิจกรรมดังกล่าวมีปัญหาที่พบมากที่สุด คือ นักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาด ซึ่งก็เป็นหน้าที่ของครูที่จะอบรมและแนะนำนักเรียนให้เห็นความสำคัญของการช่วยกันรักษาความสะอาด หรือครูอาจจะแบ่งเขตความรับผิดชอบให้นักเรียนรักษาความสะอาด ตามความสามารถของนักเรียนเอง ซึ่งก็จะทำให้นักเรียนแต่ละคนมีหน้าที่ทำความสะอาดอย่างน้อย 1 วันต่อสัปดาห์ และผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมนี้คือ ห้องเรียน และสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนสะอาดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาด ในขณะที่เดียวกันยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความอดทน และความซื่อสัตย์ ที่นักเรียนจะต้องมีความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตน ในการทำความสะอาดห้องเรียน นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความเสียสละด้วย สำหรับนักเรียนที่ช่วยกันรักษาความสะอาด นอกเหนือไปจากหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายประจำวัน และในขณะเดียวกันยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูอีกด้วยที่นักเรียนมีจิตสำนึกหรือรู้คุณค่าของสถานที่ในโรงเรียนที่จะไม่ทำให้สกปรก

การจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด ที่ทุกโรงเรียนจัดขึ้นนี้ เนื่องจากว่ากิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นกิจกรรมในกลุ่มประสบการณ์สร้างเสริมลักษณะนิสัยในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประกอบกับกรุงเทพมหานครมีโครงการส่งเสริมลูกเสือและยุวกาชาดในโรงเรียน โดยเฉพาะ ดังเช่นในแผนและโครงการของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2532-2534 ที่ว่า ...กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งประกาศใช้หลักสูตรวิชาลูกเสือเนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำเนตรนารี ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2528

¹⁴ ชัยวิทย์ จิตเมตตา, "ข่าวการศึกษา นโยบายห้องเรียนสะอาด บรรยากาศวิชาการสู่ความเป็นรูปธรรม," วารสารการศึกษา กทม. 14 (สิงหาคม 2534): 41.

กำหนดให้วิชาลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้นำหมู่ประโยชน์ เป็น วิชาบังคับเลือกในชั้นประถมศึกษา ในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย มีคาบ การเรียน การวัดผล ประเมินผล และกรุงเทพมหานครได้มีคำสั่งที่ 1439/2528 ลงวันที่ 3 พฤษภาคม 2528 กำหนดให้โรงเรียนในสังกัดจัด วิชาลูกเสือ-เนตรนารี หรือยุวกาชาด เป็นกิจกรรมสร้างเสริมลักษณะนิสัย...¹⁵

โดยโรงเรียนมีรูปแบบการจัด คือ จัดอบรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นประจำทุกสัปดาห์ ซึ่งเป็น กิจกรรมที่จัดในห้องเรียน จัดเดินทางไกลและอยู่ค่ายพักแรม และกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่จัดนอกห้องเรียน ทั้งนี้เนื่องจากว่า กิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นกิจกรรม ที่ส่งเสริมจริยธรรมทุกด้านตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร นับตั้งแต่ลูกเสือและ ยุวกาชาดบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการรักษาความสะอาดของสถานที่ต่าง ๆ ทั้งในโรงเรียนและ นอกโรงเรียน เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาด ความเอาใจใส่ในการเข้า อบรมลูกเสือและยุวกาชาดเป็นประจำทุกสัปดาห์เป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความซน ลูกเสือและยุวกาชาดฝึกความอดทนในการเดินทางไกล และอยู่ค่ายพักแรม รู้จักประหยัดใน การใช้สิ่งของเมื่อคราวจำเป็น โดยเฉพาะในการอยู่ค่ายพักแรม มีความซื่อสัตย์ในการประ พฤติปฏิบัติในหน้าที่ของลูกเสือและยุวกาชาด ความเสียสละ ในการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวมด้วยการบำเพ็ญประโยชน์ มีความกตัญญูรู้คุณต่อ สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติในการ บำเพ็ญประโยชน์ ตลอดจนการรู้และปฏิบัติตามกฎระเบียบของการอยู่ค่ายพักแรม ตลอดจน การแต่งกายตามระเบียบของลูกเสือและยุวกาชาด ซึ่งกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาดนี้ สุนน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ ได้ให้ความเห็นว่า "เป็นกิจกรรมการพัฒนาทางด้านจิตใจ น้ำใจ และศีลธรรม"¹⁶

ศูนย์วิทยทรัพยากร

¹⁵งานแผนงานวิจัยและเผยแพร่การศึกษา กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา, แผนและโครงการของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ปีงบประมาณ 2532-2534

(กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร, 2531), หน้า 54.

¹⁶สุนน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ, "หน่วยที่ 6 : การจัดกิจกรรมและ การบริการในโรงเรียนประถมศึกษา," ใน สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตร และ การสอนระดับประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531), หน้า 292.

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวมีปัญหาที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ซึ่งในเรื่องนี้โรงเรียนได้พยายามหางบประมาณมาสนับสนุน โดยได้จากการบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และเงินบำรุงลูกเสือและยุวกาชาดของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่างบประมาณจากกรุงเทพมหานครที่จัดสรรมาให้ชั้นอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นทางโรงเรียนจึงต้องหางบประมาณอื่น ๆ มาสนับสนุน

การจัดกิจกรรมโครงการอาหารกลางวัน เป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก เป็นกิจกรรมที่อยู่ในลักษณะของการจัดบริการให้อาหารกลางวันแก่นักเรียนที่อยากจนได้รับประทานอาหาร โดยไม่ต้องเสียเงิน และนักเรียนส่วนหนึ่งได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในราคาถูกลง ซึ่งในเรื่องนี้ สุนน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ มีความเห็นว่า การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นการจัดบริการเพื่อช่วยและส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการในราคาถูกลง และเป็น การสร้างเสริมสุขภาพของนักเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น¹⁷ และกรุงเทพมหานครมีหลักเกี่ยวกับการจัดอาหารกลางวันโดยเน้นกินถูก กินอ่อม กินดี กินมีวินัย¹⁸ ทั้งนี้เนื่องจากว่า กิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้รับประทานอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการแต่ราคาประหยัด ซึ่งก็เป็นการประหยัดทรัพย์สินของผู้ปกครอง นอกจากนี้นักเรียนยังได้ซื้ออาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการครบ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนที่อยากจนให้มีอาหารกลางวันรับประทาน อีกทั้งนักเรียนรู้จักการเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังในการซื้ออาหาร และมีมารยาทในการรับประทานอาหาร และรู้จักความสะอาดของสถานที่ที่รับประทานอาหาร

อย่างไรก็ตาม จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวปัญหาที่พบมากที่สุดคือ นักเรียนบางคนเลือกรับประทานอาหารตามที่ตนชอบและไม่รับประทานผักบางชนิด ซึ่งใน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁷ สุนน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ, "หน่วยที่ 6 : การจัดกิจกรรมและการบริการในโรงเรียนประถมศึกษา," ใน สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตร และการสอนระดับประถมศึกษา, หน้า 297.

¹⁸ บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ รองผู้อำนวยการกรุงเทพมหานคร, "บอกเล่า...เท่าที่จำได้," วารสารการศึกษา กทม. 17 (มกราคม 2537): 5.

ที่โรงเรียน ได้ขอความร่วมมือจากครูกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพช่วยชี้แนะนักเรียน เรื่อง การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ แต่ทั้งนี้ทางโรงเรียนก็ได้จัดป้ายนิเทศให้ความรู้เกี่ยวกับ เรื่อง โภชนาการไว้ด้วย

การจัดกิจกรรมวันไหว้ครูเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมที่เน้นในด้านความกตัญญู และระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ เป็นการแสดงออกซึ่งความเคารพต่อครูอาจารย์ที่ได้อบรม สอนให้นักเรียน ได้มีความรู้ ตลอดจนปลูกฝังความประพฤติอันดีงามให้แก่ นักเรียน ซึ่งใน การนี้ได้สอดคล้องกับผลจากการสัมภาษณ์ที่ว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือใน การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่ นักเรียนด้วยการทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในด้าน ความประพฤติ กิริยามารยาท วาจาและการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย กล่าวคือ ถ้าครู ต้องการให้นักเรียนเป็นอย่างไร ครูก็ต้องประพฤติปฏิบัติอย่างนั้น เพื่อที่นักเรียนจะได้ไม่ สับสน และในการจัดกิจกรรมไหว้ครูนี้ ผลการวิจัยพบว่า มีรูปแบบการจัด คือ จัดพิธีไหว้ครู ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ระลึกถึงพระคุณของครู อย่างไรก็ตามในการจัดกิจกรรมดังกล่าว นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูแล้ว ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ เช่น นักเรียนมีความเอาใจใส่ในหน้าที่การงานของตน และการ กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ที่เน้นให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องตรงไปตรงมา แต่ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมวันไหว้ครูนี้เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพียงปีละครั้งเท่านั้น ซึ่งในที่นี้ นันทนา เทพบรวิรักษ์ ได้แบ่งประเภทของกิจกรรมตามระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมว่า "กิจกรรมวัน ไหว้ครูเป็นกิจกรรมในรอบปี"¹⁹ และถึงแม้ว่ากิจกรรมวันไหว้ครู จะเป็นกิจกรรมในรอบปี ที่จัดเพียงปีละครั้ง แต่ในการระลึกถึงพระคุณของครูอาจารย์ นักเรียนสามารถระลึกถึงได้ ทุกวัน สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมวันไหว้ครูนี้ คือ สถานที่ในการจัดกิจกรรมวันไหว้ครู บางโรงเรียนคับแคบ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่ากิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมที่นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้า

¹⁹นันทนา เทพบรวิรักษ์, กิจกรรมนักเรียนในระดับประถมศึกษา : หลักการสู่การ ปฏิบัติ, หน้า 16-17.

ร่วมกิจกรรม ฉะนั้นในบาง โรงเรียนจึงต้องติดต่อขอใช้สถานที่วัดที่อยู่ในบริเวณหรือใกล้เคียงกับโรงเรียนแทน ซึ่งก็เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างวัดกับโรงเรียน

การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ เป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัดขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากว่าเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญู โดยมีรูปแบบการจัด คือ การจัดป้ายนิเทศ และรองลงมาคือ การเชิญแม่ของนักเรียนมาให้นักเรียนกราบไหว้และทำพิธีระลึกถึงพระคุณของแม่ กิจกรรมนี้นักเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมตามความสนใจของตนเอง ทั้งนี้เนื่องจากว่ามีการจัดประกวดผลงานต่าง ๆ เช่น การประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณแม่ การประกวดคัดลายมือ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาตินี้ นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูที่นักเรียนจะต้องตระหนักในหน้าที่ของตนที่มีต่อพ่อแม่หรือระลึกถึงพระคุณของแม่ที่เป็นผู้มีพระคุณอย่างสูง และมีบทบาทสำคัญต่อครอบครัวในอันที่ลูกสมควรจะต้องเคารพเทิดทูน และตอบแทนพระคุณแม่ด้วยความกตัญญูแล้ว ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาดด้วย เช่น บางโรงเรียนจัดให้นักเรียนไปบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการทำความสะอาดสถานที่ภายนอกโรงเรียน ทำให้สถานที่นั้นสะอาด และนักเรียนเองรู้จักเสียสละกำลังกายที่ไปบำเพ็ญประโยชน์ ตลอดจนเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความขยันในการที่นักเรียนมีความเอาใจใส่ในหน้าที่ของตน และมีความซื่อสัตย์ในการที่จะประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องและสมควรทำ เช่น ผลการวิจัยพบว่า บางโรงเรียนให้นักเรียนประดิษฐ์ดอกมะลิจำหน่ายด้วยฝีมือของนักเรียน ซึ่งก็เป็นการทำให้นักเรียนมีรายได้เป็นของตนเอง สำหรับปัญหาที่พบในการจัดกิจกรรมนี้ คือ สถานที่ในการจัดกิจกรรมของบางโรงเรียนคับแคบ รองลงมาได้แก่ ผู้ปกครองมาร่วมงานน้อย ทั้งนี้เนื่องมาจากติดธุระ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพฑูรย์ ทอห์น ว่า "ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความเห็นว่าผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา แต่ในความเป็นจริงผู้ปกครองเข้ามีส่วนร่วมน้อยมาก ซึ่งทั้งนี้จะต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ประกอบด้วย อาทิ การประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ความรู้ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครอง"²⁰ และในการนี้บาง โรงเรียน

²⁰ไพฑูรย์ ทอห์น, "ความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในกิจกรรมโรงเรียนประถมศึกษา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า ง-จ.

มีข้อเสนอแนะ คือ ติดต่อขอใช้สถานที่ของวัดในการจัดกิจกรรม ตลอดจนถึง หรือ ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่าในการจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาตินี้ ถึงแม้ว่าจะเป็น กิจกรรมที่จัดขึ้นเพียงปีละครั้ง หรือเป็นกิจกรรมในรอบปีก็ตาม แต่ในการระลึกถึงพระคุณของ แม่ และการตอบแทนพระคุณของแม่นั้น นักเรียนจะต้องระลึกถึงพระคุณและตอบแทนคุณของแม่ อยู่เสมอและตลอดเวลา และทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมวันแม่แห่งชาติดังกล่าว ยังแสดงถึงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยจะเห็นได้จากการที่นักเรียนร่วมกันจัด ป้ายนิเทศเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์พระแม่เจ้าของ ปวงชนชาวไทย ตลอดจนถึงคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่ว่า "รัฐบาลมีนโยบายหลักที่จะ ปลุกฝังเยาวชนของชาติให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ เป็นประมุข"²¹

การจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติ เป็นกิจกรรมในรอบปีอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทุกโรงเรียน จัดขึ้นเพื่อสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ และยังเป็นการแสดงออกถึง ความจงรักภักดีที่มีต่อสถาบันชาติ นอกจากนี้ยังเป็นการระลึกถึงพระคุณของพ่อด้วย จากผลการ วิจัย พบว่า รูปแบบของการจัดกิจกรรมดังกล่าว คือ การจัดป้ายนิเทศ และรองลงมาได้แก่ การจัดประกวดเรียงความเกี่ยวกับพระคุณพ่อ และประกวดคำขวัญวันพ่อ ตามลำดับ อย่างไรก็ตาม ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว นอกจากจะเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญู ที่นักเรียนระลึกถึงพระคุณของพ่อแล้ว ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านอื่น ๆ อีกด้วย ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความสะอาด ซึ่งบางโรงเรียนนำนักเรียนไปทำความสะอาด

²¹ กระทรวงศึกษาธิการ, คู่มือการจัดกิจกรรมนักเรียนระดับประถมและมัธยมศึกษา พุทธศักราช 2520 แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2 พุทธศักราช 2521 และแก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 3 พุทธศักราช 2524, (กรุงเทพมหานคร: ท่างหุ้นส่วน โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น จำกัด, 2524), หน้า 1.

สะอาดสถานที่ภายนอกโรงเรียน ซึ่งจะทำให้สถานที่นั้น ๆ สะอาดแล้ว นักเรียนยังได้รู้จักเสียสละกำลังกายในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นด้วย ตลอดจนเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ในการที่นักเรียนมีความเอาใจใส่ในการเข้าร่วมจัดป้ายนิเทศ หรือร่วมประกวดเรียงความตามความสนใจของตนเอง อีกทั้งนักเรียนยังได้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมวันพ่อแห่งชาติที่พบมากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสาทร่าย แดงนาวา ว่า "ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการจัดบริการและการจัดโครงการต่าง ๆ ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ส่วนหนึ่งก็คืองบประมาณไม่เพียงพอ"²² และในที่นี้ โรงเรียนมีข้อเสนอแนะก็คือ ควรหางบประมาณเพิ่มเติม โดยขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการที่งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมนั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากว่าโรงเรียนจะต้องจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นการที่โรงเรียนขอรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ก็คือเป็นการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนให้การจัดกิจกรรมดังกล่าวของบุคคลภายนอกที่มีต่อโรงเรียน หรือของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานของตน

การจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน เป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัดขึ้น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียนนี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีพละนาถายที่แข็งแรง และให้มีนิสัยรักการออกกำลังกายด้วยการเล่นกีฬา อีกทั้งยังอาจเป็นการเพิ่มพูนทักษะทางการกีฬาเบื้องต้นอีกด้วย ซึ่งสมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ ได้ให้ความเห็นว่า "กิจกรรมทางด้านกีฬานี้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสมบูรณ์ ทั้งทางร่างกาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²²สาทร่าย แดงนาวา, "ความต้องการของครูและผู้บริหารในการพัฒนาสมรรถภาพด้านการจัดบริการและการจัดโครงการในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2526), หน้า 166.

และจิตใจ มีผลนามัยที่แข็งแกร่ง อดทน มีวินัย และเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬา"²³ ในการจัดกิจกรรมดังกล่าว ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนมีรูปแบบการจัด คือ จัดการแข่งขันกีฬาในโรงเรียน โดยให้นักเรียนทุกชั้นทุกคนเข้าร่วมตามกลุ่มสีของตน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการให้นักเรียนนำทักษะหรือความรู้ทางกีฬามาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ อีกทั้งให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการแข่งขันภายในโรงเรียนของตน ซึ่งในเรื่องนี้ จิราภรณ์ หิรัญเกื้อ กล่าวไว้ว่า "การแข่งขันกีฬาภายในโรงเรียนนั้นมักจัดกันเป็นรูปของกีฬาสี และมีความสำคัญรองจากการเรียนการสอนพลศึกษาในชั้นเรียน ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีประสบการณ์ในการแข่งขัน และนำทักษะความรู้ที่เรียนมาประยุกต์ใช้ได้จริง"²⁴ นอกจากนี้ยังมีรูปแบบรองลงมา ได้แก่ จัดการแข่งขันกีฬานักเรียนระดับเขต โชน กรุงเทพมหานคร และหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดให้มีการแข่งขันตามโอกาสอันควร กล่าวคือ เป็นการคัดเลือกนักกีฬาในโรงเรียนมาแข่งขันภายในกลุ่มโรงเรียนก่อน แล้วจากกลุ่มโรงเรียนถึงจะคัดเลือกมาแข่งขันระดับเขต ระดับโชน ระดับกรุงเทพมหานคร และอื่น ๆ ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชน

อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียน นอกจากจะจัดในรูปแบบของการแข่งขันแล้ว ยังมีรูปแบบของการจัดกายบริหารของนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าห้องเรียน ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการจัดกิจกรรมนี้มากที่สุด คือ งบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนต้องจัดสรรงบประมาณให้กับกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย และข้อเสนอแนะของโรงเรียน คือ ควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการจัดกิจกรรม และในการจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียนดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมต่าง ๆ หลายด้าน เช่น การรู้และปฏิบัติตามกติกา กล่าวคือ นักเรียน

²³ สุมน อมรวิวัฒน์ และ สมพงษ์ จิตระดับ, "หน่วยที่ 6: การจัดการกิจกรรมและการบริการในโรงเรียนประถมศึกษา," ใน สาระและกิจกรรมการสอนวิชาหลักสูตรและการสอนระดับประถมศึกษา, หน้า 293.

²⁴ จิราภรณ์ หิรัญเกื้อ, "การสำรวจกิจกรรมสร้างนิสัยในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 142.

ยอมรับในกฎกติกาของกีฬา และปฏิบัติตามกฎกติกาของกีฬานั้นจะก่อให้เกิดระเบียบวินัยภายในตนเองและส่งผลไปถึงสังคมโดยรวม นักเรียนเห็นคุณค่าของการกีฬาและการออกกำลังกาย นักเรียนรู้จักแพ้ รู้จักชนะ และรู้จักให้อภัย ซึ่งก็เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมในด้านความสะอาดทางใจ ประกอบกับเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความเสียสละ ซึ่งในเรื่องนี้ บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ ได้ให้ความเห็นว่าการออกกำลังกาย เพื่อรักษาสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์ และการแข่งขันกีฬานั้นเสริมสร้างพลานามัยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ เสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์และความสามัคคี และเสริมสร้างคุณธรรม รู้จักแพ้ ชนะ และให้อภัย และการเล่นกีฬา ไม่ว่าจะแข่งขันกับตนเองหรือแข่งขันกับผู้อื่น มักจะมีคำว่าระเบียบวินัยกำกับอยู่²⁵ นอกจากนี้การจัดกิจกรรมพลศึกษาและกีฬานักเรียนยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านความซื่อสัตย์ กล่าวคือ นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเล่นกีฬา หรือออกกำลังกาย ตลอดจนเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความอดทนที่นักเรียนได้เอาใจใส่อดทนฝึกซ้อมต่อการเล่นกีฬา อีกทั้งรู้จักยับยั้งใจต่อปัญหาและอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น สมดังคำกล่าวที่ว่า กีฬา กีฬา เป็นยาวิเศษ แก้กองกิเลสทำคนให้เป็นคน

การจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัย เป็นกิจกรรมที่ทุกโรงเรียนจัดขึ้นสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจบการศึกษาภาคบังคับ และต้องออกจากโรงเรียนไปเพื่อศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพตามความถนัดของตนเอง จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดของโรงเรียน คือ การจัดประชุมผู้ปกครองและนักเรียน ร้องลงมาได้แก่ จัดการแสดงของนักเรียน และนิมนต์พระสงฆ์มาให้อโวชนแก่นักเรียน ตามลำดับ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้แก่เด็กนักเรียนตั้งแต่เด็กนักเรียนได้เข้าศึกษาในโรงเรียนวันแรก จนกระทั่งถึงวันสุดท้ายที่จบการศึกษา การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนจะต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนส่งเสริมจริยธรรมที่สั่งสอนให้แก่เด็กนักเรียน อย่างไรก็ตาม การจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัยบางโรงเรียนใช้ชื่อว่ากิจกรรมวันส่งลูกศิษย์สู่อ้อมอกแม่ ซึ่งการใช้ชื่อเรียกแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมสุดท้ายในโรงเรียน

²⁵ บุญนำ ทานสัมฤทธิ์, "ผล สว่าง นุทระ," วารสารการศึกษา กทม. 13

ประถมศึกษาที่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำเร็จการศึกษาของโรงเรียนแล้ว ซึ่งทั้งนี้โรงเรียนได้ดูแลนักเรียน ได้อบรมสั่งสอนนักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนลูกตลอดระยะเวลาที่นักเรียนได้เข้ามาศึกษาในโรงเรียน และเมื่อนักเรียนได้สำเร็จการศึกษา ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจของครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง โรงเรียนจึงเห็นสมควรที่จะส่งนักเรียนซึ่งเปรียบเสมือนลูกส่งคืนผู้ปกครองหรือแม่ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ออกไปเผชิญชีวิตสู่โลกภายนอกด้วยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น หรือนักเรียนบางคนอาจจะทำงานประกอบอาชีพ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวต่อไป

ในการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ คือ จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่นักเรียนตั้งใจเรียน และเอาใจใส่ในการเรียนของตน ประกอบกับนักเรียนมีความอดทนมุ่งมั่นในการเรียนจนมีความสำเร็จในวันนี้ นอกจากนี้ยังเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความกตัญญูที่นักเรียนได้แสดงออกและรู้สำนึกในบุญคุณของครูที่ได้อบรมและสั่งสอนศิษย์ตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ตลอดจนเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านการรู้และปฏิบัติตามกติกาก่อนที่นักเรียนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน สำหรับปัญหาในการจัดกิจกรรมนี้ พบว่าบางโรงเรียน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนจัดกิจกรรมในวันที่ผู้ปกครองไม่สามารถมาร่วมงานได้ และผลจากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง แต่อย่างไรก็ตาม ทางโรงเรียนได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดังกล่าว คือ ทำหนังสือเรียนเชิญถึงผู้ปกครอง พร้อมทั้งชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรมวันอำลาอาลัย ซึ่งทั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่า กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นนั้น ไม่ว่าจะ เป็นกิจกรรมอะไรก็ตาม ควรทำหนังสือเรียนเชิญถึงผู้ปกครอง หรือประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองทราบตลอดการศึกษาของนักเรียน ตั้งแต่นักเรียนเริ่มต้นเข้าศึกษาจนกระทั่งนักเรียนสำเร็จการศึกษา เพื่อให้เป็นความสัมพันธ์ที่ผูกพันแน่นแฟ้นระหว่างบ้านกับโรงเรียน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างไรก็ตาม จากการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าครอบคลุมจริยธรรมตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร และในแต่ละกิจกรรมเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมมากกว่า 1 จริยธรรม ซึ่งมีจริยธรรมอื่น ๆ แอบแฝงอยู่ทุกกิจกรรม และทั้งนี้การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมของโรงเรียนเป็นกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มากที่สุด การที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะความซื่อ

เป็นจริยธรรมที่มุ่งสร้างความเจริญให้กับตนเอง ซึ่งในเรื่องนี้ แสง จันทร์งาม ได้ให้ความเห็นว่า ความซันเป็นจริยธรรมประเภทที่สร้างความเจริญแก่ตนเอง ซึ่งมีคุณสมบัติทำให้คนมีความเจริญก้าวหน้าในด้านการเรียน การงาน และการสังคม ผู้มี จริยธรรมด้านความซันจะประสบความสำเร็จก้าวหน้าในทุกด้าน²⁶ และนอกจากนี้ พันส์ หันนาคินท์ ได้ให้ความเห็นสอดคล้องกันว่า ความซันเป็นจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถภาพส่วนบุคคล²⁷ กล่าวคือ เป็นจริยธรรมที่มีคุณค่า เป็นความดีงาม และเป็นความสุขในชีวิต ซึ่งโรงเรียนได้จัดส่งเสริมด้วยกระบวนการต่าง ๆ คือ การจัดป้ายนิเทศในโรงเรียนการอบรมและแนะนำ และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้ ชัยพร วิชชาวุธ ได้ให้ความเห็นว่า คือ การเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) ที่โรงเรียน ได้จัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม และการอธิบายชี้แนะให้แก่ผู้เรียน²⁸ ดังที่โรงเรียนได้จัดส่งเสริมโดยผ่านกระบวนการต่าง ๆ มีดังนี้คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นดังในการจัดกิจกรรมการรักษาความสะอาดภายในโรงเรียน โดยนักเรียนมีความเอาใจใส่ในการทำความสะอาดห้องเรียน อาคารเรียนตามที่ได้รับมอบหมายเป็นเวรประจำวัน การจัดป้ายนิเทศ การจัดนิทรรศการ ซึ่งผลที่ได้รับคือ ห้องเรียนสวยสะอาด บรรยากาศวิชาการตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร ในการจัดกิจกรรมสุขภาพปากและฟัน นักเรียนมีความเอาใจใส่ในการรักษาสุขภาพปากและฟัน ทำให้นักเรียนมีสุขภาพปากและฟันที่ดี ในการจัดกิจกรรมลูกเสือและยุวกาชาด นักเรียนเข้ารับการอบรมเป็นประจำทุกสัปดาห์ ทำให้นักเรียนเป็นคนซัน ในการจัดกิจกรรมตัดผมนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความสามารถทางช่าง

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
²⁶แสง จันทร์งาม, "การสอนจริยธรรมในโรงเรียน," ใน รายงานการสัมมนาจริยธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน, หน้า 219-221.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
²⁷พันส์ หันนาคินท์, "การสร้างจริยธรรมให้แก่คนไทย," ใน แนวทางการพัฒนาจริยธรรมไทย การประชุมทางวิชาการเกี่ยวกับจริยธรรมไทย 22-27 มกราคม 2523 กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา, 2523), หน้า 124-125.

²⁸ชัยพร วิชชาวุธ, "แนวทางการพัฒนาจริยธรรมตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม," วารสารครุศาสตร์ 11 (เมษายน - มิถุนายน 2526) : 22-23.

ตัดผม รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเข้ารับการอบรมวิชาชั้นช่างตัดผม ทำให้นักเรียนได้มีวิชาชั้นช่างตัดผมติดตัวและสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ต่อไป นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถตัดผมให้กับเพื่อน ๆ ในโรงเรียน ในการจัดกิจกรรมอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการสมัครเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานในโรงเรียน เพื่อดูแลตรวจสุขภาพเบื้องต้น ความสะอาดของร่างกาย เสื้อผ้า การซักรีดผ้า ถัดส่วนสูงให้กับเพื่อน ๆ หรือการใช้เวลาว่างโดยการช่วยเหลือเพื่อนที่เรียนอ่อน ในกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนและพี่ช่วยน้อง การจัดป้ายนิเทศหรือการเข้าประกวดเรียงความ ในกิจกรรมวันไหว้ครู การประดิษฐ์ดอกไม้จำหน่ายในกิจกรรมวันแม่แห่งชาติ ตลอดจนการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการเล่นกีฬาและออกกำลังกาย ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรง นอกจากนี้การที่นักเรียนเอาใจใส่ในการเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตั้งใจเรียนก็จะทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จได้และมาร่วมงานในวันอำลาอาลัย

กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ นอกจากจัดส่ง ส่งเสริมโดยผ่านจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นแล้วในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนของครูในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์ พบว่า ครูเน้นจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์มากที่สุดด้วยการอบรมและแนะนำ ซึ่งก็เป็นการส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification)²⁹ หรือการทำค่านิยมหรือจริยธรรมให้กระจ่างด้วยการชี้แนะอบรมเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการคิดในความเชื่อในทัศนคติ ในพฤติกรรม ตลอดจนในความรู้สึกของนักเรียนเอง นอกจากนี้ยังอาจถือได้ว่าการอบรม และแนะนำของครูเป็นการส่งเสริมจริยธรรมด้วยวิธีการให้เหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning)³⁰ ด้วยทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะ หลักจริยธรรมความซื่อสัตย์มีความเป็นสากลและเป็นสิ่งที่ถูกต้องตามหลักเหตุผล โดยครูจะต้องส่งเสริมจริยธรรมแก่นักเรียนในลักษณะของความต่อเนื่องและสม่ำเสมออย่าง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

²⁹ ชัยพร วิชชาวุธ และ อีระพร อุวรรณโน, "แนวคิดและพัฒนาการใหม่ในการปลูกฝังจริยธรรม," วารสารเศรษฐศาสตร์ 11 (กรกฎาคม - กันยายน 2525) : 23-26.

³⁰ พรพรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, ชัยพร วิชชาวุธ และ อีระพร อุวรรณโน, รายงานผลการวิจัยเรื่อง จริยธรรมของชาวกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน (กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527), หน้า 10.

ไม่หยุดยั้งและการฝึกพฤติกรรมที่ครอบคลุมหมายถึงให้นักเรียนทำนั้นก็เป็น การส่งเสริมจริยธรรม ด้วยวิธีการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification)³¹ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยลด พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หรือพฤติกรรมที่ไม่ต้องการ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มพฤติกรรมที่พึง ประสงค์ให้กับนักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนมีกฎระเบียบที่ส่งเสริมจริยธรรมด้านความ ชัยนด้วย เช่น มาเรียนหนังสือสม่ำเสมอโดยไม่ขาดเรียน หรือมาสาย ตั้งใจเรียนและทำ การบ้านให้เสร็จเรียบร้อยตามกำหนด รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการอ่านหนังสือ ในห้องสมุด เป็นต้น ตลอดจนภายในบริเวณโรงเรียนส่วนใหญ่มีป้ายนิเทศที่กล่าวถึงคุณประโยชน์ ของความชัยน โดยเฉพาะในวัยที่เป็นนักเรียนจะต้องชัยนศึกษา เล่าเรียนเพื่อมีความรู้สำหรับ ประกอบอาชีพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการวิเคราะห์การจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตาม นโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน ประถมศึกษาบางโรงเรียน ผู้ปกครองให้ความร่วมมือน้อย ฉะนั้นโรงเรียนจึงควรวางแผน การประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนติดต่อกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ ในการร่วมมือดูแลสอดส่องความประพฤติของนักเรียนให้สอดคล้องกับจริยธรรมในสังคมไทย ตามนโยบาย การศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2. เนื่องจากบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ภายในโรงเรียนมีส่วนสำคัญในการ จัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรม โดยเฉพาะจริยธรรมความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ฉะนั้น ผู้บริหารจึงควรสนับสนุนการจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ ที่จะให้ผู้เรียน ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มความรู้ความสามารถทั้งร่างกายและจิตใจ

³¹ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, "การพัฒนจริยธรรมตามแนวการปรับพฤติกรรม," วารสารครุศาสตร์ 11 : 14-21.

3. ในการเรียนการสอน ครูผู้สอนทุกคนนอกจากจะถ่ายทอดเนื้อหาวิชาตามหลักสูตรแล้ว ควรต้องอบรมสั่งสอนและสอดแทรกจริยธรรม เพื่อให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีงาม รวมทั้งควรทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้โดยถือเป็นหน้าที่ของครูทุกคน และควรร่วมมือกันอย่างจริงจังทุกครั้งที่มีโอกาส

4. จากข้อค้นพบที่ว่า โรงเรียนนิมนต์พระสงฆ์ให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียน เช่น นิมนต์พระสงฆ์มาสอนวิชาจริยศึกษา นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงปาฐกถาธรรม เป็นต้น แต่ถึงกระนั้นก็ตาม ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนก็ยังคงเป็นหน้าที่ของครูทุกคน เพียงแต่ว่าโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรในชุมชนเข้ามาช่วยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้มากขึ้น หรือส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งวิทยาการต่าง ๆ ในสังคมอย่างเต็มที่ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้เป็นที่เข้าใจตรงกันทุกฝ่าย

5. โรงเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในรูปของคณะกรรมการนักเรียน ทั้งนี้โดยให้เป็นไปตามความสมัครใจ ความสนใจ และความสามารถของนักเรียน

6. ผู้บริหารควรชี้แจงระเบียบและขอบข่ายในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมให้ครูทราบโดยทั่วถึง และควรมีแผนในการจัดกิจกรรมให้แน่นอน และปฏิบัติตามแผนนั้นอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เนื่องจากว่าการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมต้องจัดส่งเสริมอย่างต่อเนื่องตลอดไป แม้ว่าจะในช่วงระยะเวลาสั้น ๆ

7. ผู้บริหารควรให้ความสนับสนุนทางด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมจริยธรรมให้มากขึ้น

8. กิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นควรเน้นให้เห็นถึงจริยธรรมด้านใดด้านหนึ่งให้ชัดเจน โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดเหตุการณ์ที่ตรงเป้าหมายตามจริยธรรมนั้น ๆ มากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในโรงเรียนประถมศึกษาตามนโยบายการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2. ควรมีการวิจัยรูปแบบของการจัดกิจกรรมส่งเสริมจริยธรรมในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อให้ปรากฏเป็นเหตุการณ์ทางจริยธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น